

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซี้ดสวนครัว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2557

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซ้กสวนครัว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษานปฐมวัย

พฤษภาคม 2557

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิตสาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย

พฤษภาคม 2557

วิราณี แสงสำฤทธิ์. (2557).พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรม

พืชผักสวนครัว. ปริญญาโทศิลปศาสตรบัณฑิต. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการการควบคุม:

รองศาสตราจารย์ดร.สิริมาภิญาญอนันตพงษ์, รองศาสตราจารย์ดร.บุญเชิดภิญาญอนันตพงษ์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยรวมและรายด้านที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กปฐมวัยชาย - หญิงที่มีอายุ 5 - 6 ปีอยู่ชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนทรงวิทยศึกษ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพมหานครจำนวน 15 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Puposive Sampling) โดยได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว ใช้เวลาในการทดลอง 8 สัปดาห์สัปดาห์ละ 3 วันวันละ 50 นาทีรวมระยะเวลาทั้งสิ้น 24 ครั้งเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวและแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับคำนิยาม(IOC)อยู่ระหว่าง0.67 – 1.00 การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบแผนการวิจัยแบบOne Group Pretest -Posttest Design สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ t – testแบบ Dependent Sample และหาค่าขนาดการส่งผลโดยใช้สูตรCohen's d

ผลการวิจัยพบว่า 1) ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับแสดงได้โดยเพื่อนบอก(M=16.7) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับที่แสดงได้โดยเพื่อนบอกเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม (M=3.60)ด้านการร่วมมือ(M=4.07)ด้านการรักษาของส่วนรวม(M=4.13)และด้านการมีน้ำใจ (M=4.27)2) หลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับแสดงได้ด้วยตัวเอง (M=35.00)และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับแสดงได้ด้วยตัวเอง เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการรักษาของส่วนรวม (M=8.60)ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม(M=8.67)ด้านการร่วมมือ(M=8.80)และด้านการมีน้ำใจ (M=8.93) หลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวเด็กปฐมวัย มีคะแนนพฤติกรรมทางสังคม รายด้านทุกด้านและโดยรวมเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับดังนี้ ด้านการรักษาของส่วนรวม ($\bar{D}$ =4.47)ด้านความมีน้ำใจ($\bar{D}$ =4.67)ด้านการร่วมมือ($\bar{D}$ =4.73)ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม($\bar{D}$ =5.07) และ โดยรวม ($\bar{D}$ =18.93) และพบว่าการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวมีขนาดส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทุกด้านและโดยรวมในระดับสูง เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการรักษาของส่วนรวม (d=4.21) ด้านการร่วมมือ(d=7.97)ด้านความรับผิดชอบ(d=8.54)ด้านความมีน้ำใจ (d=9.56)และคะแนนรวม(d=11.99)

SOCIAL BEHAVIOR OF PRESCHOOL CHILDREN THROUGH BACKYARD GARDEN ACTIVITY

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Early Childhood Education
at Srinakharinwirot University

May 2014

WiraneeSangsumrit.(2014). *Social Behavior of Preschool Children through Backyard Garden Activity*. Master thesis, M.Ed. (Early Childhood Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee: Assoc.Prof.Dr. SirimaPinyoanuntapong, Assoc.Prof.Dr. BoonchirdPinyoanuntapong.

The purpose of this research was to study and compare the scores of social behavior of preschool children both in general and in individual areas through backyard garden activity. The sample used in the study was 15 preschool boys and girls, with 5-6 years of age, who were studying in third year kindergarten (3/1) in first semester of 2013 academic year at Songwitsuksa School, Kannayao Sub-District, Kannayao District, Bangkok, selected by purposive sampling. The 24 experiments with the use of backyard garden activity were carried out within the period of 8 weeks, 3 days a week, and 50 minutes for each one. The instruments used in the study were plans of backyard garden activity and an observation form for social behavior of preschool children with the index of congruence (IOC) between behavior and definition between 0.67-1.00. The research followed the one-group pretest-posttest design and the data were statistically analyzed by using dependent sample t-test and the effect size of Cohen's d.

The results of research revealed that 1) before the use of backyard activity, the scores of social behavior development of preschool children were at the level of expression by friend's telling both in general ($M=16.7$) and in all individual areas of Collective Responsibility ($M=3.60$), Cooperation ($M=4.07$), Public Property Maintenance ($M=4.13$) and Kindness ($M=4.27$) respectively. 2) After the use of backyard garden activity, the scores of social behavior development of preschool children were at the level of self expression both in general ($M=35.00$) and in all individual areas of Public Property Maintenance ($M=8.60$), Collective Responsibility ($M=8.67$), Cooperation ($M=8.80$), and Kindness ($M=8.93$) respectively. After the use of backyard garden activity, the scores of social behavior of preschool children were increased with statistical significance at the level of .01 both in general ($\bar{D}=18.93$) and in all individual areas of Public Property Maintenance ($\bar{D}=4.47$), Kindness ($\bar{D}=4.67$), Cooperation ($\bar{D}=4.73$), and Collective Responsibility ($\bar{D}=5.07$) respectively. Moreover, it was found that the backyard garden activity affected the social behavior development of preschool children at the high level both in general ($d=11.99$) and in individual areas of Public Property Maintenance ($d=4.21$), Cooperation ($d=7.97$), Collective Responsibility ($d=8.54$) and Kindness ($d=9.56$) respectively.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง
พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซุ่มฝักสวนครัว
ของ
วิราณี แสงสำฤทธิ์

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สมชาย สันติวัฒนกุล)
วันที่.....เดือน.....พ.ศ 2557

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ คณะกรรมการสอบปากเปล่า

.....ประธาน ประธาน
(รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.กุลยา ตันติผลาชีวะ)

.....กรรมการ กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์) (รองศาสตราจารย์ ดร.สิริมา ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พัฒนา ชัยพงษ์)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดีเป็นเพราะได้รับความกรุณาอย่างยิ่งจากรองศาสตราจารย์ดร.สิริมาภิญโญอนันตพงษ์และรองศาสตราจารย์ดร.บุญเชิดภิญโญอนันตพงษ์ในการให้คำปรึกษาแนะนำเกี่ยวกับข้อมูลทางสถิติผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาครั้งนี้ที่ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงณที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ดร.กุลยาตันดิผลาชีวะที่ได้กรุณาเป็นประธานและรองศาสตราจารย์ดร.เยาวพาเดชะคุปต์ที่ได้กรุณาเป็นกรรมการในการสอบปากเปล่าปริญญานิพนธ์และได้ให้ข้อเสนอเพิ่มเติมทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณอาจารย์นิติธร ปิลวาสน์ อาจารย์ศศิธร รัตนบุตร และอาจารย์ธิดารัตน์ จันทะหินที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการเขียนแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวผศ.ดร.นพดล กองศิลป์ดร. ปณณวิษญ์ใบกุหลาบและดร.ปิยลักษณ์ พฤษกษวันที่กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้รับความกรุณาจากผู้อำนวยการคณะครูแผนกอนุบาลโรงเรียนทรงวิทยศึกษารวมทั้งนักเรียนระดับชั้นอนุบาล 3 ที่ให้ความร่วมมือในการทดลองที่มีคุณค่าแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี ทำให้สำเร็จลุล่วงและประสบความสำเร็จในการศึกษา

ขอกราบขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ดร.สิริมาภิญโญอนันตพงษ์หัวหน้าสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัยอาจารย์ดร.พัฒนาชัชพงศ์รองศาสตราจารย์ดร.เยาวพาเดชะคุปต์อาจารย์ดร.สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์ที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอนให้ความรู้ขอขอบคุณเพื่อน ๆ นิสิตปริญญาโทสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ปฐมวัย (ภาคพิเศษ) ทุกท่านที่ให้ความช่วยเหลือและเป็นกำลังใจที่ดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณพ่อคุณแม่พี่และน้องที่ให้กำลังใจ คอยสนับสนุน และเป็นแรงผลักดันให้สามารถฟันฝ่าอุปสรรคในการทำวิจัยได้สำเร็จลุล่วงอย่างเต็มภาคภูมิรวมถึงผู้มีพระคุณอีกหลายท่านที่มีได้กล่าวนามในที่นี้ซึ่งผู้วิจัยระลึกถึงเสมอ

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดามารดาที่ได้อบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาและขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบันที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัย

วิราณี แสงสำฤทธิ์

สารบัญ

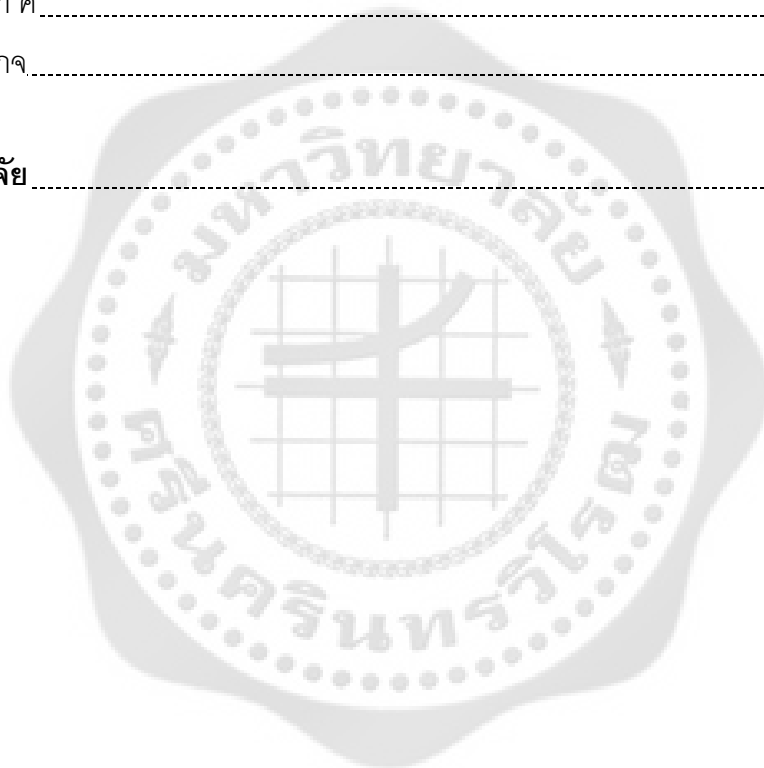
บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	3
ความสำคัญของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5
สมมติฐานในการวิจัย.....	6
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม.....	8
ความหมายของพฤติกรรมทางสังคม.....	8
ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	8
พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	11
ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	12
ความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	14
แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย.....	15
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม.....	16
เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพืชผักสวนครัว.....	22
ความหมายของพืชผักสวนครัว.....	22
ความสำคัญของพืชผักสวนครัว.....	22
ประโยชน์ของพืชผักสวนครัว.....	24
ประโยชน์ของการปลูกผักสวนครัว.....	25
รูปแบบของการปลูกผักสวนครัว.....	26
จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
แนวทางการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว.....	28
ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว.....	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืชผักสวนครัว.....	29
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	30
การกำหนดประชากรและเลือกกลุ่มตัวอย่าง.....	30
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	30
การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	31
แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง.....	35
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	37
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล.....	37
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
5 สรุปผลอภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	46
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	46
ความสำคัญของการวิจัย.....	46
ขอบเขตของการวิจัย.....	46
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	47
วิธีดำเนินการทดลอง.....	48
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
สรุปผลการวิจัย.....	49
อภิปรายผล.....	49
ข้อเสนอแนะทั่วไป.....	53
ข้อเสนอแนะในการวิจัย.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	55
ภาคผนวก.....	60
ภาคผนวก ก.....	63
ภาคผนวก ข.....	73
ภาคผนวก ค.....	86
ภาคผนวก จ.....	89
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	91

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แบบแผนการทดลองการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว.....	36
2 แสดงกำหนดการทดลอง.....	37
3 การแปลผลระดับของค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้านและคะแนนรวม.....	38
4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมก่อน และหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวรายด้านและโดยรวม.....	43
5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวแยกรายด้านและโดยรวม.....	44

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์รายด้านและโดยรวม.....	44

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้มีการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองที่ส่งเสริมค่านิยมทางวัตถุสูงขึ้นแต่ทางด้านจิตใจกลับเสื่อมโทรมลงอย่างเห็นได้ชัดเจนส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตในสังคมไทยซึ่งวิถีชีวิตของคนไทยแบบดั้งเดิมกำลังเสื่อมหายความอบอุ่นความมีน้ำใจช่วยเหลือแบ่งปันและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติเริ่มลดน้อยเสื่อมน้อยลงเนื่องจากการแข่งขันช่วงชิงเอาตัวเอาเปรียบและความเฝ้าหวงต่อกิเลสตัณหาที่จะเอาเปรียบสังคมเอาเปรียบคนอื่นเพิ่มมากขึ้นการศึกษาจึงมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานการศึกษากรุงเทพมหานคร. 2547: 1) ดังจะเห็นได้ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็กปฐมวัย 0 - 5 ปีไว้ 12 ประการด้วยกันซึ่งมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์เกี่ยวกับเรื่องพฤติกรรมทางสังคมในข้อที่ 6 ว่า“การอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข” การที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขนั้นเด็กจะต้องรู้จักมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นร่วมมือกับผู้อื่นโดยเรียนรู้จากการเล่นร่วมกันหรือทำงานร่วมกันซึ่งสามารถปลูกฝังได้ตั้งแต่ในระดับปฐมวัยเพื่อเป็นการปูพื้นฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ให้เกิดขึ้นในตัวเด็กและการจัดการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มีความสำคัญมากเพราะเด็กในระดับปฐมวัยเป็นวัยที่มีความเฉพาะและเป็นวัยที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะได้รับการอบรมเลี้ยงดูและการดูแลเอาใจใส่ควรได้รับการศึกษาให้สอดคล้องกับธรรมชาติและความต้องการของเด็กในวัยนี้โดยเฉพาะพฤติกรรมทางสังคม (สิริมาภิญาญอนันตพงษ์. 2550: 1 – 2)

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมให้ดีขึ้นจะต้องเริ่มพัฒนาและให้ความสำคัญตั้งแต่เด็กปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของชีวิตเพราะแต่ละสังคมจะต้องมีกฎระเบียบการปฏิบัติตามข้อตกลงของสังคมตามที่เฮอร์ล็อก (Hurlock . 1964: 274 – 275) ได้กล่าวถึงรูปแบบของพฤติกรรมทางสังคมของเด็กที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มเพื่อนได้แก่ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ความต้องการเป็นที่ยอมรับของสังคมการพึ่งพาอาศัยกันการไม่เห็นแก่ตัวการยอมรับผู้อื่นการปฏิบัติตามข้อตกลงซึ่งจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมการเรียนรู้พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเกิดขึ้นได้หลายทางการเลียนแบบก็เป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กได้เกิดการพัฒนาในทุกด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการทางด้านสังคมซึ่งการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดจากพฤติกรรมของบุคคลที่มีปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้บลูม (Bloom. 1964: 215) ได้กล่าวว่าความสำคัญในการจัดประสบการณ์ทางสังคมกับเด็กในช่วงปฐมวัยมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของคนเราเป็นอย่างมากโดยการพัฒนาการทางสังคมสำหรับเด็กในวัยนี้ต้องฝึกเด็กให้เกิดความไว้วางใจในผู้อื่นเมื่ออยู่ร่วมกันทำงานและเล่นกับผู้อื่นได้มีความรับผิดชอบในการทำงานต่างๆร่วมกับผู้อื่นอย่างง่าย ๆ ให้เด็กเข้าใจข้อตกลงและเกณฑ์ต่างๆ ฝึกให้รู้จักอดทนรอคอยให้ถึงโอกาสของตนหัดให้เด็กรับฟังผู้อื่นชมเชยผู้อื่นและสิริมาภิญโญนนตพงษ์ (2545: 26) กล่าวว่าเด็กวัย 3 – 6 ปีเป็นวัยที่เรียนรู้เกี่ยวกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นและสิ่งรอบตัวเด็กวัยนี้จึงชอบเล่นเป็นกลุ่มมากกว่าเล่นคนเดียวต้องการตัวแบบด้านสังคมและจริยธรรมเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมนั้นจึงควรส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมเพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นกลุ่มเพื่อนมีความสำคัญต่อเด็กมากเนื่องจากเด็กจะเรียนรู้พฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับของกลุ่มและพฤติกรรมทางสังคมที่จำเป็นจากการมีปฏิสัมพันธ์กับกลุ่มเพื่อนซึ่งจะเป็นการสร้างเสริมบุคลิกภาพของเด็กเพื่อเตรียมตัวสู่วัยผู้ใหญ่ การที่เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมไม่เหมาะสมเช่นก้าวร้าวขาดความรับผิดชอบเอาแต่ใจตนเองฯลฯ จะทำให้เด็กปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้ยากและอาจก่อให้เกิดปัญหาความรุนแรงต่อไปในอนาคตได้แต่ถ้าเด็กได้รับการอบรมปลูกฝังพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมแล้วนั้นจะส่งผลให้เด็กสามารถปรับตัวเข้ากับผู้อื่นได้และเรียนรู้บทบาทของตนเองเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคมสามารถจัดได้หลายกิจกรรม กิจกรรมพืชผักสวนครัวเป็นกิจกรรมที่让孩子เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและรายบุคคลโดยแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานซึ่งมีการวางแผนและปฏิบัติจริงในการปลูกพืชผักสวนครัวการดำเนินกิจกรรมพืชผักสวนครำนั้นทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมจะปลูกฝังและฝึกฝนให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคมได้แก่ความมีน้ำใจความรับผิดชอบการร่วมมือ และรักษาของส่วนรวมยิ่งไปกว่านั้นกิจกรรมพืชผักสวนครำนี้อจะช่วย让孩子ได้ลงมือปฏิบัติจริงด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ซึ่งเกิดจากพื้นฐานแนวคิดทางทฤษฎีการเรียนรู้ที่เน้นให้เห็นว่าเด็กปฐมวัยที่เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ผู้ใหญ่เตรียมสภาพแวดล้อมให้ นั้นทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้จากของจริงผ่านกระบวนการกับสิ่งนั้นๆซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาการศึกษาของดิวอี้ (Dewey. 1916: 163 –178) และสิริมาภิญโญนนตพงษ์ (2545: 10) กล่าวคือควร让孩子เรียนรู้โดยการกระทำ (Learning by Doing) ซึ่งเด็กเกิดการเรียนรู้จากการลงมือกระทำด้วยตนเองจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณธรรมด้านสังคมของเด็กดังนั้นกิจกรรมพืชผักสวนครัวจึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่เหมาะสมมาจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยภายใต้แนวคิดทฤษฎีนักศึกษาดังกล่าวข้างต้นเพื่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมในการเรียนรู้และก่อให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตทางสังคมดังนั้นครูปฐมวัยจำเป็นต้องช่วย让孩子เรียนรู้สิ่งต่างๆตามวัยของเขาให้เด็กมีประสบการณ์ชีวิตเพื่อ让孩子เกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยครูปฐมวัยต้อง

พิจารณาเลือกกิจกรรมที่เป็นประโยชน์เหมาะสมกับวัยจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัว สามารถพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทำให้เด็กอยู่ร่วมกับผู้อื่นจากการปฏิบัติตนคือการที่เด็กได้เรียนรู้ถึง กฎกติกาข้อตกลงในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการมีปฏิริยาโต้ตอบของเด็กมีความสำคัญมากเพราะ ช่วยให้เด็กเกิดพัฒนาการทางสังคมความมีน้ำใจความรับผิดชอบส่วนรวมการร่วมมือร่วมมือซึ่งกันและ กันไม่เห็นแก่ตัวความสมัครสมานสามัคคีและการรักษาของส่วนรวมจะช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด ทางอารมณ์มีความสนุกสนานเพลิดเพลินซึ่งเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่ต้องการของสังคมที่ทำให้เด็กเกิด ความรู้สึกดีต่อสังคมและอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็ก ปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัวซึ่งจะส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีน้ำใจ มีความรับผิดชอบ ส่วนรวม ความร่วมมือ และการรักษาของส่วนรวมซึ่งสามารถนำมาใช้ในชีวิตรจริงของเด็กได้อย่างมี ประสิทธิภาพเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้สนใจเกี่ยวกับเด็กปฐมวัยได้นำผลการศึกษาค้นนี้ ไปใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสมให้แก่เด็กปฐมวัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้วยการจัดกิจกรรม พี่ซึกสวนครัวโดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัว โดยจำแนกรายด้านดังนี้ความมีน้ำใจความรับผิดชอบส่วนรวมการร่วมมือ และการรักษาของส่วนรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรม พี่ซึกสวนครัว

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับครูปฐมวัยและผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัยในการนำ กิจกรรมพี่ซึกสวนครัวมาใช้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังเป็นแนว ทางการพัฒนาแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมทางสังคมของ เด็กปฐมวัยตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือเด็กปฐมวัยชาย – หญิงอายุระหว่าง 5 – 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนทรงวิทยศึกษ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพมหานครจำนวน 4 ห้องเรียนจำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่เด็กปฐมวัยชาย – หญิงที่กำลังมีอายุ 5 – 6 ปีศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนทรงวิทยศึกษ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพมหานครจำนวน 15 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระคือการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัว
2. ตัวแปรตามคือพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. เด็กปฐมวัยหมายถึงเด็กปฐมวัยชาย – หญิงที่กำลังมีอายุ 5 – 6 ปีศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนทรงวิทยศึกษ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร

2. พฤติกรรมทางสังคมหมายถึงคุณลักษณะของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงความรู้สึกที่ดี ด้วยคำพูดหรือการกระทำ เพื่อเป็นที่ยอมรับของสังคมและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ จำแนกออกเป็น 4 ด้าน ดังนี้

2.1 ความมีน้ำใจหมายถึงการกระทำหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกด้วยการรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนของเด็กปฐมวัย ช่วยเหลือเพื่อนทำกิจกรรมช่วยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรมรู้จักรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

2.2 ความรับผิดชอบ หมายถึงการกระทำหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกด้วยการมีความพยายามในการทำงานสามารถปฏิบัติตามข้อตกลงร่วมกันสามารถทำงานที่มอบหมายได้สำเร็จช่วยเพื่อนทำงานของกลุ่มและรู้จักเก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้แล้ว

2.3 การร่วมมือหมายถึงการกระทำหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกขณะปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม การแสดงความคิดเห็น ยอมรับฟังในการทำตามข้อตกลงของกลุ่มมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม ทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจและร่วมทำตามข้อตกลงของกลุ่ม

2.4 การรักษาของส่วนรวมหมายถึงการกระทำหรือพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึงการดูแลของส่วนรวม การใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่ อาสาทำงานบางอย่างเพื่อส่วนรวม ไม่ทำลายสิ่งของและสิ่งต่างๆของส่วนรวมรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างเหมาะสม

3. การจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว หมายถึงการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ในช่วงของกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยเน้นให้เด็กเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและรายบุคคลโดยแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานซึ่งมีการวางแผนและปฏิบัติจริงในการปลูกพืชผักสวนครัวการดำเนินกิจกรรมพืชผักสวนครำนั้นทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมจะปลูกฝังและฝึกฝนให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคมได้แก่ความมีน้ำใจความรับผิดชอบการร่วมมือ และรักษาของส่วนรวมสำหรับขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแบ่งเป็น3 ขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขั้นนำเป็นการนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการเล่านิทานร้องเพลง การสนทนาแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถามศึกษาออกสถานที่ที่ปฏิบัติจริงและสาธิตขั้นตอนการทำงาน

3.2 ขั้นดำเนินกิจกรรมกลุ่มหรือขั้นปฏิบัติเด็กปฐมวัยเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและรายบุคคลโดยแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานซึ่งมีการวางแผนและปฏิบัติจริงในงานกิจกรรมเพาะปลูกพืชเช่นการเตรียมดินการเพาะเมล็ดการใส่ปุ๋ยการดูแลรดน้ำการเก็บเกี่ยวการประกอบอาหารสังเกตการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตของพืชขีดเขียนระบายสีแผนภูมิการเจริญเติบโตการทำงานศิลปะ งานประดิษฐ์ต่างๆเป็นต้นขณะปฏิบัติกิจกรรมเด็กปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้นในการทำงานของกลุ่มทุกครั้งมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น มีความรับผิดชอบการร่วมมือ รักษาของส่วนรวม

3.3 ขั้นตรวจสอบผลงานให้เด็กปฐมวัยเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมพืชผักสวนครัวหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมทุกครั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคลและช่วยกันแสดงความคิดเห็น

3.4 ขั้นสรุปร่วมกันสรุปข้อความรู้สนทนาร้องเพลงและเด็กบันทึกการเรียนรู้ด้วยการขีดเขียนวาดภาพระบายสีที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนำเสนอผลงานตนเองโดยการเล่าเรื่องครูจัดบันทึกนำผลงานจัดแสดงนิทรรศการและเก็บผลงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าในแฟ้มสะสมผลงานเด็กปฐมวัยหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

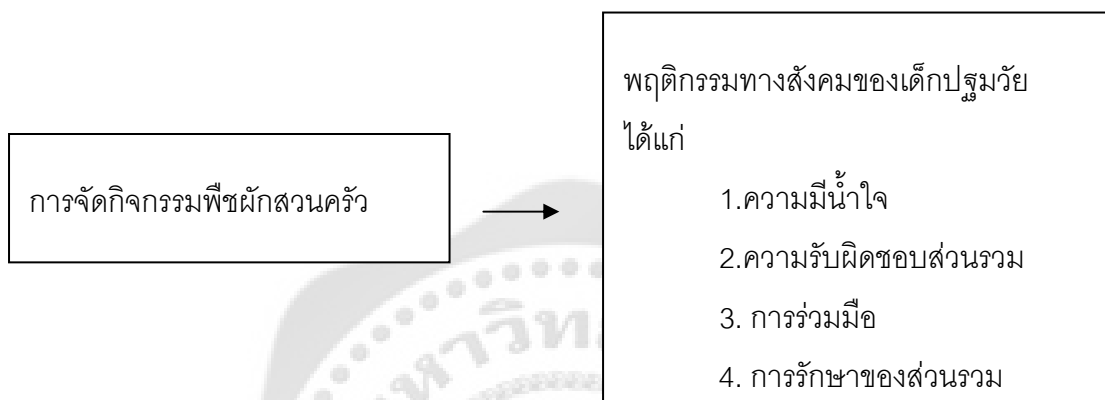
กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีงานวิจัยและนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าโดยศึกษางานวิจัยที่มุ่งพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครำนี้อเปิดโอกาสให้เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงโดยให้เด็กลงมือทำกิจกรรมต่างๆด้วยตนเองดังที่จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ได้กล่าวไว้ว่าเด็กเรียนรู้ด้วยการกระทำ(Learning by Doing)และมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันกับเพื่อนในการปฏิบัติ

กิจกรรมก่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยยึดแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอีริกสัน (Erickson) ทฤษฎีทางสังคมของแบนดูรา (Bandura) และทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮอร์ตส์ (Havighurt's Theory of Development) โดยแบ่งพฤติกรรมทางสังคมออกเป็น 4 ด้านดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพี่ฉกสวนครัวมีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม
 - 1.1 ความหมายพัฒนาการทางสังคม
 - 1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.3 พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.4 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.5 ความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.6 แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย
 - 1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพืชผักสวนครัว
 - 2.1 ความหมายของพืชผักสวนครัว
 - 2.2 ความสำคัญของพืชผักสวนครัว
 - 2.3 ประโยชน์ของพืชผักสวนครัว
 - 2.4 ประโยชน์ของการปลูกผักสวนครัว
 - 2.5 รูปแบบของการปลูกผักสวนครัว
 - 2.6 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว
 - 2.7 แนวทางการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว
 - 2.8 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว
- 2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืชผักสวนครัว

1. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางสังคม

1.1 ความหมายพัฒนาการทางสังคม

ได้มีผู้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้หลายทัศนะ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2536: 10) ได้ให้ความหมายของพัฒนาทางสังคมว่าหมายถึงการแสดงพฤติกรรมของมนุษย์ที่สังคมนั้นๆยอมรับและสามารถปฏิบัติตามบทบาทได้อย่างถูกต้องโดยที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นๆ

กุลยาตันติผลาชีวะ (2542: 12) ได้กล่าวว่าพัฒนาการทางสังคมเป็นพัฒนาการของความสามารถแสดงพฤติกรรมต่อบุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อมให้สอดคล้องกับแผนที่สังคมยอมรับได้ พฤติกรรมแสดงออกจะบ่งบอกให้เห็นถึงเจตคติและค่านิยมเฉพาะตนของบุคคลคนนั้น

สิริมาภิญญอนันตพงษ์ (2550: 91 – 92) ได้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้ว่าพัฒนาการทางสังคมหมายถึงพัฒนาการเรียนรู้ทางสังคมจากความรู้สึกผูกพันใกล้ชิดภายในครอบครัวที่พึ่งพาตนเองและการปรับตัวเข้ากับผู้อื่น

สรุปได้ว่าพัฒนาการทางสังคมเป็นการแสดงความสามารถของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแบบแผนในการที่จะปรับตัวให้เข้ากับสังคมเพื่อให้สังคมยอมรับและสามารถปฏิบัติตามบทบาทได้อย่างถูกต้อง

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

1.2.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของอิริคสัน

อิริคสัน (สิริมาภิญญอนันตพงษ์. 2545: 46; อ้างอิงจาก Erikson. n.d.) กล่าวว่าบุคลิกภาพจะสามารถพัฒนาได้ดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับว่าแต่ละช่วงของอายุเด็กที่ประสบสิ่งที่พึงพอใจตามขั้นพัฒนาการต่างๆของแต่วัยถ้าเด็กได้รับการตอบสนองดีเต็มทีก็จะมีบุคลิกภาพและพร้อมที่จะพัฒนาในขั้นต่อไป อิริคสันได้แบ่งระยะพัฒนาทางสังคมไว้ 8 ระยะแต่สำหรับเด็กปฐมวัยมีเกี่ยวข้องมี 4 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ความไม่ไว้วางใจ – ความไว้วางใจ (Trust Versus Mistrust) ซึ่งวัยนี้เป็นวัยทารกอิริคสันถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญของพัฒนาการในวัยต่อไปเด็กทารกจำเป็นต้องมีผู้เลี้ยงดูจะต้องเอาใจใส่เด็กถึงเวลาไหนมาก็ควรจะให้และปลดปล่อยความเดียดร้อ้นไม่สบายของทารกอันเนื่องมาจากการขับถ่ายเป็นต้นผู้เลี้ยงดูจะต้องสนองความต้องการของเด็กอย่างสม่ำเสมอเพราะเด็กมีความหวังว่าเวลาหิวมักจะมีคนมาให้นมเวลาที่ผ้าอ้อมเปียกจะมีคนเปลี่ยนให้เด็กจะอยู่ด้วยความหวังว่าพ่อแม่คนเลี้ยงจะมาช่วยสนองความต้องการของตนแล้วเด็กยังเชื่อมั่นในตนเองว่ามีความสามารถที่จะใช้อวัยวะของตนเองช่วยตนเองเป็นต้นว่าสามารถจะหาหัวนมและคว่ำมาดูดได้อิริคสันได้กล่าวว่าความไว้วางใจเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาการทางบุคลิกภาพเด็กที่ขาดความไว้วางใจจะกลายเป็นคนที่ก้าวร้าวตีตัวออกจากสิ่งแวดล้อม

ขั้นที่ 2 ความเป็นมาของตัวเองอย่างอิสระ – ความสงสัยไม่แน่ใจตัวเอง (Autonomy Versus and Doubt or Shame) อยู่ในวัยอายุ 2 – 3 ปีวัยนี้เป็นวัยที่เริ่มเดินได้สามารถที่จะพูดได้และความเจริญเติบโตของร่างกายช่วยให้เด็กมีความอิสระพึ่งตัวเองได้และมีความอยากรู้อยากเห็นอยากจับต้องสิ่งของต่างๆ เพื่อต้องการสำรวจว่าคืออะไรเด็กเริ่มที่อยากเป็นอิสระเป็นตัวของตัวเองฉะนั้นเด็กวัยนี้จะต้องเรียนรู้พฤติกรรมหลายอย่างที่กำหนดโดยสังคมฉะนั้นพ่อแม่และผู้เลี้ยงเด็กจำเป็นจะต้องรักษาความสมดุลช่วยให้เด็กให้เป็นอิสระโดยต้องเป็นผู้ที่รู้จักใช้คำพูดอธิบายให้เด็กเข้าใจว่าสิ่งไหนทำได้สิ่งไหนทำไม่ได้พยายามหลีกเลี่ยงการดุเด็กเวลาที่ทำสิ่งไม่ถูกต้องแต่บางครั้งจำเป็นจะต้องปล่อยให้เด็กมีความอาย (Shame) การสงสัยตัวเองว่าทำไม่ถูก (Doubt) เพราะเป็นสิ่งสำคัญเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาเพราะว่าทุกคนควรจะต้องมีความละอายใจไม่กล้าทำสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับด้วยอย่างไรก็ตามพ่อแม่ควรจะเน้นที่การให้เด็กได้พึ่งตนเองมีความเป็นอิสระทำอะไรด้วยตนเองมากกว่าการมีความรู้สึกอายและสงสัยในตนเอง

ขั้นที่ 3 การเป็นผู้ริเริ่ม – การรู้สึกผิด (Initiative Versus Guilt) วัยเด็กอายุประมาณ 3 – 5 ปี อิริคสันเรียกวัยนี้ว่าเป็นวัยที่เด็กมีความคิดริเริ่มอยากจะทำอะไรด้วยตนเองจากจินตนาการของตนเองการเล่นสำคัญมากสำหรับวัยนี้เพราะเด็กจะได้ทดลองทำสิ่งต่างๆ จะสนุกจากการสมมติของต่างๆ เป็นของจริงเช่นอาจจะใช้ถังกระดาษเป็นรถยนต์ขั้วรถยนต์เหมือนผู้ใหญ่อย่างไรก็ตามเด็กก็ยังพยายามที่จะเป็นอิสระพึ่งตนเองอยากจะทำอะไรได้เองไม่พึ่งผู้ใหญ่เป็นวันที่เด็กจะเลียนแบบจากผู้ใหญ่ทั้งด้านการพูดและการกระทำอิริคสันอธิบายการรู้สึกผิด (Guilt) เหมือนกับฟรอยด์คือเน้น Resolution และ Oedipal Complex ดังที่ได้อธิบายมาแล้วดังนั้นเด็กชายวันนี้ต้องการทำอะไรเหมือนพ่อเด็กหญิงอยากจะทำอะไรเหมือนแม่เด็กบางคนอาจจะเรียนไม่เก่งเสร็จช้าแต่เมื่อเสร็จแล้วก็ยังเป็นสิ่งที่สมบูรณ์เรียบร้อยและถูกต้องเด็กบางคนอาจจะเรียนไม่เก่งแต่เล่นกีฬาเก่งเป็นต้นการช่วยเหลือแบบนี้ก็จะช่วยให้เด็กไม่มีปมด้อยและมีทัศนคติที่ดีต่อตนเองไม่เกลียดตนเองและไม่มีปมด้อย

ขั้นที่ 4 ความต้องการที่จะทำกิจกรรมอยู่เสมอ - ความรู้สึกด้อย (Industry Versus Inferiority) อิริคสันใช้คำว่า Industry กับเด็กอายุประมาณ 6 – 12 ปีเนื่องจากเด็กวัยนี้มีพัฒนาการด้านสติปัญญาและทางด้านร่างกายอยู่ในขั้นที่มีความต้องการที่จะทำอะไรอยู่เสมอไม่เฉื่อยหรืออยู่เฉยๆ แม้ว่าเด็กที่เจริญเติบโตในวัฒนธรรมที่ไม่มีการศึกษาในโรงเรียนทั่วโลกก็พบว่าเด็กวัยนี้เป็นวัยที่จะเริ่มฝึกหัดอาชีพสำหรับสังคมที่มีการศึกษาในโรงเรียนเด็กก็จะอยู่ในความพยายามอย่างมากผู้ใหญ่จะต้องพยายามช่วยให้เด็กได้รับสัมฤทธิ์ผลให้เขารู้ว่าจะต้องมีประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เขาคิดว่าเราเองมีความสามารถทำอะไรก็ได้เพื่อจะไม่ให้เกิดปมด้อยมีส่วนช่วยให้เด็กที่โชคไม่ดีที่ทำงานเข้าสู่คนอื่นไม่ได้โดยพยายามหาสิ่งที่เด็กคนนั้นทำได้ดีกว่าคนอื่นและนอกจากนี้ให้เขาเห็นความสามารถพิเศษของเขาและประสบการณ์ให้คนอื่นเห็นด้วยเช่นเด็กบางคนอาจจะทำงานช้าเสร็จช้าแต่เมื่อเสร็จแล้วเป็นผลงานที่มีความถูกต้อง

สมบุรณ์เด็กบางคนเรียนไม่เก่งแต่ทำกิจกรรมต่างๆที่ใช้มือได้ดีหรือเล่นกีฬาเก่งการช่วยเหลือแบบนี้ก็จะช่วยให้เด็กไม่มีปมด้อยและมีทัศนคติที่ดีต่อตนเอง

1.2.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางสังคมของฮาวิกเฮอร์สท (Havighurst's Theory of Development)

ฮาวิกเฮอร์สท(Havighurst's) (พรณัฐทัยเจตจิต. 2528: 77 – 78) ได้รับอิทธิพลแนวความคิดจากอีริกสัน (Erikson) กล่าวว่าลักษณะของการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมแต่ละช่วงวัยของบุคคลใน

แต่ละช่วงวัยของชีวิตนั้นถ้าสิ่งที่เด็กทำในชีวิตประจำวันได้ในสิ่งที่เด็กต้องทำในช่วงนั้นๆ เด็กจะรู้สึกว่าคุณประสบความสำเร็จแต่ถ้าบุคคลใดไม่ประสบผลสำเร็จในงานนั้นจะมีผลต่อการปรับตัวฮาวิกเฮอร์สทได้เสนองานตามขั้นพัฒนาการทางสังคมในเด็กปฐมวัย

1. เด็กสามารถมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับความจริงสังคมและกายภาพซึ่งหมายถึงการที่เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัวเช่นพ่อแม่โรงเรียนครูและสิ่งต่างๆที่เด็กต้องเกี่ยวข้องกับ
2. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้สร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับพี่น้องและเพื่อนรวมทั้งชอบเลียนแบบบุคคลอื่น
3. เด็กสามารถที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับความแตกต่างระหว่างที่ถูกกับสิ่งที่ผิดและเริ่มมีพัฒนาการทางจริยธรรม

1.2.3 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Learning Theory) ของแบนดูราอัลเบิร์ตแบน

ดูรา (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์. 2550: 65 – 66) กล่าวว่าการเรียนรู้ของมนุษย์นั้นเกิดจากพฤติกรรมของบุคคลนั้นมีการปฏิสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องระหว่างบุคคลนั้นกับสิ่งแวดล้อมซึ่งทฤษฎีเน้นบุคคลเกิดการเรียนรู้โดยการให้ตัวแบบ (Learning Theory Modeling) โดยผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบและเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยจึงเกิดขึ้นได้ซึ่งกระบวนการต่างๆของการเลียนแบบของเด็กประกอบด้วย 4 กระบวนการคือ

1. กระบวนการดึงดูดความสนใจ (Attentional Process) คือกิจกรรมการเรียนรู้ที่เด็กสังเกตตัวแบบและตัวแบบนั้นดึงดูดให้เด็กสนใจที่เลียนแบบควรเป็นพฤติกรรมที่ง่ายไม่สลับซับซ้อนง่ายต่อการเอาใจใส่ของเด็กที่เกิดการเลียนแบบและเกิดการเรียนรู้
2. กระบวนการคงไว้ (Retention Process) คือกระบวนการบันทึกหรือเก็บเป็นความจำการที่เด็กจะต้องมีความแม่นยำในการบันทึกสิ่งที่ได้เห็นหรือได้ยินเก็บเป็นจำทั้งนี้เด็กดึงข้อมูลที่ได้จากตัวแบบออกมาใช้กระทำตามโอกาสที่เหมาะสมเด็กที่มีอายุที่มากกว่าจะเรียนรู้จากการสังเกตการณ์กระทำที่ฉลาดของบุคคลอื่นๆได้มากกว่าโดยประมวลไว้ในลักษณะของภาพพจน์ (Imaginative Coding) และลักษณะของภาษา (Verbal Coding) และเด็กโตขึ้นนำประสบการณ์และสัญลักษณ์ต่างๆมาเชื่อมโยงซึ่งจะช่วยให้เขาได้เก็บสะสมความรู้ไว้ในระดับซึ่งความสามารถนำมาใช้ได้เมื่อต้องการ

3. กระบวนการแสดงออก (Motor Reproduction) คือการแสดงผลการเรียนรู้โดยการกระทำ คือการที่ผลสำเร็จในการเรียนรู้จากตัวแบบต่างๆ เพื่อให้เกิดความแม่นยำเด็กจะต้องแสดงพฤติกรรม ได้จากการเรียนรู้ด้วยการเคลื่อนไหวออกมาเป็นการกระทำออกมาในรูปของการใช้กล้ามเนื้อ ความรู้สึกด้วยการกระทำครั้งแรกไม่สมบูรณ์ดังนั้นเด็กจำเป็นต้องลองทำหลายๆครั้งเพื่อให้ได้ลักษณะ พฤติกรรมที่ต้องการเพื่อนำมาแก้ไขพฤติกรรมที่ยังไม่เข้ารูปเข้ารอยสิ่งนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในการ เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. กระบวนการจูงใจ (Motor Reproduction Process) คือกระบวนการเสริมแรงให้กับเด็ก เพื่อแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบได้ถูกต้องโดยเด็กเกิดการเรียนรู้จากการเลียนแบบตัวแบบที่จะมาจาก บุคคลที่มีชื่อเสียงมากกว่าบุคคลที่ไม่มีชื่อเสียงบุคคลที่มีเพศเดียวกับเด็ก

แนวคิดของแบบดูรานั้นเน้นพฤติกรรมใดก็ตามที่สามารถปรับหรือเปลี่ยนได้ตามหลักการเรียนรู้ เป็นการกระตุ้นเด็กมีการเรียนรู้พัฒนาการทางสังคมโดยใช้การสังเกตตัวแบบที่เด็กเห็นเด็กมีระดับการ เรียนรู้แล้วเด็กจะมีทางเลือกใหม่ๆเพิ่มมากขึ้นเพื่อเก็บสะสมพฤติกรรมที่เป็นไปได้เอาไว้ปฏิบัติต่อไป

จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางสังคมดังกล่าวสรุปได้ว่าพัฒนาการทางสังคมของเด็ก ปฐมวัยเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จากประสบการณ์และสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบๆตัวถ้าจัดสภาพแวดล้อมที่ดีไม่ ว่าจะเป็นวัตถุสิ่งของของหรือคนก็จะช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถมีบุคลิกภาพที่ดีและสามารถปรับตัวเข้ากับ สังคมได้

1.3 พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

อิงลิช (รัชดาภรณ์ อินทะนิน. 2527: 30; อ้างอิงจาก English. 1958: 506) ได้ให้ความหมาย ของพฤติกรรมทางสังคมว่าเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากกลุ่มบุคคลหรือ พฤติกรรมการแสดงออกซึ่งควบคุมโดยองค์การทางสังคมที่มีการจัดรูปแบบแล้วเช่นครอบครัวโรงเรียน เป็นต้น

ภรณ์ศรีรัตน (2525: 24) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่จะให้เด็กปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดีเพียง ได้นั้นมี 3 ประการดังนี้

1. ลักษณะพฤติกรรมที่เหมาะสมเด็กจะเข้ากับสังคมได้ดีต้องประพฤติตามแนวที่สังคม ยอมรับและนิยมชมชอบซึ่งสังคมแต่ละสังคมย่อมมีมาตรฐานของตนเองเด็กจะต้องเข้าใจมาตรฐาน และปฏิบัติให้เหมาะสม

2. บทบาททางสังคมหมายถึงแบบแผนพฤติกรรมที่ยึดถือปฏิบัติเป็นธรรมเนียมของสังคม ซึ่งแต่ละสังคมไม่เหมือนกันบทบาททางสังคมดังกล่าวได้แก่บทบาทของพ่อแม่ของเด็กของครูถ้าเด็ก ไม่เข้าใจและไม่สามารถปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดเด็กคนนั้นจะมีปัญหาในการปรับตัวและอยู่ ในสังคมอย่างไม่มีความสุข

3. เจตคติต่อสังคมหมายถึงความรู้สึกของเด็กที่มีต่อสังคมเด็กจะต้องรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมมีหน้าที่ต้องให้ความร่วมมือและมีความรู้สึกพอใจในสังคมของตนเด็กจึงจะมีความสุข
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา (2528: 20) กล่าวว่าพัฒนาการทางสังคมหมายถึงพัฒนาการความสามารถในพฤติกรรมของมนุษย์ให้สอดคล้องกับแบบแผนที่สังคมยอมรับเพื่อเข้ากับสังคมได้
พัฒนาการทางสังคมของเด็กมีความสำคัญต่อสังคมเป็นอย่างมากช่วยให้บุคคลเรียนรู้ระเบียบกฎเกณฑ์ต่างๆของสังคมเพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สอดคล้องกับสังคมและอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่าจากนักการศึกษาได้ให้ความหมายของพฤติกรรมทางสังคมหมายถึงแบบแผนหรือพฤติกรรมการแสดงออกของแต่ละบุคคลหรือกลุ่มบุคคลในสังคมซึ่งได้รับอิทธิพลจากองค์การทางสังคม

1.4 ลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ได้มีผู้ให้ความหมายของพัฒนาการทางสังคมไว้หลายทัศนะกล่าวคือ

ดินเมเยอร์ (ทัศนัย อุตมพันธ์. 2540: 12 – 13; อ้างอิงจาก Dinkmeyer. 1965: 159 – 160) เมื่อเด็กเริ่มเข้าโรงเรียนในระยะแรกนั้นเด็กเริ่มมองตัวเองว่าต่างจากคนอื่น (เด็กจะแหวดล้อมไปด้วยเพื่อนและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่คนอื่น ๆ มากกว่าพ่อแม่เด็กเริ่มมองตัวเองรู้จักวิเคราะห์ตัวเองเมื่อมีสิ่ง ที่ผ่านเข้ามากระทบความรู้สึกเด็กวัยนี้เริ่มรู้จักการแข่งขันและรู้จักการประนีประนอมเด็กจะรู้สถานะ ของคนและรู้จักความสัมพันธ์ของตนเองกับวัฒนธรรมที่เขามีส่วนเกี่ยวข้อง

ซีเฟลด์ท์ (จิณณ ภัศศรีทรง. 2541: 12 – 13; อ้างอิงจาก Seefeldt. 1980: 7 - 11) ได้อธิบายถึงลักษณะพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้

1. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 3 ปีเป็นวัยแห่งการยึดตนเองเป็นศูนย์กลางเด็กจะเห็นว่าตนเองสำคัญที่สุดมีความสุขที่จะเล่นคนเดียวแต่ก็ชอบที่นั่งเล่นอยู่ข้างๆผู้อื่นมาเล่นเป็นกลุ่มหรือเล่นร่วมกับผู้อื่นไม่ให้ความร่วมมือไม่แบ่งปันวัยนี้ยังไม่มีเพื่อนที่ชอบเป็นพิเศษและจะเล่นกับเด็กที่มาเล่นอยู่ใกล้ๆเท่านั้น

2. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 4 ปีเด็กวัยนี้เริ่มสนใจเพื่อนมากขึ้นเด็กจะเริ่มเล่นกับผู้อื่นบ้างในบางสถานการณ์ชอบเล่นบทบาทสมมติและเลียนแบบในชีวิตครอบครัวซึ่งพบเห็นในชีวิตประจำวันโดยทั่วไปเด็กยังมีลักษณะที่แสดงถึงความก้าวร้าวทางกายเอะอะไม่ระมัดระวังเกรและยังมีลักษณะที่แสดงถึงการเป็นนายขณะเดียวกันจะเริ่มเป็นผู้ช่วยที่ดีมีที่ทำแสดงความเป็นมิตรเริ่มรู้จักการแลกเปลี่ยนและการรอคอยเริ่มแบ่งปัน

3. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 5 ปีเด็กวัยนี้มีความเป็นมิตรมากขึ้นมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยเหลือผู้อื่นเริ่มเข้ากลุ่มใหญ่ขึ้นจาก 2 คนเป็น 5 คนเริ่มมีเพื่อนที่ถูกต้องเป็นพิเศษชอบเล่นละครสมมุติเล่นเลียนแบบเล่นละครไปการทะเลาะกับเพื่อนลดน้อยลงเพราะเริ่มเข้าใจและยอมรับความสำคัญของผู้อื่นเป็นระยะที่เริ่มจะมีความเห็นคล้อยตามผู้อื่นและเริ่มมีความรู้สึกไม่พอใจถ้าเพื่อนในกลุ่มไม่ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม

4. ลักษณะทางสังคมของเด็กวัย 6 ปีเด็กวัยนี้เริ่มมีการประสานสัมพันธ์กับผู้อื่นเล่นเป็นกลุ่มและมักจะเป็นเพื่อนเพศเดียวกันเริ่มรู้สึกกังวลเกี่ยวกับสังคมภายในกลุ่มของตนเองมีเพื่อนรักเป็นพิเศษเพียงคนเดียวในการเล่นยังชอบแสดงเป็นคนเด่นเล่นรุนแรงพยายามที่จะเป็นหนึ่งในการเล่นต้องการเป็นผู้นำและถ้าหากการเล่นนั้นมีกฎเกณฑ์ที่ยากเกินกว่าความสามารถของตนเองก็พยายามปรับกฎเกณฑ์นั้นให้มาเป็นประโยชน์กับตน

เฮอรัลลอค (Hurlock, 1972: 239) กล่าวถึงเด็กอายุ 2 – 6 ปีว่าทัศนคติและพฤติกรรมทางสังคมที่ปรากฏในช่วงวัยนี้คือการต่อต้านการก้าวร้าวการทะเลาะวิวาทการแข่งขันซึ่งดีการร่วมมือการเป็นผู้นำการเป็นผู้ตามการมีใจกว้างขวางการเป็นที่ยอมรับของสังคมการเห็นอกเห็นใจ

กีเซลและอิลค์ (วีระพงศ์ บุญประจักษ์, 2545: 28; อ้างอิงจาก Gesell; & Ilg, 1946: 354 – 355) กล่าวถึงพฤติกรรมปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับเด็กที่อายุ 3 – 6 ปีดังนี้

อายุ 4 ปีเด็กจะร่วมมือกันเล่นกับเพื่อนสนิทสนมกับเพื่อนมีการเล่นแบบจินตนาการแต่มีพฤติกรรมต่อไปคือการเกลี้ยเพื่อนพูดไม่มีสาระชอบโต้เถียงทะเลาะวิวาทสนใจเพื่อนวัยเดียวกันมากกว่าสนใจผู้ใหญ่ดูแลเด็กที่มีอายุน้อยกว่าหรือเด็กที่อายุน้อยกว่าเป็นเพศเดียวกันกับตนเอง

อายุ 5 ปีเล่นกับเด็กคนอื่นได้ดีโดยเฉพาะในกลุ่มที่มีขนาดเล็กไม่ยืนกรานที่จะเล่นวิธีที่ตนชอบและไม่วิตกกังวลเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนอื่นชอบเล่นกับเพื่อนวัยเดียวกันในการเล่นกันเองที่ไม่มีคนดูแลเด็กบางคนจะมีพฤติกรรมเกรงมากทำตัวเป็นนายและร้องไห้ง่ายมากแต่ก็พร้อมที่จะหยุดร้องโดยง่ายเล่นกับเด็กนอกบ้านมากขึ้นและมีความสัมพันธ์ดีกว่าภายในบ้าน

อายุ 6 ปีเด็กสนใจที่จะคบเพื่อนและใช้คำว่า “เพื่อนที่โรงเรียน” หรือ “เพื่อนเล่น” อยู่กับเพื่อนได้นานแต่ในการเล่นถ้าไม่มีคนดูแลจะเล่นได้ไม่นานเพราะมักจะทะเลาะกันดีกันต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกันมีการเล่าเรื่องไม่มีสาระนักมักจะทำตัวเป็นคนเด่นและมีนายในหมู่เพื่อนบางคนจะไม่ยอมให้เด็กคนที่สามมาเล่นด้วยโดยมักจะถามว่า “เธอจะเล่นกับคนนั้นหรือคนนี้จะเล่นกับเธอ”

สรุปได้ว่าลักษณะทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ต้องการเพื่อนต้องการพึ่งตนเองและปรับตัวเข้ากับผู้อื่นมีความสนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัวมากขึ้นและเรียนรู้ที่จะสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่นโดยการแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือแบ่งปันและการยอมรับผู้อื่น

1.5 ความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

พรวณีย์ ชูทัยเจนจิต (2528: 157 – 158) กล่าวว่าเด็กในช่วงอายุนี้การเรียนรู้ที่จะติดต่อสมาคมกับคนอื่น ๆ โดยเฉพาะเพื่อนวัยเดียวกันเด็กเริ่มที่เรียนรู้ปรับตัวเข้ากับเพื่อนลักษณะความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. เด็กเริ่มมีความต้องการจะสร้างสัมพันธ์ภาพกับเพื่อนในวัยเดียวกันและมีเพื่อนเพียง 1-2 คน และเป็นเพศเดียวกัน

2. มีความต้องการที่จะเล่นกับเพื่อนเป็นกลุ่มใหญ่กลุ่มเล็กและเป็นกลุ่มย่อยๆการเล่นเป็นไปในลักษณะต่างคนต่างเล่นแม้ว่าจะอยู่กลุ่มเดียวกัน

3. มีการทะเลาะเบาะแว้งกันบ่อยๆแต่เป็นช่วงระยะเวลาสั้นๆเด็กมักจะลืมง่าย

4. เด็กมีความต้องการที่จะแสดงออกและจะสนุกสนานกับการเล่นละครซึ่งเขาอาจแต่งขึ้นเองหรือเลียนแบบรายการโทรทัศน์

5. เด็กชายและเด็กหญิงมีความสนใจคล้ายกันและยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาททางเพศ

6. เด็กต้องการเป็นที่ยอมรับของผู้ใหญ่และกลุ่มเพื่อนต่างจากวัยทารกซึ่งกลัวคนแปลกหน้า ภาวนีศรีรัตนะ (2540: 21 – 25) กล่าวถึงความต้องการทางสังคมของเด็กอายุ 5 – 6 ปีซึ่งสรุปได้ว่ามีความต้องการได้รับกำลังใจจากผู้ใหญ่ในความพยายามและคำชมเชยในผลงานต้องการความช่วยเหลือ คำตอบที่ถูกต้องเมื่อถามผู้ใหญ่ต้องการที่จะเล่นอิสระเล่นทดลองสำรวจในบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่แปลกใหม่ชวนให้สนใจ

พัชรวิสน แก้ว (2545: 63 – 64) กล่าวถึงความต้องการทางสังคมแม้บุคคลจะมีความต้องการโดยพื้นฐานในลักษณะเดียวกันแต่เด็กปฐมวัยจะมีความต้องการที่แตกต่างไปจากบุคคลวัยอื่นซึ่งอาจแบ่งความต้องการของเด็กปฐมวัยออกเป็น

1. ความต้องการพื้นฐานทางกายเพื่อให้ดำรงอยู่ได้แก่ปัจจัยด้านโภชนาการสาธารณสุขที่อยู่อาศัยเด็กที่กำลังเติบโตต้องการโอกาสที่จะได้ออกกำลังกายการพักผ่อนการได้รับการเลี้ยงดูและดูแลทางร่างกาย

2. ความต้องการความอิสระเด็กปฐมวัยจะมีความต้องการความอิสระที่จะเริ่มต้นกระทำบางอย่างมีการวางแผนและการเข้าสู่สังคมในสภาพแวดล้อมนั้นเช่นการสำรวจและจับต้องสิ่งรอบๆ ตัวตลอดจนค้นหาสิ่งต่างๆ ด้วยตนเอง

3. ความต้องการผลสัมฤทธิ์เด็กปฐมวัยเมื่อทำอะไรแล้วมีความต้องการที่จะประสบผลสำเร็จและหลีกเลี่ยงจากความล้มเหลว

4. ความต้องการประสบการณ์ที่ท้าทายเด็กปฐมวัยต้องการที่จะเผชิญสิ่งที่ท้าทายเพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ

5. ความต้องการมีเพื่อนเด็กส่วนใหญ่ชอบอยู่ใกล้ชิดกับผู้อื่นเด็กจะรู้สึกพอใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มตลอดจนได้ร่วมงานอยู่ร่วมกับผู้อื่น

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัยคือความต้องการที่เล่นกับเพื่อนและเป็นส่วนหนึ่งของสังคมของกลุ่มต้องการอิสระที่จะเรียนรู้ต่อประสบการณ์รอบๆ ตัว ต้องการได้รับการกำลังใจและคำชมจากผู้ใหญ่จากผลงานที่ตนทำต้องการความช่วยเหลือการตอบคำถามที่สงสัยดังนั้นเพื่อสนองความต้องการทางสังคมของเด็กปฐมวัยควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกันและท้าทายต่อความสามารถของเด็กเพื่อกระตุ้นความสนใจให้ประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมนั้นๆ

1.6 แนวทางในการส่งเสริมพัฒนาการทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กเป็นการพัฒนาพฤติกรรมใหม่ให้เกิดขึ้นกับเด็กอาจทำได้มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (2524: 31 – 36) กล่าวว่า การส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กทำได้ดังนี้

1. การปรับพฤติกรรมของเด็กต้องให้เด็กค่อยๆ ปรับพฤติกรรมทีละน้อยด้วยการเสริมแรงเวลาเด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมหรือเมื่อเด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ

2. การพัฒนาพฤติกรรมโดยการให้ตัวแบบที่ดีการให้เด็กได้เห็นตัวอย่างที่ดีจะช่วยให้เด็กเลียนแบบตามเด็กมักจะชอบเลียนแบบผู้ที่เด็กชื่นชมเช่นพ่อแม่ครูญาติพี่น้องเพื่อนนักกีฬาที่ร่าเริงตัวละครในนิทานและผู้มีชื่อเสียง

3. การให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมโดยการแสดงออกด้วยวาจาหรือท่าทางว่าเด็กควรทำหรือไม่ด้วยคำพูดหรือพยักหน้าเป็นการให้สัญญาณเตือนพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมก่อนที่เด็กจะทำอะไรผิดลงไปแล้ว

ประมวล ดิกคินสัน (2527: 107) กล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมสำหรับเด็กปฐมวัยได้ดังนี้

1. การกำหนดตารางกิจกรรมที่เหมาะสมและต่อเนื่องกันจัดกิจกรรมที่ต้องใช้พลังงานและกิจกรรมที่ผ่อนคลายสลับกันทำให้เด็กไม่เบื่อหน่ายมีบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดีการที่เด็กรู้ตารางกิจกรรมประจำวันและสิ่งที่ครูคาดหวังให้เด็กทำจะทำให้เกิดความรู้สึกมีระเบียบและมีความรู้สึกมั่นใจในการเสริมแรงทันทีที่เด็กมั่นใจในการเสริมแรงทันทีที่เด็กแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมจะช่วยให้เด็กมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ

2. การเสริมแรงพฤติกรรมทางสังคมแก่เด็กปฐมวัยควรพูดให้ชัดเจนว่าเด็กได้แสดงพฤติกรรมที่ดีคืออย่างไร เช่น “เธอใจดีจังที่ช่วยมานะเช็ดสีที่หกบนพื้น” การชมเชยของครูมีคุณค่าสำหรับเด็กส่วนใหญ่เพราะตัวอย่างที่ดีเด็กมักจะเอาอย่างในบางครั้งอาจใช้ทำทางแทนการเสริมแรงด้วยวาจาตามความเหมาะสม

3. การให้รางวัลการส่งเสริมความร่วมมือและการช่วยเหลือกันนับว่าเป็นพฤติกรรมทางสังคมที่ควรส่งเสริมตัวอย่างเช่น “ถ้าแต่ละกลุ่มช่วยกันดูแลห้องให้เรียบร้อยภายใน 5 นาทีครูจะเล่นิทานสนุกๆ ให้ฟัง 1 เรื่อง” การเสริมแรงที่กล่าวมาเป็นการเสริมแรงจากภายนอกหรือจากผู้อื่นเป็นการกระตุ้นให้เด็กช่วยกันทำงานจนสำเร็จตามเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาด้านสังคมเพื่อมุ่งให้เด็กทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จด้วยตัวเด็กเองเกิดความพอใจและภูมิใจในผลงานที่เด็กทำได้ซึ่งเป็นการเสริมแรงจากภายในตัวเด็กเอง

4. การเสริมความเป็นอิสระพัฒนาการทางสังคมที่เห็นเด่นชัดในโรงเรียนคือการที่เด็กสามารถทำสิ่งต่างๆ ให้สำเร็จด้วยตนเองและรับผิดชอบสิ่งที่ตนทำควรให้การเสริมแรงในพฤติกรรมที่แสดงออกอย่างเหมาะสมเมื่อพบพฤติกรรมไม่เหมาะสมครูไม่ควรใช้คำพูดที่คุกคามหรือข่มขู่แต่ควรบอกกล่าวให้ทุกคนทราบเงื่อนไขเช่น “ใครที่โต๊ะเรียบร้อยแล้วแสดงว่าพร้อมที่จะรับประทานอาหารกลางวัน” หรือ “ใครที่ทำผนังเลอะคนนั้นก็ต้องทำความสะอาด”

5. ส่งเสริมให้เด็กรู้และสนใจความรู้สึกของผู้ให้การส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมช่วยเหลือ นับว่าเหมาะสมเพราะช่วยให้เด็กเข้าใจในความต้องการของผู้อื่นรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่นโดยครูชมเชยชวนให้เด็กสนใจกระทำที่แสดงถึงความมีน้ำใจหรือแนะนำให้เด็กแบ่งปันร่วมมือและให้ความช่วยเหลือผู้อื่น

จากแนวทางการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมดังกล่าวสรุปได้ว่าการพัฒนาพฤติกรรมของบุคคลนั้นถ้าพ่อแม่ครูหรือผู้ที่อยู่ใกล้ชิดให้การส่งเสริมโดยการเสริมแรงอย่างเหมาะสมเช่นการชมเชย การให้รางวัลและปฏิบัติอย่างต่อเนื่องจะช่วยลดพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของสังคม

1.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคม

งานวิจัยในประเทศ

อริสา โสคำภา (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอิสระประกอบการใช้สถานการณ์จำลองในแต่ละช่วงสัปดาห์มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ $P < .01$ และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตลอดช่วงการทดลองยกเว้นสัปดาห์ที่ 3 เท่านั้นที่มีการเปลี่ยนแปลงลดลงเล็กน้อย

เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้านได้แก่ด้านความร่วมมือด้านการช่วยเหลือและด้านการแบ่งปันพบว่าคะแนนพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นด้านความร่วมมือช่วงสัปดาห์ที่ 1 และสัปดาห์ที่ 2 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ด้านการช่วยเหลือมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 6, 7 และสัปดาห์ที่ 8 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และด้านการแบ่งปันสัปดาห์ที่ 1, 2 และสัปดาห์ที่ 3 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และในช่วงสัปดาห์ที่ 4, 7 และสัปดาห์ที่ 8 เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .05$ ส่วนในช่วงสัปดาห์ที่ 5 – 6 เปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ลักกะณา เสนอฤทธิ์ (2551: บทคัดย่อ) ศึกษาการเปลี่ยนแปลงผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นในช่วงสัปดาห์ที่ 1, 4, 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ เมื่อวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้านได้แก่การช่วยเหลือการแบ่งปันการยอมรับผู้อื่นโดยค่าเฉลี่ยคะแนนพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1, 4, 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ส่วนด้านการแบ่งปันและการยอมรับมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 1, 4, และ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ยกเว้นบางช่วงสัปดาห์มีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ศิริรัตน์ ชูชีพ (2544: 37) ได้ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวสร้างสรรค์และหลังจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ในสัปดาห์ที่ 1 หลังจัดประสบการณ์เคลื่อนไหวเชิงสร้างสรรค์ใน 1 สัปดาห์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วราภรณ์ ปานทอง (2548: 61) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมุติตลอดระยะเวลา 8 สัปดาห์พบว่าในแต่ละช่วงสัปดาห์เด็กมีพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ก่อนและหลังการทดลอง

วาสนา บุญจันทร์ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมทางสังคมด้านสภาพอ่อนน้อมและความมีระเบียบวินัยต่ำในการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทยในกิจกรรมวงกลมกิจกรรมศิลปะศึกษาและกิจกรรมเล่นตามมุมพบว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ดังกล่าวมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความอ่อนน้อมและความมีระเบียบวินัยสูงขึ้น

ณัฐพร พงษ์สิงห์ (2539: บทคัดย่อ) ศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผนกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอนุบาล 2 อายุ 5 – 6 ปีจำนวน 30 คนโดยกลุ่มทดลองจะได้รับประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งเป็นกลุ่มอย่างมีแบบแผนกลุ่มควบคุมได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อกอย่างอิสระผลการศึกษาพฤติกรรมชอบสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเล่นบล็อกกลางแจ้งอย่างอิสระแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วันเพ็ญ ปุณพัฒน์ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสมมติแบบกึ่งชี้แนะและแบบอิสระกลุ่มตัวอย่างได้แก่เด็กปฐมวัยอายุ 5 - 6 ปีจำนวน 30 คนซึ่งได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายและสุ่มแบบแบ่งชั้นพบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดการจัดประสบการณ์การเล่นสมมติแบบกึ่งชี้แนะมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการแบ่งปันและด้านการร่วมมือสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสมมติแบบอิสระอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสมมติแบบกึ่งชี้แนะมีพฤติกรรมทางสังคมด้านการช่วยเหลือสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการเล่นสมมติแบบอิสระอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วาสนา บุญจันทร์ (2539: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่มีพฤติกรรมทางสังคมด้านความสุภาพอ่อนน้อมและความมีระเบียบวินัยต่ำโดยการจัดกิจกรรมเน้นสื่อแบบไทยในกิจกรรมในวงกลมกิจกรรมศิลปะศึกษาและกิจกรรมการเล่นตามมุมพบว่าเด็กที่ได้รับการจัดประสบการณ์ดังกล่าวมีพฤติกรรมทางสังคมด้านความอ่อนน้อมและความมีระเบียบทางสังคมของเด็กปฐมวัยระหว่างเด็กหญิงกับเด็กชายที่เกี่ยวกับวิธีการที่ใช้ในกลุ่มการรวมกลุ่มกับเด็กอื่นและการมีส่วนร่วมเข้าเล่นในกลุ่มกลุ่มตัวอย่างเป็นเด็ก 4 – 5 ปีจำนวน 30 คนใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมครั้งละ 10 นาทีจำนวน 7 ครั้งรวม 70 นาทีเป็นการสังเกตเด็กทีละคนขณะสังเกตได้บันทึกเสียงแล้วนำไปวิเคราะห์พฤติกรรมผลปรากฏว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างเด็กชายและเด็กหญิงในวิธีการทั้งสามอย่างที่กล่าวมาแล้วนอกจากนี้ยังพบว่าพฤติกรรมที่เกิดขึ้นในระหว่างการเล่นในกลุ่มได้แก่พฤติกรรมช่วยเหลือการแบ่งปันและการร่วมมือ

วรารณ์ ปานทอง (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลของการเล่นนิทานคติธรรมประกอบการเล่นบทบาทสมมุติที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในแต่ละช่วงสัปดาห์มีคะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางเพิ่มขึ้นตลอดตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 2 ถึงสัปดาห์ที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้านได้แก่การยอมรับผู้อื่นการช่วยเหลือและการแบ่งปันพบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 3 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่สอดคล้อง

กับการวิเคราะห์คะแนนรวมทั้งหมดโดยคะแนนเฉลี่ยด้านการยอมรับผู้อื่นมีการเปลี่ยนแปลงในทางเพิ่มขึ้นตลอดตั้งแต่ช่วงสัปดาห์ที่ 4 ถึงสัปดาห์ที่ 8 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ส่วนด้านการช่วยเหลือและด้านการแบ่งปันมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นตั้งแต่สัปดาห์ที่ 4 ถึงสัปดาห์ที่ 8 อย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .01 ยกเว้นบางช่วงสัปดาห์ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

กรรณิการ์ โยธารินทร์ (2545: บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่าเด็กปฐมวัยก่อนจัดกิจกรรมและระหว่างการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์เป็นกลุ่มในแต่ละช่วงสัปดาห์มีพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และเมื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงระหว่างช่วงสัปดาห์พบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมโดยเฉลี่ยรวมมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่เพิ่มขึ้นตลอดในช่วงสัปดาห์ที่ 1 – 6 และสัปดาห์ที่ 9 ยกเว้นในสัปดาห์ที่ 7 และสัปดาห์ที่ 8 มีการเปลี่ยนแปลงของคะแนนพฤติกรรมทางสังคมมีแนวโน้มลดลงเมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยแยกเป็นรายด้านได้แก่การร่วมมือความเป็นเพื่อนการช่วยเหลือความเห็นอกเห็นใจและความไม่เห็นแก่ตัวพบว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคมทั้ง 5 ด้านมีการเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะที่ไม่คงที่

งานวิจัยต่างประเทศ

ลีจิวน์ (บุศรินทร์ ศรีปัญญาธร. 2541: 19; อ้างอิงจาก Lejeune. 1995. *The Effect of Participation in Cooperative Games on the Free – play Behavior of Preschool.*) ได้ศึกษาพฤติกรรมการเล่นอย่างอิสระของเด็กปฐมวัยจากผลการเล่นเกมแข่งขันและเกมการร่วมมือโดยใช้วิธีการบันทึกพฤติกรรมพบว่ากลุ่มเด็กที่เล่นเกมการร่วมมือมีพฤติกรรมร่วมมือมากกว่ากลุ่มที่เล่นเกมการแข่งขัน

วูด (Wood. 1977: 4837) ทำการศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างการเป็นที่ยอมรับของสังคมกับการมีอำนาจในสังคมของนักเรียนอนุบาลโดยใช้เด็กในโรงเรียนเอกชนจำนวน 25 คนเป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรแยกเป็นเด็กชาย 15 และเด็กหญิง 10 คนที่ใช้ภาษาพูดเดียวกันเป็นคนระดับกลางเหมือนกันการเก็บรวบรวมข้อมูลแยกเป็น 2 ส่วนคือการมีอำนาจในสังคมได้จากการสังเกตพฤติกรรมเด็กแต่ละคนในช่วงที่เด็กทำกิจกรรมด้วยตนเองรวมเวลาที่สังเกตคนละ 120 นาทีส่วนพฤติกรรมการเป็นที่ยอมรับในสังคมคือการเป็นผู้นำและผู้ตามในกลุ่มเพื่อนการแสดงความรู้สึกต่อเพื่อนและการแสดงออกทั้งรักและเป็นศัตรูกับผู้ใหญ่ส่วนพฤติกรรมที่ไม่มีความสัมพันธ์กันคือการประจบผู้ใหญ่เพื่อให้เป็นที่ยอมรับการใช้ผู้ใหญ่ให้เกิดอำนาจและการแข่งขันเป็นกลุ่มเพื่อน

ซาโลเม (Salome. 1979: 40) ได้ศึกษาถึงความแตกต่างดังนี้

1. ความดื้อดึงต่อต้านคำสั่งของผู้ใหญ่ (negativism) ความดื้อดึงต่อต้านนี้จะเกิดสูงสุดในเด็กอายุ 3 – 4 ปีแล้วจึงลดลงการแสดงออกของเด็กจะออกมาในรูปของการต่อต้านคำหรือแก่งัดทำเป็นไม่ได้ยินหรือไม่เข้าใจคำขอร้องของผู้ใหญ่

2. ความก้าวร้าว (aggression) จะเกิดมากในเด็กวัย 2 – 4 ปีแล้วจะลดลงเช่นกันการแสดงออกจะออกมาในรูปของการให้คนแถมแปลกๆหรือใส่ร้ายคนอื่น

3. ชอบบอกคำสั่งหรือทำตัวเป็นนาย (ascendancy) จะเริ่มรวมอายุ 3 ปีและจะเพิ่มตามโอกาสที่เข้าสังคมเด็กหญิงจะชอบทำตัวเช่นนี้มากกว่าเด็กชาย

4. ความเห็นแก่ตัว (selfishness) เด็กที่อยู่ในบ้านปกติจะเป็นคนที่เห็นแก่ตัวและถือตนเองเป็นใหญ่อยู่เสมอเมื่อเด็กเข้าเรียนความเห็นแก่ตัวจะค่อยๆน้อยลงแต่ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่จะยังไม่เกิดขึ้น

5. การคิดถึงแต่ประโยชน์ตนเองเป็นใหญ่ (egocentrism) ซึ่งก็คล้ายๆกับความเห็นแก่ตัว การคิดถึงแต่ตนเองจะค่อยๆถูกแทนที่โดยความสนใจในเรื่องราวของบุคคลอื่นการเปลี่ยนแปลงจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับที่เด็กได้ใกล้ชิดกับบุคคลอื่นมากน้อยเพียงใดและขึ้นอยู่กับสิ่งที่เด็กต้องการที่จะให้ตนเป็นที่ยอมรับจากคนอื่นมากน้อยถ้าต้องการจะให้คนอื่นยอมรับตนเองมากการคิดถึงแต่ตนเองจะลดลง

6. พฤติกรรมที่ชอบทำลาย (quarreling) การระบายอารมณ์โกรธของเด็กก็คือการทำลายข้าวของที่ขวางหน้าไม่ว่าสิ่งของนั้นจะเป็นของเขาหรือของคนอื่นความโกรธมีมากเท่าใดพฤติกรรมที่ชอบทำลายจะมีมากขึ้น

7. ความไม่ชอบเพื่อนที่เป็นเพศตรงข้าม (Sex antagonism) เด็กก่อนวัยเรียนจะเล่นด้วยกันทั้ง 2 เพศจนถึงอายุ 4 ปีหลังจากนั้นจะเล่นเฉพาะในเพื่อนที่เป็นเพศเดียวกันโดยเฉพาะเด็กชายหากยังเล่นอยู่กับเด็กหญิงอยู่ก็จะโดนล้อเด็กชายบางคนจะแสดงออกโดยการเป็นปรี๊ดอย่างรุนแรงต่อเด็กหญิงเช่นชอบล้อชอบแก่งัด

บลาล็อค (วัฒนา มัคคสมัน. 2539; อ้างอิงจาก Blalock. 1984: 172) ได้ศึกษาการสังเกตเด็กอนุบาล 2 ห้องเรียนจำนวน 36 คนในขณะที่เด็กเล่นอย่างมีอิสระและได้ใช้รหัสพฤติกรรมการมีปฏิสัมพันธ์โดยใช้รหัสพฤติกรรมเด็ก (Child Behavior Code) ครูผู้สอนเป็นผู้ตอบแบบสอบถามและทำนายสภาพของเด็กแต่ละคนผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงสหพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญระหว่างคะแนนการยอมรับทางสังคมมิติ (Socio Metric) ของเด็กกับค่าทำนายการยอมรับพื้นฐานที่ถูกทำนายและมีผลกระทบทางสังคมมิติสูงตอบคำถามปลายเปิดน้อยและแสดงความรักความรู้สึกทางคำพูดกับเพื่อนน้อย

มารี (Mary. 1981: 4603) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของความพฤติกรรมและระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์วิธีการเข้ากลุ่มเพื่อนรวมทั้งความรู้สึกและการเข้ากลุ่มไม่ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปีจำนวน 40 คนเป็นชาย 20 คนและหญิง 20 คนผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนมากมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าและใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อยเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนจะใช้พฤติกรรมทางบวกมากกว่าส่วนเด็กที่มีความสามารถน้อยกว่าจะใช้วิธีทางลบมากกว่าไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้ผล

วอน (Vaughn. 1994: 3706 – A) ได้ศึกษาพฤติกรรมร่วมมือจากการเรียนรู้แบบร่วมมือในเด็กเล็กกลุ่มตัวอย่างคืออายุ 43 – 58 เดือนจำนวน 17 คนเป็นเด็กชาย 9 คนเด็กหญิง 8 คนเก็บข้อมูลโดยวิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วมการสัมภาษณ์ครูการบันทึกภาพจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของเด็กใช้เวลามากกว่า 5 สัปดาห์พบว่าพฤติกรรมร่วมมือเป็นส่วนประกอบที่จำเป็นต่อการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมมือกับการเจรจาแสดงการประนีประนอมการแก้ปัญหาสังคมร่วมกันซึ่งแสดงให้เห็นได้จากแบบแผนการสนทนาในสถานการณ์ที่หลากหลาย

บาร์ – ทาล และคนอื่นๆ (Bar – Tal; et al. 1982: 396 – 402) ได้ทำการศึกษาเชิงสังเกตกับพฤติกรรมความช่วยเหลือของเด็กปฐมวัยจำนวน 156 คนที่มีอายุระหว่าง 1- 3 ปีเด็กแต่ละคนได้รับการสังเกต 3 ครั้งๆละ 10 นาทีในระหว่างกิจกรรมการเล่นอิสระในการสังเกตผู้สังเกตได้ลงรหัสพฤติกรรมความช่วยเหลือแต่ละอย่างที่เด็กแสดงออกมาไม่ว่าพฤติกรรมความช่วยเหลือนั้นจะเป็นพฤติกรรมที่เด็กได้แสดงออกมาจริงๆหรือแสดงออกมาในการเล่นแบบสร้างจินตนาการผลการวิจัยพบว่าโดยทั่วไปแล้วพฤติกรรมความช่วยเหลือของเด็กไม่เพิ่มขึ้นตามอายุแต่เด็กจะแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือในสถานการณ์ที่เป็นการเล่นแบบสร้างจินตนาการน้อยลงและแสดงพฤติกรรมช่วยเหลือจริงๆออกมามากขึ้นและเด็กช่วยเหลือเพื่อนด้วยการปลอบใจในสถานการณ์จริงๆขึ้นมาแต่ช่วยเหลือด้วยการให้สิ่งของแก่เพื่อนในสถานการณ์จริงน้อยเมื่ออายุมาก

แมรี (รัชดาภรณ์ อินทะนิน. 2544: 17; อ้างอิงจาก Mary. 1981: 4630) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ของเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของความถี่ของพฤติกรรมและระยะเวลาของการปฏิสัมพันธ์และวิธีการเข้ากลุ่มเพื่อนรวมทั้งความรู้สึกและการเข้ากลุ่มไม่ได้กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กอายุ 4 ปีจำนวน 40 คนเป็นชาย 20 คนและหญิง 20 คนวิธีการศึกษาใช้เทคนิคสังคมมิติบันทึกพฤติกรรมผลการวิจัยปรากฏว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนมากมีปฏิสัมพันธ์มากกว่าและใช้เวลาในการปฏิสัมพันธ์ยาวนานกว่าเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนน้อยเด็กที่มีความสามารถในการเข้ากลุ่มเพื่อนจะใช้พฤติกรรมปฏิสัมพันธ์หลายวิธีและวิธีการที่เข้ากลุ่มแล้วไม่ได้ผลน้อยกว่าจะใช้วิธีการทางลบมากกว่าได้มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของวิธีการที่ใช้ในการเข้ากลุ่มเพื่อนในแง่ของวิธีการทางลบกับวิธีการที่ไม่ได้

ผลจากการวิจัยในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับพฤติกรรมทางสังคมนั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ประสบการณ์ที่เด็กได้รับความสนใจต่อสภาพสิ่งแวดล้อมรอบตัวที่เด็กได้เรียนรู้ตามพัฒนาการอย่างเป็นขั้นตอนได้ช่วยส่งเสริมให้เด็กสามารถเข้ากับกลุ่มเพื่อนได้อย่างเหมาะสมพัฒนาไปสู่การปรับตัวเข้าสู่สังคมในวัยผู้ใหญ่ได้เป็นอย่างดี

2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมพืชผักสวนครัว

2.1 ความหมายของพืชผักสวนครัว

ผักเป็นพืชที่คนไทยบริโภคกันเป็นประจำ โดยเฉพาะสมัยก่อนจะมีการปลูกพืชผักเพื่อบริโภคกันในครัวเรือน เมื่อเหลือจากบริโภคจึงจะจำหน่ายเป็นรายได้เสริม แต่ในปัจจุบันประชากรของโลกมีเพิ่มมากขึ้นทำให้การปลูกผักเปลี่ยนจากการบริโภคในครัวเรือนมาเป็นการปลูกเพื่อจำหน่ายเป็นการค้าเพิ่มมากขึ้น แต่สำหรับครอบครัวในชนบทยังนิยมปลูกพืชผักไว้บริโภคเองในครัวเรือน โดยใช้พื้นที่หลังบ้านเพียงเล็กน้อย พืชผักที่ปลูกไว้บริโภคเองจะปลอดภัยจากสารพิษตกค้างของยาฆ่าแมลงและช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายของครอบครัวอีกด้วย ซึ่งมักจะเรียกการปลูกพืชผักในลักษณะดังกล่าวว่า “การปลูกผักแบบสวนครัว”

นักวิชาการกล่าวถึงลักษณะของการปลูกพืชผักแบบสวนครัวหรือสวนหลังบ้านไว้ว่า เป็นสวนผักขนาดเล็กที่ปลูกในบริเวณบ้าน โรงเรียนหรือที่ทำงาน ใช้แรงงานคนในครอบครัว และพื้นที่ไม่มากนักเพื่อเป็นแหล่งของผักสดที่มีคุณค่าทางอาหารสูง (สมภพ ฐิตะวสันต์, 2537: 31) ดังนั้นจากลักษณะของการปลูกพืชผักดังกล่าวข้างต้นจึงอาจกล่าวได้ว่า พืชผักสวนครัว หมายถึง พืชผักที่ปลูกไว้บริโภคในครัวเรือน โดยใช้เนื้อที่เพียงเล็กน้อย โดยมีจุดประสงค์สำคัญเพื่อเป็นแหล่งของผักสดที่มีคุณค่าทางอาหารสูงและปลอดภัยจากสารพิษของยาฆ่าแมลงการทำสวนครัวนอกจากจะได้ผักสดสะอาด ปลอดภัยจากสารพิษไว้บริโภคแล้ว ยังช่วยประหยัดรายจ่าย เหมาะสำหรับเป็นงานอดิเรก ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และอาจนำผลผลิตไปแจกจ่ายเพื่อนบ้าน หรือจำหน่ายเป็นรายได้พิเศษได้ด้วย

2.2 ความสำคัญของพืชผักสวนครัว

ท่ามกลางวิกฤติเศรษฐกิจของประเทศที่เกิดขึ้นมาตั้งแต่ปี 2540 ต่อเนื่องมา จนถึงปัจจุบันภาครัฐและเอกชนได้พยายามร่วมกันที่จะกอบกู้ภาวะวิกฤติทางเศรษฐกิจอย่างเต็มที่ซึ่งความตกต่ำทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นได้ส่งผลไปยังประชาชนทั่วประเทศการฟื้นผ่านภาวะวิกฤติครั้งนี้ประชาชนมีส่วนอย่างมากที่จะต้องให้ความร่วมมือกับ รัฐบาลอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องของการประหยัดค่าใช้จ่ายในระดับครัวเรือน อย่างจริงจังซึ่งแนวทางหนึ่งที่ควรพิจารณาอย่างยิ่งก็คือ การปลูกผักไว้บริโภคเอง ซึ่งนับว่าเป็นวิธีที่ดีที่สุดที่จะได้บริโภคผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ เพื่อสุขภาพของร่างกาย ที่แข็งแรง

มีโอกาสได้ชิมรสชาติของผักที่ใหม่และสดที่หาไม่ได้จากการซื้อผักจากตลาดรวมทั้งยังประหยัดค่าใช้จ่ายประจำวัน สอดคล้องกับยุคสมัยในปัจจุบัน นอกจากนี้ การทำสวนครัวยังให้ความสุขเพลิดเพลินใจ มีโอกาสใกล้ชิดกับธรรมชาติ และเปิดโอกาสให้สมาชิกในครอบครัวได้ใช้เวลาร่วมกัน ในการช่วยกันปลูกและดูแลรักษาพืชผักสวนครัวที่สมาชิกในครอบครัวได้ช่วยกันสร้างมา นับเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีค่ายิ่ง (ธนาคารกสิกรไทย. 2541: 10-11)

ความสำคัญของพืชผักสวนครัว สามารถแบ่งได้ดังนี้

1. ความสำคัญในด้านคุณค่าทางอาหาร

1.1 ผักเป็นที่ยอมรับของสารอาหารที่ร่างกายต้องการ ไม่ว่าจะเป็น โปรตีน คาร์โบไฮเดรต ไขมัน แคลเซียม เหล็ก เกลือแร่และวิตามิน สิ่งเหล่านี้จะเป็นสารต้านอนุมูลอิสระที่จะเป็นตัวก่อให้เกิดโรคเสื่อมต่างๆรวมถึงโรคมะเร็งร้ายใน ร่างกาย (เมฆ จันทน์ประยูร. 2544: 10)

1.2 สีและกลิ่นของพืชผักบางชนิดช่วยให้อาหารน่ากิน ช่วยดับกลิ่นคาวจัดของอาหารประเภทเนื้อ ทำให้อาหารมีรสดีขึ้น เช่น กระชาย พริก มะเขือเทศ ฯลฯ

1.3 พืชผักสวนครัวมีคุณสมบัติช่วยให้ระบบย่อยอาหารของ ร่างกายเปลี่ยนสภาพเป็นกลางได้ ลดสภาพความเป็นกรดในกระเพาะโดยสาเหตุมาจาก การย่อยอาหารประเภทเนื้อสัตว์ เนย และ อื่น ๆ

1.4 เยื่อใยของพืชผักสวนครัว ช่วยให้ระบบขับถ่ายของร่างกายเป็นไปอย่างปกติ ลดการเป็นโรคลำไส้ปวดบวมและมะเร็งในลำไส้ใหญ่ อีกทั้งยังอาจ มีผลต่อการลดปริมาณคอเลสเตอรอล ช่วยลดความอ้วนและป้องกันการเป็นโรคไตตึงอักเสบ (สมภพ จิตะวสันต์. 2537: 2)

1.5 พืชผักสวนครัวเป็นแหล่งสำคัญของธาตุอาหารที่จำเป็นต่อร่างกายของมนุษย์ โดยอุดมด้วยธาตุแคลเซียมและธาตุเหล็ก เป็นแหล่งให้วิตามินหลายชนิด เช่น พืชผักสวนครัวสีเขียว และสีเหลืองจะให้วิตามินเอ วิตามินซี เป็นต้น สำหรับ ถั่วต่าง ๆ จะอุดมด้วยโปรตีน พืชประเภทหัว เช่น มันฝรั่ง มันเทศ เป็นแหล่งคาร์โบไฮเดรต (กองบรรณานิการฐานเกษตรกรรม. 2542: 8)

1.6 พืชผักมีคุณค่าทางอาหารสูง และมีสารอาหารหลายประเภท

2. ความสำคัญในด้านมูลค่าทางเศรษฐกิจของพืชผักสวนครัว

ปัจจุบันนี้ประเทศไทยมีพืชผักสวนครัวชนิดต่าง ๆ ที่ปลูกกันอย่างมากมาย เพื่อใช้ประโยชน์ ในด้านการบริโภคสด การอุตสาหกรรมเกษตรและการผลิตเมล็ดพันธุ์ ซึ่งมีทั้งใช้บริโภคภายในประเทศ และการส่งออกไป จำหน่ายยังต่างประเทศ จึงทำให้พืชผักสวนครัวเริ่มมีแนวโน้มที่จะเป็นพืชเศรษฐกิจ ที่สำคัญของประเทศในอนาคต

อันที่จริงประเทศไทยส่งสินค้าพืชผักเป็นสินค้าออกปีละหลายร้อยล้านบาท แต่ก็ยังมีพืชผักอีกหลายชนิดที่เราผลิตไม่ได้เพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในประเทศหรือผลิตเองไม่ค่อยได้ เช่น พืชผักเมืองหนาว ที่เราพอจะปลูกได้มากขึ้น ทางภาคเหนือของประเทศ แต่เมื่อเปรียบเทียบกับความต้องการบริโภคแล้วนับว่าจำนวนยังน้อยอยู่มาก ยังต้องมีการสั่งซื้อเข้ามาใช้บริโภคปีละไม่น้อย แม้แต่พริกขี้หนูที่คนไทยทุกครอบครัวต้องกินกันอยู่ทุกวัน ยังต้องสั่งเข้ามาบริโภคในรูปของพริกแห้งและพริกป่นปีละไม่น้อย ดังนั้นเพื่อเป็นการประหยัดเงินตราไม่ให้รั่วไหลออกนอกประเทศ เรามาลองมือปลูกพืชผักเอาไว้กินเองไม่ว่าจะเป็นการปลูกแบบพืชผักสวนครัวหรือปลูกแบบค้าขาย วิธีการปลูกพืชผักอย่างถูกต้องก็ไม่ใช่ว่าเรื่องยากเย็น (กองบรรณาธิการฐานเกษตรกรรม. 2542: 9)

2.3 ประโยชน์ของพืชผักสวนครัว

ประโยชน์ของพืชผักสวนครัวมีดังนี้

1. ประโยชน์โดยตรง ในผักแต่ละชนิดจะมี โปรตีน แป้ง ไขมันและแร่ธาตุต่าง ๆ เช่น เหล็ก แคลเซียม ฯลฯ ไปบำรุงส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้เจริญเติบโตแข็งแรงนอกจากนั้นอาหารพวกผักยังเป็น คล้าย ๆ คลังโอสถนานาชนิดคือ วิตามินต่าง ๆ มากน้อยต่างกัน ซึ่งอาจหาได้ตามจำนวนที่ร่างกาย ต้องการ ด้วยราคาถูก จากการเลือกรับประทานผักต่าง ๆ วิตามินช่วยให้ร่างกายเจริญเติบโต แข็งแรง ช่วยชูรสอาหาร ช่วยในการย่อยอาหารให้ดีขึ้น ป้องกันโรคการขาดอาหาร ช่วยให้ร่างกาย ด้านทานโรคต่าง ๆ ด้วย

2. ประโยชน์ทางอ้อม เป็นอาหารชูรสเพราะผักแต่ละอย่างมีรูปร่าง สี กลิ่นและรสต่าง ๆ กัน ทำให้เลือกรับประทานเข้าไปได้ตามใจชอบ ทำให้เกิด ความอยากและรับประทานได้มาก เป็นยาเจริญอาหารยิ่งกว่านั้น กากและโครงสร้างของผักที่รับประทานเข้าไป มีส่วนหยาบ อ่อน ที่เหมาะแก่ การชำระล้างลำไส้ ช่วยป้องกันท้องผูก ทำให้ท้องเป็นปกติดีจะเห็นได้ว่า ผักเป็นอาหารสำคัญและ จำเป็นแก่ชีวิตและร่างกายของมนุษย์ ซึ่งมนุษย์ต้องรับประทานและใช้เป็นอาหารทุกวัน แต่ปัจจุบันนี้ พืชผักที่มีขายอยู่ใน ท้องตลาดทั่วไปมักจะมีสารพิษตกค้างอยู่ในปริมาณมาก อันอาจทำให้เกิดอันตราย แก่ ผู้บริโภคได้ ดังนั้น เราจึงควรรู้วิธีการเลือกกินผักที่ปลอดภัย เพื่อลดความเสี่ยงภัยจากสารเคมีใน พืชผัก โดยมีวิธีการง่าย ๆ ดังนี้

1.1 ควรเลือกรับประทานผักตามฤดูกาล เพราะผักที่มีอยู่ตามฤดูกาลจะดูแลรักษาง่าย ไม่ต้องพ่นปุ๋ยและยาฆ่าแมลงมากนัก ทำให้ผู้บริโภคค่อนข้างจะปลอดภัยถ้าเลือกกินพืชผักที่มีอยู่ใน ฤดูกาล

1.2 เลือกกินผักพื้นบ้าน ซึ่งมีอยู่มากมายหลายชนิด แต่ละชนิดล้วนมีรสชาติและคุณค่า ทางอาหารสูง และมีสรรพคุณทางยาป้องกันและรักษาโรคได้ ที่สำคัญ ผักพื้นบ้านเป็นผักที่แข็งแรง ปลูกง่าย ไม่ค่อยมีโรคและแมลงรบกวน จึงไม่ต้องพ่นพินสารเคมีในการปลูก การบริโภคผักพื้นบ้าน จึงลดการเสี่ยงต่อสารเคมีไปได้มาก

1.3. เลือกซื้อผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ หรือผักเกษตรอินทรีย์ โดยเลือกซื้อผักที่ปลอดภัยจากสารพิษ ได้รับคำรับรองจากหน่วยงานราชการ เช่น กรมวิชาการเกษตรหรือกรมส่งเสริมการเกษตร ซึ่งเป็นผักที่ถึงแม้จะมีการใช้สารเคมี แต่ก็จะถูกควบคุมให้ใช้อยู่ในระดับที่เป็นมาตรฐานความปลอดภัย

1.4 ปลุกผักกินเอง มีวิธีการมากมายที่จะปลุกผักไว้กินเอง เช่น การปลุกผัก ในกระถาง การปลุกผักลอยฟ้าและปลุกผักสวนครัว (คมสัน หตะแพทย์. 2543: 72-73)

1.5 ล้างผักลดสารพิษ การให้ความใส่ใจต่อการล้างผักที่ซื้อมาจากตลาดจะช่วยลดสารพิษที่ปนเปื้อนไปได้มาก แม้แต่ผักที่ระบุว่าปลอดสารพิษ หากไม่มั่นใจก็ควรล้างให้สะอาดก่อนทุกครั้ง จากเอกสารและงานวิจัยทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวเป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติจริงเด็กมีประสบการณ์ตรงเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้สามารถช่วยให้เด็กพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งการมีปฏิสัมพันธ์และก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมในการทำกิจกรรมคือเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมมือกับผู้อื่นในการปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบ มีระเบียบวินัยสามารถช่วยเหลือผู้อื่นในขณะปฏิบัติกิจกรรมและช่วยการดูแลรักษา การใช้ทรัพยากรธรรมชาติสาธารณะสมบัติและปกป้องผลประโยชน์ของส่วนรวมและสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ด้วยดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจกิจกรรมพืชผักสวนครัวของเด็กปฐมวัยจะมีส่วนช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้มากน้อยเพียงใด

2.4 ประโยชน์ของการปลูกผักสวนครัว

ประโยชน์ของการปลูกผักสวนครัวมีดังนี้

1. ได้มีโอกาสใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการออกกำลังกายวันละเล็กน้อยอย่างไม่หักโหมช่วยให้พลานามัยสมบูรณ์และยังช่วยปรับปรุงสุขภาพจิตให้คลายความตึงเครียดจากงานประจำวันได้เป็นอย่างดี (ช่อขวัญ วงศ์สุวรรณ. 2544: 10-11)

การปลูกผักเป็นการพักผ่อนไปในตัว การที่ได้ปลูกผักเองใช้เวลาเข้าเย็นเพียงวันละ 10-20 นาที คอยดูแลเอาใจใส่ ตั้งแต่หยอดเมล็ดจนงอก และเก็บเกี่ยวกล้า, ดอก และผล รับประทานนั้น เป็นสิ่งที่เพลิดเพลินไม่น้อย ผักหลายชนิดก็เป็นไม้ประดับได้ด้วย

2. ได้รับประทานผักสด รสดี สะอาด ปราศจากพิษตกค้างของยาฆ่าแมลงและสามารถเก็บมาบริโภคได้ทุกเวลาที่ต้องการช่วยประหยัดรายจ่ายประจำวันจากการที่ไม่ต้องไปซื้อหาจากตลาด ถ้าผลที่ได้มากเกินไป อาจแจกเพื่อนบ้าน ที่เหลืออาจเอาไปขายเป็นรายได้พิเศษ หรือแปรรูปไว้ใช้

3. ช่วยทำให้บริเวณบ้านดูสวยงาม ดีกว่าปล่อยให้ดูรกรุงรังเต็มไปด้วยหญ้าและวัชพืชนานาชนิด

4. หากทุกคนในบ้านมีส่วนร่วมช่วยในกิจกรรมอันนี้ ก็จะสอนให้เกิดความร่วมมือในการทำงานที่เป็นประโยชน์ รวมทั้งตัดกังวลในการเที่ยวเตร่ อันไม่เป็นประโยชน์อีกด้วย

2.5 รูปแบบของการปลูกผักสวนครัว

แม้ว่าการปลูกผักสวนครัวเป็นงานอดิเรกจะมีประโยชน์มากมายดังที่ได้พรรณามาแล้วข้างต้น แต่เป็นการยากที่จะส่งเสริมให้คนบางประเภทหันมาสนใจทำกันอย่างจริงจัง สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะคนส่วนมากที่อยู่ในเมืองใหญ่ๆ อาศัยอยู่ในบ้านที่ไม่ค่อยมีบริเวณกว้างขวางนัก บางคนก็อยู่แฟลตที่มีดินของตนเองแค่น้อย อย่างไรก็ตาม เราก็สามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ โดยการดัดแปลงวิธีการปลูกผักสวนครัวเสียใหม่ ให้เหมาะกับสถานการณ์ที่น่าพอใจแบบใดแบบหนึ่ง (ช่อขวัญ วงศ์สุวรรณ. 2544: 12-15)

1. สวนครัวหลังบ้าน แบบนี้เหมาะสำหรับบ้านที่มีบริเวณพอสมควร ควรเป็นที่มีแสงแดดส่องถึง มีน้ำบริเวณ ครัวชุดดินยกทรงเป็นแปลงกว้างประมาณ 1 เมตร เว้นทางเดิน 30-40 เซนติเมตร ความยาวแล้วแต่เนื้อที่ แต่ไม่ควรเกิน 5 เมตร เพื่อสะดวกในการเดินเข้าออก พืชผักที่จะปลูกก็แล้วแต่ความชอบ แต่ควรนึกถึงด้านประโยชน์และความสวยงามประกอบด้วย

2. ครัวสวนหย่อม แบบนี้เหมาะสมสำหรับบ้านที่มีบริเวณเพียงเล็กน้อย แต่ก็พอที่จะจัดทำสวนหย่อมไว้ดูเล่นเพลินๆ ซึ่งอาจใช้พืชผักบางชนิดเป็นพืชประกอบในสวนหย่อมนั้นๆ ได้ พืชผักที่มาปลูก ควรเป็นพืชที่มีอายุค่อนข้างยาว มีทรงพุ่มและสีต้นสวยงาม ถ้ามีใบหรือดอกผลสีเข้มหรือดูโดดเด่นก็ยิ่งดี ตัวอย่างเช่น โหระพา กะเพรา แมงลัก พริกขี้หนู พริกขี้ฟ้า ขิง ข่า ตะไคร้ กระชาย มะเขือต่างๆ

3. สวนครัวเลื้อย พันธุ์ไม้เลื้อยก็มีความสวยงามไปอีกแบบหนึ่งมีพืชผักสวนครัวหลายชนิดเป็นพันธุ์ไม้เลื้อยที่สามารถนำมาปลูกเป็นไม้ประดับได้ เช่น พอกผัก แฟง แตงกวา บวบหอม บวบงู ถั่วพู ถั่วฝักยาว ถั่วลันเตา น้ำเต้า มะระ พักทอง

โครงสร้างของร้านหรือค้ำนั้น อาจจะออกแบบให้สวยงามหรือเพียงแค่ปล่อยให้เลื้อยขึ้นริมรั้วลดหลั่น หรือหลักไม้ก็ได้ เมื่อเริ่มปลูกใหม่ๆ จำเป็นต้องช่วยจัดให้เถาเลื้อยขึ้นหลักและร้าน การเด็ดยอดจะช่วยให้มีกิ่งแตกแยกออกมามาก ทำให้เลื้อยคลุมร้านได้เร็วขึ้น พืชบางชนิด เช่น พักทอง มะระ เมื่อเลื้อยเต็มร้านแล้ว จะเด็ดยอดมารับประทานได้ พืชเหล่านี้หลายชนิดมีความจำเป็นต้องได้รับการผสมเกสรจึงจะติดผล หากเป็นพวกที่มีดอกตัวผู้และตัวเมียแยกกันอยู่ เมื่อไม่มีผึ้งช่วยผสมเกสรจะไม่ติดผลจึงควรช่วยผสมเกสรให้ โดยการนำเอาเกสรจากดอกตัวผู้มาแตะที่เกสรตัวเมีย

4. สวนครัวอากาศ เหมาะสำหรับบ้านที่ไม่มีบริเวณเอาเลย เช่น ผู้ที่อยู่อาศัยตามแฟลต ทาวน์เฮาส์ หรือห้องแถวร้านค้าริมถนน ความจริงสวนครัวอากาศก็คือการปลูกผักในภาชนะที่แขวนธรรมดาๆ นี้อย่าง และเป็นวิธีการปลูกต้นไม้ประดับที่เป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว มีการดัดแปลงเอาภาชนะปลูกธรรมดาๆ ที่บางก็เป็นของเหลือทิ้ง บ้างก็มีราคาถูก มาใช้ปลูกพืชผักสวนครัว ตัวอย่างของภาชนะเหล่านี้ได้แก่ กระป๋อง กระทะ กระละมั่ง โอ่ง อ่าง ยาง รถยนต์เก่า หรือพวกวัสดุธรรมชาติที่ราคาถูกหรือไม่มีราคาเลย เช่น กะลามะพร้าว เปลือกมะพร้าว กระบองไม้ไผ่ แต่ถ้าอยากจะใช้ภาชนะชั้นดีราคาแพง เพื่อความโก้เก๋ก็ไม่ผิดกติกาอะไร

นำภาชนะเหล่านี้มาดัดแปลงตกแต่ง ดัดแปลงให้สวยงามพอที่จะใช้เป็นเครื่องประดับบ้านไปในตัว จากนั้นก็หาดินดีๆ มาใส่แล้วปลูกผักลงไป แล้วหาโชหรือเชือกเหนียวๆ มาปลูกแขวงตรงที่มีแสงแดดส่องถึงมากที่สุดเท่าที่จะทำได้

สำหรับพืชผักที่จะปลูกนั้น ควรเลือกชนิดและขนาดให้พอเหมาะกับภาชนะปลูก และควรคำนึงถึงหลักมีประโยชน์และสวยงามประกอบไปด้วย ตัวอย่างเช่น พริกชี้หู โหระพา สะระแหน่ กะเพรา แมงลัก ตะไคร้ หอม ผักชีฝรั่ง ข่า กระชาย หรือแม้แต่มะกรูดที่เก็บกินใบไม่ใช้ลูก ก็ปลูกได้

การปลูกผักสวนครัวอากาศ อาจใช้กิ่งชำหรือกิ่งตอนปลูกหรือจะเพาะเมล็ดให้เป็นต้นกล้าเสียก่อน แล้วย้ายปลูก หรืออาจใช้เมล็ดปลูกในภาชนะเลยก็ได้ แล้วแต่ว่าเป็นผักชนิดไหน

เนื่องจากมีดินจำกัด จึงควรใส่ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ให้เพียงพอและหมั่นรดน้ำเป็นประจำอย่าให้ขาดได้ แต่อย่าให้ถึงกับแฉะเพราะจะทำให้ผักที่ปลูกเน่าตายได้ เมื่อต้นผักเติบโตดีแล้ว ก็อาจนำไปใช้ประโยชน์โดยการตัดแต่งเอากิ่งที่โตเต็มที่ หรือแก่ และฉีดยาป้องกันโรคเสียก่อน เมื่อปลูกไปนานๆ ดินอาจจะเสื่อมทำให้ต้นโทรม และการใช้ปุ๋ยวิทยาศาสตร์ก็อาจช่วยไม่ได้ จึงควรเปลี่ยนดินใหม่

5. สวนครัวกระถาง สวนครัวแบบนี้ไม่ใช่ของใหม่แต่อย่างใด เพราะคนไทยที่อาศัยอยู่ตามห้องแถว แพลยอน้ำ ชุมชนแออัดที่ไม่มีที่ดินของตนเอง นิยมปลูกผักสวนครัวในกระถางหรือภาชนะอื่นใดสุดแต่จะหาได้ เช่น กะละมัง โถง ไห กระป๋อง หม้อ ฯลฯ ส่วนน้ำที่รดผักก็ได้แก่น้ำใช้ประจำวันที่จำต้องทิ้งไปอยู่แล้ว เช่น น้ำข้าวข้าว น้ำล้างผัก น้ำล้างปลา น้ำล้างมือ ในกรณีที่ภาชนะมีรูทะลุมากจนกันดินไว้ไม่อยู่ควรหาถุงพลาสติกเจาะรูขนาดพอดีกับภาชนะมารองชั้นใน แล้วจึงหาดินดี ๆ มาใส่ใช้ปลูกผักสวนครัวตั้งทิ้งไว้ตามนอกชาน หรือบริเวณบ้านที่พอมีแสงแดดส่องถึง

2.6 จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

จีน(นิตยสารบรรณประสิทธิ์. 2538: 31; อ้างอิงจาก Jean. 1988: 41) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชสำหรับเด็กปฐมวัยมีดังนี้

1. เพื่อให้เด็กรู้จักวิธีการขยายพันธุ์พืช
2. เพื่อให้เด็กรู้จักส่วนต่างๆ ของพืชเช่น เมล็ด ราก ลำต้น ใบ ดอก ฯลฯ
3. เพื่อให้เด็กรู้จักอาหารของพืชที่ช่วยให้พืชเจริญเติบโตเช่น น้ำ อากาศ ปุ๋ย แสงแดด
4. เพื่อให้เด็กรู้จักความแตกต่างของพืชแต่ละชนิด

หน่วยศึกษานิเทศก์สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2535: 2) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชดังนี้

1. ให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการทำงาน
2. มีความรักธรรมชาติ (ต้นไม้) และสิ่งแวดล้อม

3. รู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น

4. ให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในงานและเกิดความเชื่อมั่นในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชสำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กรู้วิธีการขยายพันธุ์พืชส่วนประกอบของพืชปัจจัยที่ทำให้พืชเจริญเติบโตปลูกฝังการรักธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตลอดจนการทำงานร่วมกับผู้อื่นเกิดความภาคภูมิใจและมีความเชื่อมั่นในตนเอง

2.7 แนวทางการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

ขั้นเตรียมกิจกรรม

1. เตรียมสถานที่ที่จะปลูกเตรียมดินสำหรับปลูก

2. เตรียมวัสดุอุปกรณ์

2.1 พันธุ์พืชเช่นเมล็ดหัวกิงใบ ฯลฯ

2.2 เครื่องปลูกในกรณีทีปลูกลงในกระถางเช่นดินปุ๋ยแกลบขุยมะพร้าวเปลือกถั่ว ชี้เลื่อย ฟางข้างเปลือกไม้ ฯลฯ

2.3 เครื่องมือปลูกเช่นตะกร้าเพาะเมล็ดพลั่วจอบเสียมบัวรดน้ำ ฯลฯ

2.4 ปุ๋ยธรรมชาติเช่นปุ๋ยคอกปุ๋ยอินทรีย์

2.5 สื่อประกอบกิจกรรมการเรียนรู้การสอนเช่นรูปภาพของจริง ฯลฯ

ขั้นดำเนินกิจกรรม

1. ชี้นำสนทนาถึงเรื่องของต้นไม้ที่มีผลต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเป็นแนวทางให้เด็กตัดสินใจว่าควรปลูกต้นไม้ประเภทใดจึงจะเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและได้ประโยชน์มากที่สุด

2. ขั้นปฏิบัติสนทนาถึงการเพาะปลูกพืชและสาธิตวิธีการใช้เครื่องมือวิธีการเพาะปลูกพืชและวิธีการดูแลรักษาหลังจากนั้นให้เด็กลงมือปฏิบัติตั้งแต่การเพาะเมล็ดรดน้ำพรวนดินใส่ปุ๋ย

3. ขั้นสรุปและประเมินผลให้เด็กสังเกตการเจริญเติบโตของพืชเปรียบเทียบความสูงจำนวนต้นปัจจัยสำคัญในการเติบโตของพืชเช่นน้ำแสงแดดปุ๋ย ฯลฯ (นิตยาบรรณประสิทธิ์, 2549ก: 146; อ้างอิงจาก หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2535: 3-4)

2.8 ประโยชน์ของการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ(วรางคณาเพื่อนทอง, 2541: 12; อ้างอิงจาก กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2535: 33) กล่าวถึงประโยชน์ของการเพาะปลูกไว้ว่า

1. ทำให้สุขภาพแข็งแรงเพราะได้ออกกำลังกายสำหรับงานการปลูกพืชเช่นการเตรียมดินการรดน้ำการใส่ปุ๋ย

2. เป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์
3. ทำให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในครอบครัวเช่นใช้พืชผักมาประกอบอาหารในครอบครัวไม่ต้องซื้อ
4. มีพืชที่มั่นใจว่าปลอดสารพิษไว้บริโภคในครอบครัว
5. ได้ความรู้และประสบการณ์จากการปลูกพืชชนิดนั้นๆ
6. ได้ความเพลิดเพลินและเป็นการพักผ่อนหย่อนใจเช่นการปลูกไม้ดอกไม้ประดับ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช(นิตยารบรรณประสิทธิ์. 2549: 146-147; อ้างอิงจากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2524: 248-252) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของการจัดกิจกรรมเพาะปลูกไว้ว่า

1. เด็กเข้าใจธรรมชาติเห็นความสัมพันธ์กลมกลืนของชีวิตในธรรมชาติ
2. เป็นประสบการณ์ที่สร้างเสริมประสบการณ์ให้กับเด็กเป็นผู้มีความสนใจกว้างขวางเข้าใจพฤติกรรมของสิ่งมีชีวิตรวมทั้งชีวิตของตนเอง
3. เป็นแหล่งความรู้ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการของมนุษย์
4. เด็กเกิดความซาบซึ้งในความงามของธรรมชาติเข้าใจแนวทางการสังเกตเปรียบเทียบพืชและดอกไม้ต่างๆ

5. เด็กได้ศึกษาการเจริญเติบโตของพืชภูมิใจในความสามารถของตนเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการเพาะปลูกได้แก่การเตรียมอุปกรณ์ต่างๆในการเพาะปลูกบำรุงรักษาพรรณดินใส่ปุ๋ยรดน้ำเฝ้าดูการเจริญเติบโตของพืชเป็นการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมเช่นการร่วมมือกันความรับผิดชอบเอาใจใส่และเกิดความชื่นชมต่อการเจริญเติบโตของพืชอีกทั้งยังได้รู้จักการแก้ปัญหาในการทำงานร่วมกันซึ่งเป็นผลงานที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง

2.9 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปลูกพืชผักสวนครัว

งานวิจัยในประเทศ

นิตยารบรรณประสิทธิ์ (2538: 54) ได้ศึกษาพัฒนาทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษาเอกชนจำนวน 20 คน โดยแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 10 คนกลุ่มควบคุม 10 คนกลุ่มทดลองได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมและการเพาะปลูกตามแผนการจัดประสบการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นส่วนกลุ่มควบคุมเด็กได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบผสมผสานตามแผนการจัดประสบการณ์ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พ.ศ. 2534 ฉบับปรับปรุงปรากฏว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผสมผสานมีพัฒนาการทางสติปัญญาไม่แตกต่างกันและการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชสามารถช่วยให้เด็กปฐมวัยมีพัฒนาการทางสติปัญญาสูงขึ้น

วรรณณาเพื่อนทอง (2541: 51) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมเพาะปลูกแบบผสมผสานที่มีต่อพฤติกรรมและการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเด็กปฐมวัยไว้ว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเพาะปลูกแบบผสมผสานกับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมแบบผสมผสานมีพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมแตกต่างกันทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเพาะปลูกแบบผสมผสานเป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นจริงเด็กปฐมวัยได้รับประสบการณ์ตรงที่เป็นรูปธรรมโดยผ่านกระบวนการต่างๆ เหล่านี้จะส่งผลต่อพฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของเด็กปฐมวัย

วรรณวิจิณสวัสดิ์ (2544: 1) ได้ทำการวิจัยเรื่องการสอนแบบโครงงานเพื่อพัฒนาภาษาโดยใช้กลุ่มตัวอย่างเป็นกลุ่มนักเรียนชั้นอนุบาล 1 โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษาโดยจัดกิจกรรมเรียนรู้แบบโครงงานในหัวข้อ “โครงงานขยายพันธุ์พืช” ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถพัฒนาด้านภาษาได้ดีขึ้นตอบคำถามได้รู้จักสังเกตคิดหาเหตุผลรู้จักคำถามและตอบคำถามด้วยตนเอง

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งหมดจะเห็นได้ว่าการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวเป็นกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติจริงเด็กมีประสบการณ์ตรงเรียนรู้โดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการต่างๆ จากกิจกรรมพืชผักสวนครัวสามารถช่วยให้เด็กพัฒนาด้านสังคมก่อให้เกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมในการทำกิจกรรมคือเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์ร่วมมือกับผู้อื่นในการปฏิบัติงานมีความรับผิดชอบมีระเบียบวินัยมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่นรู้จักรักษาของส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจกิจกรรมพืชผักสวนครัวของเด็กปฐมวัยจะมีส่วนช่วยส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยได้มากน้อยเพียงใด

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินงาน
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือเด็กปฐมวัยชาย – หญิงอายุระหว่าง 5 – 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนทรงวิทยศึกษ แขวงคั่นนายาว เขตคั่นนายาว กรุงเทพมหานครจำนวน 120 คน จาก 4 ห้องเรียน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้แก่เด็กปฐมวัยชาย – หญิงที่กำลังมีอายุ 5 – 6 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนทรงวิทยศึกษา แขวงคั่นนายาว เขตคั่นนายาว กรุงเทพมหานครจำนวน 15 คนซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Puposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ

1. เครื่องมือทดลองคือ แผนการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัว
2. เครื่องมือวัดคือ แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพเครื่องมือ

ตอนที่ 1 การสร้างแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวและวิธีการหาคุณภาพของแผน

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 แนวคิดและหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการสอนรวมถึงเทคนิคในการสอนต่างๆที่เน้นเด็กเป็นสำคัญตลอดจนการจัดกิจกรรมเด็กอนุบาลชั้นปีที่ 3 ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแผนการประสบการณ์ เพื่อนำมาเป็นข้อมูลสร้างแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

2. สร้างแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวจำนวน 24 แผนโดยแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวนี้จะเน้นให้เด็กได้ฝึกการลงมือปฏิบัติจริงในการเพาะปลูกพืชทุกขั้นตอนด้วยตนเองตั้งแต่การเลือกเมล็ดพันธุ์ผักที่ต้องการจะเพาะปลูกเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาหารรับประทานต่อไปประโยชน์ของผักชนิดนั้นที่มีต่อร่างกายขั้นตอนวิธีการเพาะปลูกและการดูแลรักษาเด็กจะต้องดูแลบำรุงพืชผักที่ตนเองปลูกให้เจริญเติบโตมีสภาพที่สมบูรณ์แข็งแรงจนผักเจริญเติบโตเต็มที่เด็กจะเก็บนำมาประกอบอาหารต่อไปผักที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกนั้นเป็นผักที่เจริญเติบโตง่ายระยะเวลาการเจริญเติบโตเหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการทดลองจากกิจกรรมดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำมาจัดเป็นแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว โดยจัดช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50 นาทีรวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์ซึ่งแต่ละกิจกรรมนั้นจะส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมทางสังคมทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มโดยกำหนดรูปแบบดังนี้

1. ขั้นนำเป็นการนำเข้าสู่กิจกรรมด้วยการเล่านิทานร้องเพลง การสนทนาแสดงความคิดเห็น การตั้งคำถามศึกษาออกสถานที่ที่ปฏิบัติจริงและสาธิตขั้นตอนการทำงาน

2. ขั้นดำเนินกิจกรรมกลุ่มหรือขั้นปฏิบัติเด็กปฐมวัยเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อยและรายบุคคลโดยแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานซึ่งมีการวางแผนและปฏิบัติจริงในงานกิจกรรมเพาะปลูกพืชเช่นการเตรียมดินการเพาะเมล็ดการใส่ปุ๋ยการดูแลรดน้ำการเก็บเกี่ยวการประกอบอาหารสังเกตการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตของพืชขีดเขียนระบายสีแผนภูมิการเจริญเติบโตการทำงานศิลปะ งานประดิษฐ์ต่างๆ เป็นต้นขณะปฏิบัติกิจกรรมเด็กปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้นในการทำงานของกลุ่มทุกครั้งมีน้ำใจช่วยเหลือผู้อื่น มีความรับผิดชอบการร่วมมือ รักษาของส่วนรวม

3. ขั้นตรวจสอบผลงานให้เด็กปฐมวัยเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมพืชผักสวนครัวหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมทุกครั้งเป็นกลุ่มและรายบุคคลและช่วยกันแสดงความคิดเห็น

4. ขั้นสรุปร่วมกันสรุปข้อความรู้สนทนาร้องเพลงและเด็กบันทึกการเรียนรู้ด้วยการขีดเขียนวาดภาพระบายสีที่สัมพันธ์กับกิจกรรมนำเสนอผลงานตนเองโดยการเล่าเรื่องครูจัดบันทึกนำผลงานจัดแสดงและเก็บผลงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าในแฟ้มสะสมผลงานเด็กปฐมวัยหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

3. วิธีการหาคุณภาพแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

นำแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเพื่อหาความสอดคล้องของจุดประสงค์ขั้นนำขั้นสอนขั้นสรุปสื่อการเรียนการสอนและการประเมินผลจำนวน 3 ท่านดังรายนามต่อไปนี้

1) อาจารย์นิติธร ปิลวาสน์	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2
2) อาจารย์ศศิธร วรรณบุตร	อาจารย์ประจำศูนย์การศึกษาพิเศษที่ต้ง
ลำปาง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต
3) อาจารย์ธิดารัตน์ จันทะหิน	อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน เสนอแนะให้ปรับปรุงขั้นตอน วิธีการดำเนินกิจกรรมและคำถามที่ใช้ในการทดลองให้เหมาะสมกับเด็ก และปรับปรุงการประเมินผลให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

4. ปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกันอย่างน้อย 2 ใน 3 ท่านถือเป็นเกณฑ์ที่เหมาะสม

5. นำแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนทองวิทยศึกษ อายุ 5 – 6 ปีจำนวน 15 คนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องและนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม

6. หลังจากการทดลองใช้กับเด็กพบว่าเด็กให้ความสนใจและช่วยกันทำกิจกรรมในกิจกรรมพืชผักสวนครัวจนเสร็จแต่เด็กไม่ชอบใช้เวลาในการสนทนาถึงขั้นตอนการปลูกพืชผักสวนครัวนานเกินไป

7. แก้ไขและปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวและจัดทำเป็นแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในกลุ่มตัวอย่างในการทดลองตามแผนการจัดกิจกรรมต่อไป

ตอนที่ 2 ขั้นตอนในการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสังคมการสังเกตและการบันทึกพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยจากทฤษฎีพัฒนาการด้านสังคมของเด็กปฐมวัยหลักสูตรและคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 คู่มือประเมินพัฒนาการเด็กระดับก่อนประถมศึกษาของสำนักงานบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน(2548)การสร้างแบบประเมินการสังเกต

พฤติกรรมของเด็กปฐมวัยจากสิริมา ภิญญอนันตพงษ์ (2545) แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของ อริสา ไสคำภา (2551) ลักคณา เสนอฤทธิ์ (2551) ทิติลดา พิไลกุล (2551) และศศนันท์ สุขสถิตย์ (2551) เพื่อศึกษาและหาข้อมูลเพื่อนำมาจัดทำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคม

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสร้างเกณฑ์การประเมินให้ครอบคลุมพฤติกรรมทางสังคม ได้สังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 แล้วนำมาสร้างเกณฑ์การประเมินให้ ครอบคลุมพฤติกรรมทางสังคมได้แก่การช่วยเหลือ ความรับผิดชอบการร่วมมือและการรักษาของ ส่วนรวมโดยสร้างมาตราส่วนประเมินค่าสามระดับ (Numerical Rating Scales) โดยกำหนดคะแนน เป็น 2,1 และ 0 เป็นระดับคะแนนดังนี้

ช่องระดับคะแนน2 บันทึกเมื่อเด็กเกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้วยตัวเอง

ช่องระดับคะแนน1 บันทึกเมื่อเด็กเกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยเพื่อนบอก

ช่องระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่เกิดพฤติกรรมทางพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม

3. นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมทดลองใช้กับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 3 ที่มีอายุระหว่าง 5 – 6 ปีที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างโดยผู้วิจัยทำการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมทางสังคมเพื่อศึกษาความ ชัดเจนทางสังคมแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์

4. นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษา ปฐมวัยและด้านวัดผลการศึกษาเป็นผู้ตรวจสอบเพื่อหาความเที่ยงตรงของเนื้อหาและความเหมาะสม ของแบบสังเกตเชิงปฏิบัติการดังรายนามต่อไปนี้

1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล กองศิลป์	อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)
2) ดร. ปณณวิชญ์ ไบกุลลาบ	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
3) ดร.ปิยลักษณ์ พฤกษ์วัน	อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ผลการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกันคือให้ปรับปรุงภาษาเขียนในบาง หัวข้อให้ชัดเจนเช่นรู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างเหมาะสม

5. นำแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไข ตามความเห็นของผู้เชี่ยวชาญที่มีความเห็นตรงกัน

6. การแสดงหลักฐานความเที่ยงตรงของแบบสังเกตนำเอาแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินว่าข้อความที่แสดงพฤติกรรมที่สังเกตสอดคล้องกับจุดประสงค์การสังเกตหรือไม่โดยกำหนดคะแนนเป็น +1, 0 และ -1 (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2548: 69)

เมื่อ +1 หมายถึงแน่ใจว่าข้อความวัตถุจุดประสงค์ข้อนั้น

เมื่อ 0 หมายถึงไม่แน่ใจข้อความวัตถุจุดประสงค์ข้อนั้นหรือไม่

เมื่อ -1 หมายถึงแน่ใจว่าข้อความไม่วัตถุจุดประสงค์ข้อนั้น

แล้วนำคะแนนที่ได้จากการลงความเห็นทั้ง 3 ท่านหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับค่านิยาม IOC มากกว่าหรือเทียบเท่า 0.5 จึงถือว่าใช้ได้ (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2526: 89) ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ได้ดัชนีความสอดคล้องระหว่างพฤติกรรมกับนิยาม IOC มีค่าระหว่าง 0.67 – 1.00

7. การหาความเชื่อมั่นของผู้สังเกตหลังจากการตรวจสอบค่าความเที่ยงตรงแล้วผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try Out) กับเด็กอนุบาลปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คนที่โรงเรียนทรงวิทยศึกษ ขวางคันทายาว เขตคันทายาว กรุงเทพมหานครโดยใช้ผู้สังเกต 2 คนคือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยร่วมกันสังเกตแล้วนำคะแนนมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คนโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI ของผู้สังเกตจำนวน 2 คนและในการทดลองใช้ (Try Out) ครั้งนี้ได้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI เท่ากับ 0.95 ซึ่งเป็นค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ในระดับสูงสามารถนำไปใช้ในการศึกษาครั้งนี้ได้

แบบแผนการทดลองและวิธีการดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi Experimental Design) ที่ใช้กลุ่มตัวอย่างเดียวจากที่บอร์กและเกล (Barnett; & Jonson. 1996: 31; citing Borg; & Gall. n.d.: 692) ได้กล่าวว่ารูปแบบการทดลองกลุ่มเดียวจะมีความเหมาะสมเป็นพิเศษกับการทดลองที่ต้องการเปลี่ยนรูปแบบพฤติกรรมหรือกระบวนการภายในดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการทดลองโดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการทดลองตามแบบแผนการวิจัย แบบ One-Group Pretest Posttest Design Samples (บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 99) ตามตาราง 1 ดังต่อไปนี้

ตาราง 1 แบบแผนการทดลองการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

ก่อนการทดลองขณะทดลอง	
TO	X, T1, X, T2, X, T3 ,.....X, T8

เมื่อ TO แทน การสังเกตพฤติกรรมทางสังคมก่อนการทดลอง
 X แทน การดำเนินกิจกรรมพืชผักสวนครัว
 T1,T2,T3,...T8 แทน การสังเกตตลอดช่วงเวลาทำการทดลองหลายๆครั้ง

วิธีการดำเนินการทดลอง

การทดลองในครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วัน วันละ 50 นาที โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. โดยการเลือกแบบเจาะจง (Puposive Sampling) ด้วยการเลือกมา 1 ห้องเรียนจากจำนวน 4 ห้องเรียน เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่างในการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว
2. แจ้งข้อมูลข่าวสารในการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวให้ผู้บริหาร ผู้ปกครองนักเรียนกลุ่มตัวอย่างทราบถึงกระบวนการจัดกิจกรรม และบทบาทของผู้ปกครองต่อการส่งเสริมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กตามแนวการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว
3. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างก่อนทดลองเป็นระยะ 1 สัปดาห์
4. จัดสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
5. ก่อนการทดลองจัดเก็บข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) โดยการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมจากกิจกรรมการสอนแบบปกติของกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คนเป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์คือ วันจันทร์วันพุธและวันศุกร์วันละ 50 นาทีโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมบันทึกการสังเกตโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวมทั้งผู้สังเกตจำนวน 2 คน
6. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองในวันที่ 4 และ 5 ของสัปดาห์แรกที่ทำการทดลองในช่วงกิจกรรมเสริมประสบการณ์
7. ดำเนินการทดลองโดยการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวกับกลุ่มตัวอย่างเป็นเวลา 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วันได้แก่วันจันทร์วันพุธและวันศุกร์วันละ 50 นาทีโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมบันทึกการสังเกตโดยผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวมทั้งผู้สังเกตจำนวน 2 คนรายละเอียดดังตาราง2 ดังต่อไปนี้

ตาราง 2 แสดงกำหนดระยะเวลาการทดลอง

วิธีดำเนินการ	ดำเนินการทดลอง	หลังการทดลอง
ก่อนการทดลอง ทำการสังเกตพฤติกรรมทางสังคม ของเด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จากการจัดกิจกรรมในเวลา 9.10 - 10.00 น. ในวันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์	สัปดาห์ที่ 1 หน่วย พี่ฉกมากมาย	สังเกตและบันทึกการ
	สัปดาห์ที่ 2 หน่วย ถังออกแสนอร่อย	สังเกตพฤติกรรมทาง
	สัปดาห์ที่ 3 หน่วย ผักบุ้งจีนพาเพลิน	สังคมกับเด็กปฐมวัยที่
	สัปดาห์ที่ 4 หน่วย ต้นหอมใบเขียว	เป็นกลุ่มตัวอย่างช่วง
	สัปดาห์ที่ 5 หน่วย ผักกาดหวานกรอบ	กิจกรรมเสริม
	สัปดาห์ที่ 6 หน่วย ถั่วฝักยาวเพลินตา	ประสบการณ์ปกติ
	สัปดาห์ที่ 7 หน่วย คะน้าน่านาน	หลังเสร็จสิ้นการ
	สัปดาห์ที่ 8 หน่วย กวางตุ้งสุดสวย	ทดลองครบ 8 สัปดาห์

- เมื่อสิ้นสุดการทดลองผู้วิจัยได้นำแบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมมาทดสอบหลังการทดลอง(Protest)ไปสังเกตกลุ่มตัวอย่าง
- นำแบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมมาตรวจให้คะแนนร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ
- นำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตมาวิเคราะห์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

- หาสถิติพื้นฐานของพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและขณะทำการทดลองโดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐานด้วยคอมพิวเตอร์
- เปรียบเทียบความแตกต่างของการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการปฏิบัติกิจกรรมด้านการคิดวิเคราะห์เพื่อศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยใช้สูตร t - test for Dependent sample (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2521: 99)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือและข้อมูล

- สถิติพื้นฐาน

1.1 คำนวณค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2526: 36)

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนน
$\sum X$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
n	แทน	จำนวนนักเรียน

และใช้เกณฑ์การแปลผลค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้าน(หกคะแนน)และคะแนนรวม(สามสิบคะแนน)เป็น
ห้าระดับ ดังนี้

ตาราง 3 การแปลผลระดับของค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้านและคะแนนรวม

ค่าเฉลี่ย 5 ข้อ	ค่าเฉลี่ย 20 ข้อ	แปลความหมาย
6.67-10.0	26.67-40.0	แสดงได้ด้วยตัวเอง
3.34-6.66	13.34-26.66	แสดงได้โดยเพื่อนบอก
0.00-3.33	0.00-13.33	ไม่เกิดพฤติกรรม

2.2 คำนวณค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตรดังนี้
(บุญเชิด ภิญโญนนตพงษ์. 2521: 55) ดังนี้

$$S = \sqrt{\frac{n \sum x^2 - (\sum x)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ S	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\sum x$	แทน	ผลรวมคะแนนทั้งหมด
$\sum x^2$	แทน	ผลรวมคะแนนแต่ละตัวอย่างยกกำลังสอง

2.3 หาค่าขอบเขตล่างและบนของค่าเฉลี่ยประชากรที่ช่วงความเชื่อมั่น 95% โดยคำนวณจากสูตร CI (Confidence Intervals) (<http://www.stat.yale.edu/Courses/1997-98/101/confint.htm>) ดังนี้

$$CI = \bar{X} \pm t^* \cdot \frac{S}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ CI	แทน	ค่าขอบเขตล่างและบนของค่าเฉลี่ย
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนน
t^*	แทน	ค่าวิกฤตของการแจกแจงแบบ t ที่ $df=n-1$
S	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนน
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

2.4 หาค่าความสัมพันธ์ระหว่างคะแนน โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

$$r_{xy} = \frac{n \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[n \sum X^2 - (\sum X)^2][n \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ r_{xy}	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
X	แทน	คะแนนวัดก่อนการทดลอง
Y	แทน	คะแนนวัดหลังการทดลอง
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

และใช้เกณฑ์การแปลผลค่า สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์	หมายถึง
.80 or higher	สัมพันธ์กันสูงมาก
.60 to .80	สัมพันธ์กันสูง
.40 to .60	สัมพันธ์กันปานกลาง
.20 to .40	สัมพันธ์กันต่ำ
.20 or lower	สัมพันธ์กันต่ำมาก

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เครื่องมือ

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพินิจรายข้อใช้สูตร IOC (Item-Objective Congruency Index) ใช้ค่าตั้งแต่ 0.50 ใช้สูตร (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2548: 1)

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

เมื่อ IOC	แทน	ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างแบบสังเกตแต่ละข้อกับนิยาม
ΣR	แทน	ผลรวมของคะแนนจากผู้เชี่ยวชาญ
N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกตโดยการนำแบบสังเกตไปทดลองใช้ (Try Out) กับ นักเรียนชั้นอนุบาล 3/1 โรงเรียนทรงวิทยศึกษาศาสตร์ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน วิหาค่าความเชื่อมั่นของผู้สังเกต 2 คนโดยใช้ดัชนีความสอดคล้องของผู้สังเกต RAI (Burry —Stock. 1996: 256)

$$RAI = 1 - \frac{\sum \sum |R_{1kn} - R_{2kn}|}{KN(I - 1)}$$

เมื่อ R_{1kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 1
R_{2kn}	แทน	ผลการสังเกตของผู้สังเกตคนที่ 2
N	แทน	จำนวนเด็กในกลุ่มตัวอย่าง
K	แทน	จำนวนพฤติกรรมย่อย
I	แทน	จำนวนช่วงคะแนน (0,1,2)

3. สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานได้แก่

3.1 วิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลอง โดยคำนวณจากสูตร t-test แบบ Dependent Samples (บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. 2521: 99) ดังนี้

$$t = \frac{\bar{D}}{S_{\bar{D}}}$$

เมื่อ $S_{\bar{D}} = \frac{S_D}{\sqrt{n}}$

และ

t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
D	แทน	คะแนนความแตกต่าง
N	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{D}$	แทน	ค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง
$S_{\bar{D}}$	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง

3.2 หาค่าขนาดส่งผล(Effect Size) สำหรับ t-test แบบ Dependent Samples โดยใช้สูตร Cohen's d (Cohen. 1988: 19-74) ดังนี้

$$d = \frac{t}{\sqrt{n}}$$

เมื่อ

d	แทน	ค่าขนาดของการส่งผลของ Cohen's d
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
n	แทน	จำนวนนักเรียนในกลุ่มตัวอย่าง

และใช้เกณฑ์การแปลผลค่าขนาดของการส่งผลตามตารางมาตรฐานของ Cohen's d ดังนี้

เมื่อ

d = 0.2,	ส่งผลน้อย
d = 0.5,	ส่งผลปานกลาง
d = 0.8,	ส่งผลมาก

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากผลการทดลองและการแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลให้เข้าใจตรงกันผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

N	แทนจำนวนเด็กนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง
K	แทนคะแนนรายข้อ
X	แทนคะแนนค่าเฉลี่ย
S	แทนค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$\bar{D}$	แทนค่าเฉลี่ยคะแนนความแตกต่าง
$S_{\bar{D}}$	แทนค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนผลต่าง
t	แทนค่าสถิติที่ใช้พิจารณาใน t – distribution
p	แทนค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติ

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้นำเสนอเป็นลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาระดับคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้าน และโดยรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1. ผลการศึกษาระดับคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้าน และโดยรวมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนจากการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวบันทึกแยกรายด้านได้แก่ด้านการมีน้ำใจด้านความรับผิดชอบส่วนรวม ด้านการร่วมมือ และด้านการรักษาของส่วนรวม และคะแนนโดยรวม ของเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คนมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (M) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S) ดังแสดงในตาราง 4 และใช้เกณฑ์การแปลความหมายดังนี้

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมก่อนและหลัง
ได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัวรายด้านและโดยรวม

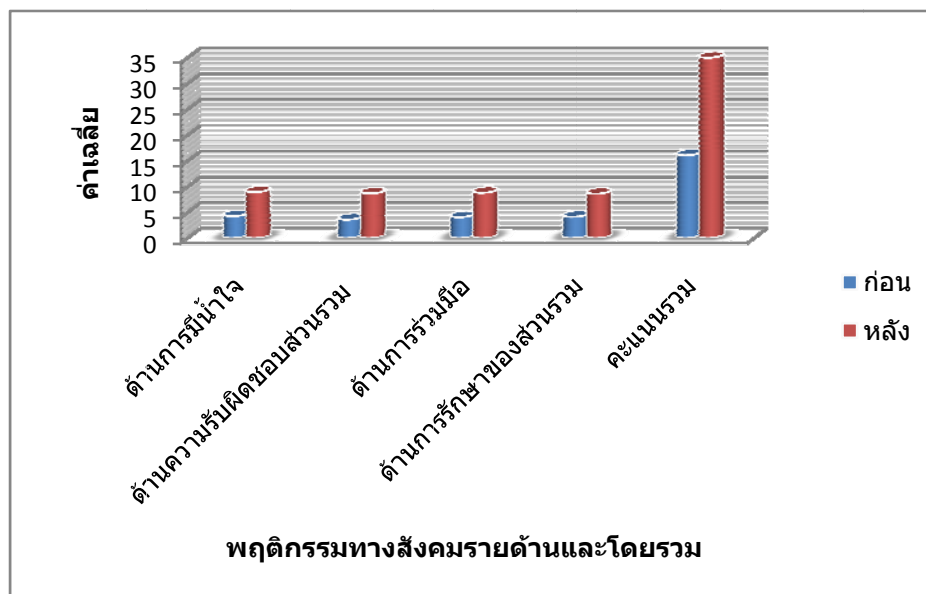
พฤติกรรมทางสังคม	การวัด	M	S	แปลความหมาย
ด้านการมีน้ำใจ	หลัง	8.93	.70	แสดงได้ด้วยตัวเอง
	ก่อน	4.27	.88	แสดงได้โดยเพื่อนบอก
ด้านความรับผิดชอบ	หลัง	8.67	.82	แสดงได้ด้วยตัวเอง
	ก่อน	3.60	.51	แสดงได้โดยเพื่อนบอก
ด้านการร่วมมือ	หลัง	8.80	.86	แสดงได้ด้วยตัวเอง
	ก่อน	4.07	1.03	แสดงได้โดยเพื่อนบอก
ด้านการรักษาของส่วนรวม	หลัง	8.60	1.18	แสดงได้ด้วยตัวเอง
	ก่อน	4.13	1.06	แสดงได้โดยเพื่อนบอก
รวม	หลัง	35.00	1.65	แสดงได้ด้วยตัวเอง
	ก่อน	16.07	1.75	แสดงได้โดยเพื่อนบอก

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 4พบว่า ระดับคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นดังนี้

ก่อนได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัวเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับแสดงได้โดยเพื่อนบอก($M=16.7$) และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับที่แสดงได้โดยเพื่อนบอกเรียงตามลำดับดังนี้ ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม($M=3.60$)ด้านการร่วมมือ($M=4.07$)ด้านการรักษาของส่วนรวม($M=4.13$)และด้านการมีน้ำใจ($M=4.27$)

หลังได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัวเด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมอยู่ในระดับแสดงได้ด้วยตัวเอง ($M=35.00$)และรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับแสดงได้ด้วยตัวเอง เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการรักษาของส่วนรวม ($M=8.60$)ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม($M=8.67$)ด้านการร่วมมือ($M=8.80$)และด้านการมีน้ำใจ ($M=8.93$)

เพื่อให้เห็นเด่นชัดผู้วิจัยได้นำคะแนนเฉลี่ยรายด้านและโดยรวมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมมานำเสนอเป็นแผนภูมิ ดังแสดงในภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิแสดงค่าเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์รายด้านและโดยรวม

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนนี้ผู้วิจัยได้นำคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวแยกรายด้านและรวมทั้งหมด มาวิเคราะห์เปรียบเทียบและทดสอบความแตกต่างเฉลี่ย โดยใช้ Paired Samplest - test ทดสอบค่านัยสำคัญทางสถิติ หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนก่อนและหลังโดยใช้ สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน(Pearson) และในกรณีที่พบว่าค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติ จะคำนวณค่าขนาดส่งผล (Effect Size) โดยใช้สูตรขนาดส่งผลของโคเฮน (Cohen's d) ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 5

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวแยกรายด้านและโดยรวม

พฤติกรรมทางสังคม	K	$\bar{D}$	S_D	$S_{\bar{D}}$	t	df	p	$r_{pre-post}$	Cohen's d
ด้านความมีน้ำใจ	5	4.67	.49	.13	37.04	14	.00	.84	9.56
ด้านรับผิดชอบต่อ	5	5.07	.59	.15	33.06	14	.00	.69	8.54
ด้านการร่วมมือ	5	4.73	.59	.15	30.88	14	.00	.82	7.97
ด้านการรักษาของ	5	4.47	1.06	.27	16.32	14	.00	.56	4.21
รวม	20	18.93	1.58	.41	46.42	14	.00	.57	11.99

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 5 พบว่า หลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวได้แก่ปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้านทุกด้านและโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ตามลำดับดังนี้ ด้านการรักษาของส่วนรวม ($\bar{D}=4.47$)ด้านความมีน้ำใจ($\bar{D}=4.67$)ด้านการร่วมมือ($\bar{D}=4.73$)ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม ($\bar{D}=5.07$) และ โดยรวม ($\bar{D}=18.93$) แสดงว่า การจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว ส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยในกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้านทุกด้านและโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างชัดเจนและยังพบอีกว่าคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมระหว่างก่อนและหลัง ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว มีความสัมพันธ์กันปานกลางเฉพาะด้านการรักษาของส่วนรวม($r=.56$) และโดยรวม ($r=.57$) มีความสัมพันธ์กันสูงเพียงด้านเดียวได้แก่ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม ($r=.69$) ส่วนที่เหลือมีความสัมพันธ์กันสูงมากได้แก่ด้านการร่วมมือ($r=.82$) และด้านความมีน้ำใจ($r=.84$)

เมื่อพิจารณาถึงขนาดส่งผลต่อการทดลองจากค่า Cohen's d พบว่าการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวมีขนาดส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทุกด้านและโดยรวมในระดับสูง เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการรักษาของส่วนรวม ($d=4.21$) ด้านการร่วมมือ($d=7.97$)ด้านความรับผิดชอบ($d=8.54$)ด้านความมีน้ำใจ($d=9.56$)และคะแนนรวม($d=11.99$)

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวที่มีต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางและประโยชน์สำหรับครูและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาปฐมวัยในการพิจารณาเลือกกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย และเห็นความสำคัญของการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งมีลำดับขั้นของการวิจัยและผลโดยสรุปดังนี้

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสำคัญเพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้วยการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวโดยมีความมุ่งหมายเฉพาะดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว โดยจำแนกรายด้าน ดังนี้ ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบส่วนรวม การร่วมมือ และการรักษาของส่วนรวม
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นแนวทางสำหรับครูปฐมวัย และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กปฐมวัย ในการนำกิจกรรมพืชผักสวนครัวมาใช้เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย นอกจากนี้ยังเป็นแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยตามความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ศึกษาครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัยชาย – หญิง อายุระหว่าง 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนทองวิทยศึกษาศาสตร์ แขวงคันทนายาว เขตคันทนายาว กรุงเทพมหานคร จำนวน 4 ห้องเรียน จำนวน 120 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ได้แก่ เด็กปฐมวัยชาย – หญิง ที่กำลังมีอายุ 5 – 6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 โรงเรียนทรวงวิทยศึกษางานวนคั่นนายาว เขตคั่นนายาว กรุงเทพมหานคร จำนวน 15 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Puposive Sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ คือ การจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว
2. ตัวแปรตาม คือ การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วย 4 ด้านคือ ด้านการมีน้ำใจ ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม ด้านการร่วมมือ และด้านการรักษาของส่วนรวมโดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็น 3 ระดับ คือระดับ 2,1,และ 0 ทำการบันทึกแบบสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย จากการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว โดยผู้วิจัย ในช่วงก่อนการทดลอง และ หลังการทดลอง ช่วงระหว่างการทดลองผู้วิจัยเป็นผู้บันทึกการสังเกตพฤติกรรม เป็นระยะเวลา 8 สัปดาห์ ๆ ละ 3 ครั้งคือ วันจันทร์ วันพุธ วันศุกร์ วันละ 50 นาที จำนวน 24 ครั้ง

2. แผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวทั้งหมด 24 แผน ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

2.1 ขั้นเตรียม แนะนำข้อตกลงในการเรียนรู้ร่วมกัน จัดเด็กปฐมวัยเป็นกลุ่มย่อย ๆ แนะนำการทำงานร่วมกัน และให้รู้จักบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกัน เตรียมสถานที่ ที่จะปลูกพืช เตรียมดิน เตรียมอุปกรณ์เครื่องมือการเพาะปลูก สื่อต่าง ๆ ที่ใช้ในการเรียนรู้ เกี่ยวกับการเพาะปลูก อุปกรณ์การทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเพาะปลูกหลังการเก็บเกี่ยวได้แก่ การประกอบอาหาร

2.2 ขั้นตอนการ มีดังนี้

1. ขั้นนำ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนด้วยการสนทนาซักถาม เล่นิทาน ร้องเพลง คีตาานอกสถานที่ที่ปฏิบัติจริง อธิบาย สาธิตขั้นตอนการทำงาน

2. ขั้นดำเนินกิจกรรมกลุ่ม หรือ ขั้นปฏิบัติ เด็กปฐมวัยเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มย่อย และรายบุคคล โดยแต่ละคนมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานซึ่ง มีการวางแผน และปฏิบัติจริงในงานกิจกรรมเพาะปลูกพืช เช่น การเตรียมดิน การเพาะเมล็ด การใส่ปุ๋ย การดูแลรดน้ำ การเก็บเกี่ยวการประกอบอาหาร สังเกตการเปลี่ยนแปลงการเจริญเติบโตของพืช ชิดเขียน ระบายสี แผนภูมิการเจริญเติบโตการทำงานศิลปะ งานประดิษฐ์ต่างๆ เป็นต้น ขณะปฏิบัติกิจกรรม และปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้นในการทำงานของกลุ่มทุกครั้ง

3. ขั้นตรวจสอบผลงาน ให้เด็กปฐมวัยเล่าเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติกิจกรรมพี่ซึกสวนครัวหลังเสร็จสิ้นกิจกรรมทุกครั้ง เป็นกลุ่มและรายบุคคล และช่วยกันแสดงความคิดเห็น

4. ขั้นสรุป ร่วมกันสรุปข้อความรู้ สนทนา ร้องเพลง และเด็กบันทึกการเรียนรู้ด้วยการขีดเขียน วาดภาพระบายสีที่สัมพันธ์กับกิจกรรม ลงในกระดานบันทึกการเรียนรู้ นำเสนอผลงานตนเองโดยการเล่าเรื่อง ครูจัดบันทึก นำผลงานจัดแสดง และเก็บผลงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าในแฟ้มสะสมผลงานเด็กปฐมวัยหลังเสร็จสิ้นการทดลอง

วิธีดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2556 เป็นเวลา 8 สัปดาห์ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับเด็กกลุ่มตัวอย่างและสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยช่วงการจัดกิจกรรมปกติ กับเด็กกลุ่มตัวอย่าง ก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์ เป็นระยะเวลา 3 วัน วันละ 1 ครั้ง ในวันจันทร์วันพุธ วันศุกร์ ใช้เวลาครั้งละ 50 นาที โดยใช้แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นบันทึกการสังเกต

2. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองด้วยตนเองโดยการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัวกับ กลุ่มตัวอย่าง เป็นเวลา 8 สัปดาห์ ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 60 นาที พร้อมทำการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม

3. เมื่อดำเนินการทดลองไปครบ 8 สัปดาห์ ผู้วิจัยทำการสังเกตวันจันทร์วันพุธ วันศุกร์โดยใช้แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นแบบประเมินชุดเดียวกับที่ใช้ในการประเมินก่อนการทดลอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัว ทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยนำข้อมูลไปหาคะแนนเฉลี่ยและความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้านและโดยรวมของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพี่ซึกสวนครัว โดยอาศัยการแจกแจงของ t-test แบบ Dependent Sample

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาผลการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวโดยรวมและรายด้าน ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมก่อนการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.07 คะแนนและหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 35.00 คะแนน ก่อนและหลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $P < .01$ ($t=16.32-37.04$, $p=.00$) แสดงว่า ค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการประเมินทางประสาทสัมผัสก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างชัดเจน และการทดลองครั้งนี้ส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมคะแนนรวมก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว มีความสัมพันธ์กันสูง ในลำดับสุดท้าย ($r=.57$)

2. ผลการเปรียบเทียบการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมรายด้านของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว พบว่า หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว แล้วเด็กปฐมวัยมีคะแนนการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=46.42$, $p=.00$) และมีคะแนนรายด้านทุกด้าน คือ ด้านการมีน้ำใจ ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม ด้านการร่วมมือ และด้านการรักษาของส่วนสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t=16.32-37.04$, $p=.00$) แสดงว่า พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านทุกด้านสูงขึ้นอย่างชัดเจน และยังพบอีกว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคม รายด้านทุกด้านและโดยรวมมีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นอย่างชัดเจน และยังพบอีกว่าคะแนนพฤติกรรมทางสังคม ระหว่างก่อนและหลัง ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว มีความสัมพันธ์กันปานกลางเฉพาะ ด้านการรักษาของส่วนรวม ($r=.56$) และโดยรวม ($r=.57$ มีความสัมพันธ์กันสูงเพียงด้านเดียวได้แก่ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม ($r=.69$) ส่วนที่เหลือมีความสัมพันธ์กันสูงมากได้แก่ด้านการร่วมมือ ($r=.82$) และด้านการมีน้ำใจ ($r=.84$)

เมื่อพิจารณาถึงขนาดส่งผลต่อการทดลองจากค่า Cohen's d พบว่าการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว มีขนาดส่งผลต่อการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทุกด้านและโดยรวมในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้ ด้านการรักษาของส่วนรวม ($d=4.21$) ด้านการร่วมมือ ($d=7.97$) ด้านความรับผิดชอบ ($d=8.54$) ด้านความมีน้ำใจ ($d=9.56$) และคะแนนรวม($d=11.99$)

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อศึกษาการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวพบว่า เด็กปฐมวัยก่อนได้รับการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม มีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไป

ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ แสดงว่าการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวช่วยส่งเสริมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยรวมและรายด้านได้แก่ ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบส่วนรวม การร่วมมือ และการรักษาของส่วนรวมพบว่าการพัฒนาในระดับที่สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก

1. การจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวเป็นการจัดกิจกรรมที่让孩子ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ได้ทดลองกับสื่อที่เป็นของจริง สื่อวัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ได้รับความสนใจให้เด็กอยากเรียนรู้ และเป็นสื่ออุปกรณ์ที่มีในท้องถิ่นใกล้ตัวเด็ก ครูจัดให้เด็กได้เรียนรู้หรือมีประสบการณ์ด้วยตนเอง ค้นพบความรู้ด้วยตนเองในทุก ๆ ขั้นตอนของการเพาะปลูกเช่นการสำรวจ การลงมือปฏิบัติการปลูกพืช การเพาะเมล็ด การพรวนดิน รดน้ำ ใส่ปุ๋ย การดูแลรักษาให้พืชเจริญเติบโต นำพืชมาประกอบอาหาร งานศิลปะ และงานประดิษฐ์ต่างๆเช่น การทำพวงกุญแจรูปผัก การทำเปเปอร์มาเช่ที่ติดตุ้ยมือปลูก สอดคล้องกับธรรมชาติของเด็กปฐมวัยที่ชอบการสำรวจค้นคว้า มีความอยากรู้อยากเห็นและสนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัว การได้ลงมือกระทำ การจับต้องสัมผัสทำให้เด็กเข้าใจและรวบรวมประสบการณ์ทั้งหมดเข้าด้วยกันซึ่งเป็นประสบการณ์สำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็ก ตรงกับความเชื่อของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) ที่กล่าวว่า เด็กเรียนรู้จากการกระทำ คือการให้เด็กได้ลงมือกระทำกิจกรรมด้วยตนเองจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี ได้ค้นพบความรู้ใหม่ด้วยตนเอง (กุลยา ตันติผลลาชีวะ. 2543: 61)การเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่ผู้ใหญ่เตรียมสภาพแวดล้อมให้ นั้น ทำให้เด็กได้เกิดการเรียนรู้จากของจริงผ่านกระบวนการกับสิ่งนั้น ๆ ดังทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์(Piaget) ที่ส่งเสริมการเรียนรู้โดยการลงมือกระทำ ให้โอกาสเด็กเป็นผู้คิดริเริ่มและตัดสินใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ของเด็กวัย 4 - 7 ปี ในการเล่นหรือทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ บริเตนแคมป์ (นิตยา บรรณประสิทธิ์. 2539: 53; อ้างอิงจาก Bredekamp. 1988: 56) ได้กล่าวว่า กิจกรรมพืชผักสวนครัวนั้นเป็นกิจกรรมที่ง่าย ๆ ที่จัดให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่อยู่รอบตัว โดยการสังเกตการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ๆ และสามารถนำทักษะเหล่านั้นไปใช้ในการแก้ปัญหา ต่าง ๆ ที่ อาจประสบได้ ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นผลมาจากเด็กปฐมวัยได้ทำงานร่วมมือกัน ปฎิภาณกัน จึงส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และมีผลต่อพัฒนาการด้านต่าง ๆ เกิดความสนุกสนาน มีความสนใจ ปรับตัวและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และช่วยลดการยึดตนเองเป็นศูนย์กลาง ปรับตัวเข้าหากัน และสร้างพฤติกรรมให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน อันก่อให้เกิดพฤติกรรมทางสังคมในการทำกิจกรรม และนำไปสู่ความสำเร็จตามที่ไดวางแผนไว้อย่างราบรื่น

2. การเปลี่ยนแปลงที่เพิ่มขึ้นของการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว ด้านความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ การร่วมมือ และการรักษาของส่วนรวมพบว่า เด็กปฐมวัยมีการเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่สอดคล้องกับการวิเคราะห์คะแนนรวมทั้งหมด

2.1 ด้านความมีน้ำใจ เกิดจากการที่เด็กได้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อน เด็กจะรับรู้ความรู้สึกของผู้อื่น มีความเข้าใจและเอาใจใส่ในความต้องการของผู้อื่นเพิ่มขึ้นเป็นการแสดงถึงความสามารถในการปรับตัวของเด็ก รู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ช่วยเหลือเพื่อนทำกิจกรรม ช่วยเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม รู้จักรอคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์ โดยธรรมชาติของเด็กแล้วจะไม่อยากแบ่งของให้คนอื่นและจะแบ่งปันสิ่งที่ตนเองไม่ชอบมากกว่าที่ชอบ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า สัปดาห์แรกเด็กจะไม่ยอมแบ่งอุปกรณ์ที่เป็นของตัวเองและของส่วนรวมให้เพื่อนเลย สัปดาห์ที่ 2 เริ่มลดพฤติกรรมลงเนื่องจากการทำกิจกรรมแต่ละครั้งครูจะจัดอุปกรณ์ที่ใช้ร่วมกันไม่ครบทุกคน เด็กเริ่มเรียนรู้ที่จะแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน เด็ก ๆ มีการแบ่งหน้าที่กันทำงาน ใครยังไม่มีอุปกรณ์ในการทำงานจะแบ่งปันกันให้เพื่อนใช้ของภายในกลุ่มครบทุกคน หรือเพื่อนที่ไม่ใช่กลุ่มเดียวกัน เด็ก ๆ ก็แสดง ความมีน้ำใจให้เพื่อนยืมของ โดยการใช้คำพูดหรือการแสดงการปลอบใจ หรือช่วยเหลือเพื่อนในเรื่องเล็กน้อยกรณีเพื่อนยังไม่ได้อุปกรณ์หรือยังไม่ได้ทำกิจกรรม ช่วยเหลือเพื่อนเมื่อเพื่อนขอร้อง ช่วยเหลือเพื่อนโดยไม่ถูกขอร้องสอดคล้องกับ เบิร์ช และบิลล์แมน (Birch; & Billman. 1986: 387 - 395) เป็น การทำให้เด็กคุ้นเคยกับเพื่อน การแสดงออกและการทำงานร่วมกัน ในการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว นั้น จึงเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัยช่วง อายุ 5-6 ปีได้ เนื่องจากแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว ในแต่ละสัปดาห์จะมีสื่อ อุปกรณ์และกิจกรรมที่ หลากหลาย จะปรับเปลี่ยนกิจกรรมไปตามช่วงเวลาการเจริญเติบโตของพืช เช่นการบันทึกการ เจริญเติบโตของพืช การดูแลรักษาเมื่อพืชเจริญเติบโต การทำงานศิลปะสร้างสรรค์จากพืช การนำพืช มาประกอบอาหารเป็นต้น จึงทำให้เด็กปฏิบัติการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวเป็นกลุ่มและรายบุคคล เกิดพฤติกรรมการช่วยเหลือ แบ่งปัน วัสดุ อุปกรณ์ให้เพื่อน ตลอดจนช่วยเหลือเพื่อนทำงาน เพื่อให้ กิจกรรมที่ปฏิบัติร่วมกันประสบความสำเร็จ

2.2 ด้านความรับผิดชอบส่วนรวม ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมทางสังคมด้านความรับผิดชอบ ของเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยสูงหลังการทดลอง ทั้งนี้เพราะ เด็กปฐมวัยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ได้รับการอบรมเลี้ยงดูจากครอบครัวที่อบอุ่นและมีทั้งผ่านไม่ได้ผ่านศูนย์การอบรมเลี้ยงดูเด็ก เด็กได้รับการ อบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ ครู ซึ่งเน้นการให้เด็กปฏิบัติตามกฎเกณฑ์คำสั่งผู้ใหญ่ เช่นการนั่งเล่น ไม่ให้วิ่งเล่น การเก็บของเล่น เป็นสิ่งที่เด็กได้รับการปลูกฝังมาตั้งแต่ที่บ้านให้มีการรับผิดชอบ มีระเบียบ วินัย ให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ ปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ผู้ใหญ่ตั้งไว้ ซึ่งสอดคล้องกับบุครินทร์ สิริปัญญาธร (2541: 80) ที่กล่าวถึงงานวิจัยต่างประเทศที่พบว่าเด็กก่อนวัยเรียนที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบใช้ กฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัด จึงอาจเป็นสาเหตุให้พฤติกรรมทางสังคมด้านความรับผิดชอบมีคะแนนเฉลี่ย สูงมากในช่วงก่อนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวและมีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลองสูง แต่ทั้งนี้เด็กปฐมวัย ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว ก็ยังสามารถพัฒนาความรับผิดชอบได้เพราะเด็กได้รับการฝึกฝน

จากที่บ้าน และมีประสบการณ์เดิมในการปลูกพืชผักสวนครัวเพราะบริบทของโรงเรียนเป็นแหล่งการเรียนรู้การปลูกพืชผักสวนครัว ซึ่งผลการทดลองเห็นได้ชัดเจนในด้านพฤติกรรมความรับผิดชอบอยู่ในระดับสูง

2.3 ด้านการร่วมมือ ในช่วงการทดลองการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยพฤติกรรมทางสังคมด้านการร่วมมือของเด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงสูงขึ้นจากข้อสังเกตการทำวิจัยในครั้งนี้ เพราะการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว มุ่งเน้นในด้านการร่วมมือ และเมื่อครูให้เด็กทำกิจกรรม เด็กๆ ก็จะสนุกสนานเด็กเริ่มคุ้นเคยกับกิจกรรมจากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยระหว่างที่ดำเนินกิจกรรมเด็กสามารถแสดงความคิดเห็นร่วมกันได้และทำงานที่ทีกลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ ทุกคนต่างร่วมมือกันในการเก็บอุปกรณ์หลังจากทำงานเสร็จแล้วเด็กให้ความสนใจมีการพูดคุยซักถามโต้ตอบเกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูกับเด็กและเด็กกับเพื่อน ซึ่งสอดคล้อง (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2550: 175) กล่าวไว้ว่า การเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างมากมายมหาศาลเป็นส่วนที่สร้างการเรียนรู้แปลกใหม่ด้วยการปฏิบัติจริง ทำให้เด็กได้สังเกต ได้เรียนรู้สังคม ได้เรียนรู้วิถีชีวิตจากประสบการณ์ตรง มีปฏิสัมพันธ์กับปัญหาสร้างเสริมปัญญาจากประสบการณ์สิ่งเหล่านี้ ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือกัน แบ่งปันกัน และร่วมมือกัน เพื่อที่จะสามารถทำกิจกรรมได้สำเร็จเด็กจะยินดีให้ความช่วยเหลือในการทำกิจกรรมต่างๆ นอกจากนั้นยังทำให้เด็กมีความสุข แต่ในทางตรงกันข้ามเด็กที่ถูกเพื่อนต่อต้านปฏิเสธจะทำให้เด็กรู้สึกว่ตนเองด้อยคุณค่าหมดความภาคภูมิใจในตนเอง เด็กจะร่วมมือซึ่งกันและกัน สรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว จะปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรมในการร่วมมือด้วยเกิดทักษะต่างๆ เด็กจึงมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมด้านการร่วมมืออย่างอัตโนมัติโดยไม่มีใครบังคับ

2.4 ด้านการรักษาของส่วนรวม ในช่วงการทดลองการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย มีการเปลี่ยนแปลงดีขึ้น จากข้อสังเกตการทำวิจัยในครั้งนี้ เพราะการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว มุ่งเน้นในด้านด้านการรักษาของส่วนรวมของเด็กปฐมวัย พฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่แสดงออกถึง การดูแลของส่วนรวม การใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่ อาสาทำงานบางอย่างเพื่อส่วนรวม ไม่ทำลายสิ่งของและสิ่งต่างๆของส่วนรวม รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัดซึ่งสอดคล้อง (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2544: 26-31) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมทางสังคมของเด็กในลักษณะของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมไว้ว่า วัยเด็กตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 8 ปี เป็นระยะที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาการทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ จิตใจ สังคม และบุคลิกภาพ เป็นวันที่เรียกว่าช่วงแห่งพลังการเจริญเติบโตของงามสำหรับชีวิต แนวความคิดเหล่านี้เป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากการมองเด็กในทัศนะของการที่เด็กมีพัฒนาการด้านต่างๆ แตกต่างจากเด็กวัยอื่นๆ ในช่วงชีวิตของความเป็นมนุษย์ ดังนั้น หลักการปลูกฝัง เด็กวัยนี้ให้เรียนรู้เกิดความรักสิ่งแวดล้อม ต้องเกิดจากการจัด

ประสบการณ์ต้องให้เด็กได้ปฏิบัติจริง และควบคู่กับการเสริมสร้างเจตคติที่ดี รู้จักการดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมเห็นคุณค่าประโยชน์สิ่งแวดล้อมต่อตัวเอง ครอบครัว และสังคม เช่น การใช้ทรัพยากรอย่าง ประหยัด ไม่เห็นแก่ตัว เกิดความรู้สึกผิดชอบชั่วดี ทำเป็นตัวอย่างที่ดีต่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม สรุปได้ว่าเด็กปฐมวัยมีการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมสูงขึ้น หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมกิจกรรมพี่พี่ฝักสวน ครว การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมให้บุคคลในสังคมสามารถเริ่มตั้งแต่ระดับปฐมวัย การพัฒนาเด็ก ให้เป็นทั้งคนเก่งและคนดี รู้จักพฤติกรรมทางสังคมเพื่อสร้างสรรค์สังคมและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ผลการวิจัยในครั้งนี้ แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมพี่พี่ฝักสวนครวส่งเสริม พฤติกรรมทาง สังคมของเด็กได้ ทั้งนี้ถ้าเด็กได้รับการสนับสนุนส่งเสริมและฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ดังเห็นได้จาก ผลการวิจัยทดลองช่วงระยะเวลา 8 สัปดาห์ ที่เด็กได้รับการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กได้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมได้สูงขึ้น ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องและสนใจพฤติกรรมทางสังคม สามารถศึกษาและใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้การจัดกิจกรรมพี่พี่ฝัก สวนครวซึ่งเป็นวิธีการที่จะช่วยให้จัดการเรียนการสอนได้สอดคล้องกับช่วยอายุของเด็กได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ในการจัดกิจกรรมพี่พี่ฝักสวนครวสามารถยืดหยุ่นเวลาให้เหมาะสมกับกิจกรรมความต้องการความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก เนื่องจากเด็กวัยนี้มีความสนใจสั้นและควรต้องใช้คำถาม กระตุ้นให้เด็กเป็นผู้ค้นคิดเอง หาคำตอบด้วยตนเองหลังจากที่ได้เรียนรู้แล้ว
2. บทบาทครูต้องเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็น แสดงความรู้สึก กล้าตัดสินใจ ยอมรับความคิดเห็นซึ่งกันและกัน โดยการตั้งคำถามที่เร้าความสนใจและการกระตุ้นให้เด็กคิด
3. การจัดกิจกรรมพี่พี่ฝักสวนครวนี้ สามารถจัดในรูปแบบบูรณาการได้ทุกรายวิชา การกำหนด สาระการเรียนรู้ของการจัดกิจกรรมพี่พี่ฝักสวนครวต้องมีความเข้าใจและมีองค์ประกอบที่ชัดเจน จึงสามารถจัดสาระการเรียนรู้และกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างหลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมพี่พี่ฝักสวนครวที่ส่งผลต่อการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านภาษา ด้านสังคม ด้านพัฒนาการด้านสติปัญญาพื้นฐาน
2. ควรมีการศึกษาผลของการจัดกิจกรรมพี่พี่ฝักสวนครวที่ส่งผลต่อทักษะกระบวนการทาง วิทยาศาสตร์ กระบวนการความคิดสร้างสรรค์

3. ควรมีการศึกษาการจัดกิจกรรมพี่ช้ักสวนครัวโดยพัฒนาการจัดกิจกรรมในรูปแบบ
สื่อการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อปลูกฝังรากฐานการดำเนิน
ชีวิตประจำวันของเด็กปฐมวัย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลยาตันติผลาชีวะ. (2550). *อัจฉริยาจารย์การศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การพิมพ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- . (2543). *การสอนแบบจิตปัญญา : แนวการใช้ในการสร้างแผนการสอนระดับอนุบาลศึกษา*. กรุงเทพฯ: เอดิชั่นเพรสโปรดักส์.
- ครรชิต แสงกระจ่างวงศ์. (2550). *คู่มือการผลิตผักปลอดสารพิษ.อักษรสยามการพิมพ์*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ฉันทนาภาคบงกช. (ม.ป.ป.). *กิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หน่วยงานศึกษานิเทศก์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการ.(2535). *การทำสวน. คู่มืออบรมกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็กอนุบาล (กิจกรรมในวงกลม)*. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- ชายโพธิ์สีดา; และคณะ. (2540). *รายงานการศึกษาวิจัยเรื่องจิตสำนึกต่อสาธารณะสมบัติ : ศึกษากรณีกรุงเทพมหานคร. นครปฐม: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม.มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ธรรมบุญธิดา. (2547). *การยอมรับการปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรชาวไทยภูเขา : ศึกษากรณีบ้านสามกุ่มลาดบ้านเวียงอำเภอเวียงป่าเป้าจังหวัดเชียงราย".รายงานผลการวิจัย. กองพัฒนาการเกษตรพื้นที่เฉพาะกรมส่งเสริมการเกษตร.*
- ธรรมศักดิ์ ทองเกตุ. (ม.ป.ป.). *หลักการปลูกพืชผัก. สืบค้นเมื่อ 20 มกราคม 2547, www.doae.go.th/library/html/detail/Kumagazine/january_44/lukkan/pla*
- บุญเชิดภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดประเมินการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการวัดผลและวิจัยการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปาริชาติแก้วนิล. (2547). *การศึกษาคความพึงพอใจของเกษตรกรต่อโครงการส่งเสริมการปลูกผักปลอดภัย จากสารพิษบนพื้นที่สูงของศูนย์ส่งเสริมการเกษตรที่สูงจังหวัดเชียงใหม่. รายงานผลการวิจัย. กองพัฒนาการเกษตรพื้นที่เฉพาะกรมส่งเสริมการเกษตร.*
- ทิตติดาพิไลกุล. (2551). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบเด็กนักวิจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปรินญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย)*. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทิตนาแซมมณี; และคนอื่นๆ. (2536). *หลักการและรูปแบบพัฒนาเด็กปฐมวัยตามวิถีชีวิตคนไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬา.*

- ทิตนาแหมมณี; และคนอื่นๆ. (2527). *ลักษณะที่สำคัญของเทคนิคการสอนโดยใช้กรณีตัวอย่างแบบบาทสมมติและสถานการณ์จำลองในกลวิธีสอนจริยศึกษาและการสอดแทรกคุณธรรมในการสอนตามหลักสูตรประถมศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สภาอุทกสมาคมแห่งชาติในพระบรมราชูปถัมภ์.
- ไพบุลย์ วัฒนศิริธรรม; และสังคม สัจจร. (2543). *สำนึกไทยที่พึงปรารถนา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิบูรณะชนบทแห่งประเทศไทย.
- เยาวพาเดชะคุปต์. (2538). *การจัดกิจกรรมสำหรับเด็กก่อนวัยเรียน*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- เยาวพาเดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: เอเชียกราฟฟิกส์ดีไซน์
- วรางคณาเผื่อนทอง. (2541). *การจัดกิจกรรมเพาะปลูกแบบผสมผสานที่มีต่อพฤติกรรมและการรับรู้การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเด็กปฐมวัย*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วรรณิวัจนสวัสดิ์. (2544). *รายงานการวิจัยเรื่องการสอนแบบโครงงานขยายพันธุ์พืช*. กรุงเทพฯ: โรงเรียนไผ่ทุดมศึกษา.
- นิตยาบรรณประสิทธิ์. (2538). *พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืช*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- นิตยาบรรณประสิทธิ์. (2549). อ้างอิงจาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. (2524: 248-252).
- นิตยาประพัตติกิจ. (2539). *การพัฒนาเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรีนตัส.
- บุศรินทร์สิริปัญญาธร. (2541). *แนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัยที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ปิยลักษณ์ฤกษ์วัน. (2550). *เด็กอนุบาลกับพฤติกรรมความร่วมมือ*. ในเอกสารการสัมมนาทางวิชาการเรื่องพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย. หน้า 133 – 135. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มารีสา โกเศยะโยธิน. (2542). *การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาชีพด้วยวิถีเกษตรธรรมชาติและการจัดการธุรกิจชุมชนแบบพึ่งพาตนเองของประชาชนที่อาศัยในหมู่บ้านบริเวณโครงการทับทิมสยาม 02*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2546). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์พับลิเคชันส์.

- รุ่งนภาสดสะอาด. (2546). การประเมินตามสภาพจริงในรายวิชาการปลูกพืชผักสวนครัวช่วงชั้นที่ 3 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน. การศึกษาค้นคว้าแบบอิสระ.เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- รัชนิจันทร์ทรงกรด. (2541). การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม : ศึกษากรณีโรงเรียนสารวิทยา.ภาคินพนธ์พ.บ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- รัชดาภรณ์อินทนน. (2544). การศึกษาแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม.ปริญญาานิพนธ์กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ลักคณาเสโนฤทธิ. (2551). ผลการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์กศ.ม.(การศึกษาปฐมวัย).กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศักดิ์ชัยนิรันดร์; และคณะ. (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการเรียนรู้ด้วยการรับใช้สังคม. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุจิตราเคียงรัมย์. (2551). ผลการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย. ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริมาบุญญอนันตพงษ์. (2550). ECED 901 การวิจัยการศึกษาด้านปฐมวัย. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- . (2546). เอกสารรายงานการวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อมทางบ้านกับความสามารถทางด้านสติปัญญาของเด็กอายุ 4-7 ปี. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- . (2547). รายงานการวิจัยเรื่องการพัฒนาโครงการเด็กนักวิจัยและการประเมินเน้นเด็กเป็นสำคัญ. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2545). แนวคิดสู่แนวปฏิบัติ : แนวการจัดประสบการณ์ปฐมวัยศึกษา.กรุงเทพฯ: ดวงกลม.
- . (2544). รายงานการวิจัยเรื่องการปลูกฝังเด็กปฐมวัยให้รักสิ่งแวดล้อมด้วยแบบฝึกกิจกรรมการบ้านและการปฏิบัติจริง.กรุงเทพฯ: สาขาการศึกษาปฐมวัยภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- . (2538). การวัดและการประเมินแนวใหม่ : เด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: ภาควิชาหลักสูตรและการสอน สาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2550). *แผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). *การพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืน*. ถ่ายเอกสาร.
- สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. (2542). *วาระการวิจัยแห่งชาติในภาวะวิกฤตเพื่อฟื้นฟูชาติ*. กรุงเทพฯ: สำนักงานฯ.
- สุภัคแฝงเพชร. (2551). *ผลการจัดกิจกรรมการเพาะปลูกพืชประกอบการบันทึกที่มีต่อพฤติกรรมความร่วมมือของเด็กปฐมวัย*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สิริลักษณ์สุรการ. (2538). *พฤติกรรมการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมของนักเรียนโรงเรียนปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี*. ภาคนิพนธ์ พบ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- อริสาไสคำภา. (2551). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเล่นิทานอีสปประกอบการใช้สถานการณ์จำลอง*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- อุไรวรรณคุ้มวงศ์. (2551). *พฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์เรื่องปัญหาสิ่งแวดล้อมตามโครงการพระราชดำริ*. ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. (การศึกษาปฐมวัย). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- Birch, L.L.; & J. Billman. (1986). "Preschool Children Food Sharing with Friends And Acquaintances". *Child Development*. 57: 387 - 395.
- Bloom, B. (1964). *Stability and change in human characteristics*. New York: Wiley. Hurlock.
- Bandura, Albert. (1969). *Principles of behavior modification*. Holt, New York: Rinehart and Winston.
- Bandura, Albert. (1986). *Social foundations of thought and action*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice – Hall.
- Bandura, Albert. (1989). Social Cognitive Theory. *Annals of Child Development*. 6: 1-60.
- Dewey, John. (1916). *Experience and thinking : Democracy and Education*. Macmillan.
- (1926). *Democracy and Education*. Boston: Houghton Mifflin.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences (2 ed.)*. Hillsdale, nd NJ: Lawrence Erlbaum Associates.

Erickson, A. Joseph; & Jeffrey, B. Anderson. (1997). *Learning With the Community :*

*Concept and Models for Service – Learning in Teacher Education.*AAHE,s
*Series on Service – Learning in the Disciplines.*Washington D.C.: American
 Association of College for Teacher Education.

Hurlock, E.B. (1964). *Child Development.* 5th ed. New York: McGraw – Hill.

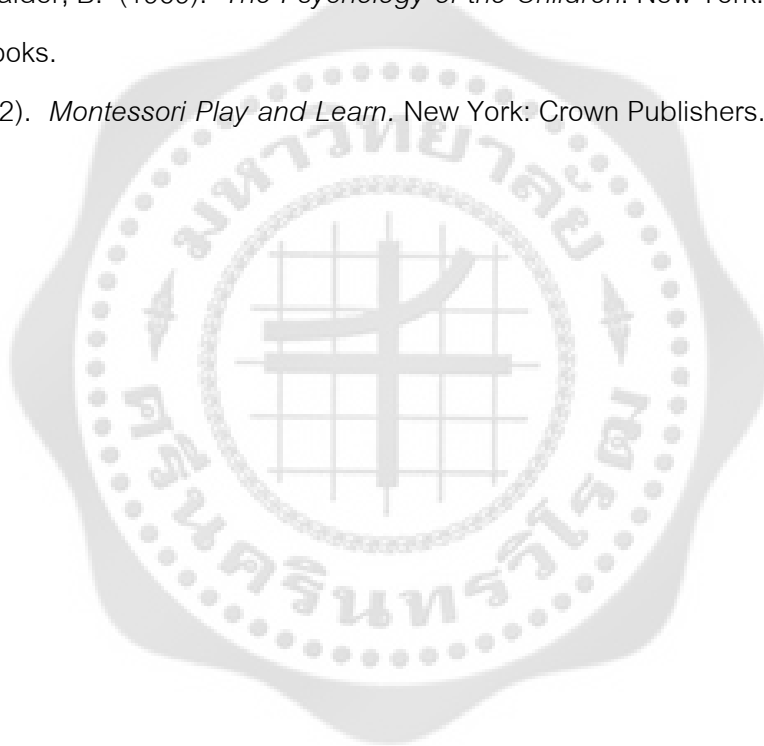
Jean, D.H. (1988). *Science Experiences for The Early Chidhood Years.* 4th ed.
 Columbus: Merrill Publishing Company.

Ocone, L. (1990). *The National GardeningAssociation guide to kids gardening:*

A complete guide for teachers, parentsandyouth leaders. New York: Wiley Science.

Piaget, J.; & Inhealder, B. (1969). *The Psychology of the Children.* New York: Weaver, Helen,
 Basic Books.

Turner, J.S. (1992). *Montessori Play and Learn.* New York: Crown Publishers.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว
- แผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว
- ตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

หลักการและเหตุผล

กิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมกับการพัฒนาและความต้องการทางสังคมคือกิจกรรมที่เด็กได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นการได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่มและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขอีกทั้งเพื่อปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยที่ดีเพราะประสบการณ์ทางสังคมที่เด็กได้รับในระยะแรกของชีวิตจะส่งผลต่อบุคลิกภาพในวัยผู้ใหญ่ด้วยและในการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวเป็นกิจกรรมหนึ่งที่ช่วยส่งเสริมเด็กตามเหตุผลดังกล่าวข้างต้นอีกทั้งยังส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรมกับสื่ออุปกรณ์ที่หลากหลายผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้มากที่สุดและได้รับประสบการณ์ตรงจากลงมือปฏิบัติกิจกรรมและได้มีการสะท้อนข้อมูลด้วยการบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้ถือว่าเป็นการทบทวนและประเมินความคิดของเด็กเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้มาซึ่งการบันทึกของเด็กด้วยการวาดภาพจากความคิดจะช่วยส่งเสริมความสามารถด้านการเรียนรู้ของเด็กด้วยทั้งนี้ครูมีบทบาทในการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในการเรียนรู้เช่นการจัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นของจริงนอกจากนี้การใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กเกิดความสงสัยความสนใจอยากเรียนรู้และอยากค้นหาคำตอบด้วยตนเองและกลุ่มโดยวิธีการที่หลากหลายในการลงมือกระทำครูเป็นผู้ให้แรงเสริมโดยการกล่าวคำชมเชยในขณะปฏิบัติกิจกรรมและยอมรับในความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็กตลอดจนให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม

จุดมุ่งหมาย

เพื่อพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

แนวทางการจัดกิจกรรม

แผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวนี้เป็นการจัดกิจกรรมที่จะเน้นให้เด็กได้ฝึกการลงมือปฏิบัติจริงในการเพาะปลูกพืชทุกขั้นตอนด้วยตนเองตั้งแต่การเลือกเมล็ดพันธุ์ผักที่ต้องการจะเพาะปลูกเพื่อนำไปใช้ในการประกอบอาหารรับประทานขั้นตอนวิธีการเพาะปลูกและการดูแลรักษาเด็กจะต้องดูแลบำรุงพืชผักที่ตนเองปลูกให้เจริญเติบโต เด็กสามารถนำพืชผักจากที่บ้านมาเปรียบเทียบกับพืชผักที่ปลูกที่โรงเรียนและนำพืชผักมาประกอบอาหารร่วมกัน จากกิจกรรมดังกล่าวผู้วิจัยจึงนำมาจัดเป็นแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวจำนวน 8 สัปดาห์สัปดาห์ละ 3 กิจกรรมซึ่งแต่ละกิจกรรมนั้นจะส่งเสริมให้เด็กเกิดพฤติกรรมพฤติกรรมทางสังคมทั้งที่เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มซึ่งการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพฤติกรรมพฤติกรรมทางสังคมทางสังคมของเด็กปฐมวัยในด้านต่างๆมีดังนี้

1. มีน้ำใจได้แก่

- 1.1 ช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม
- 1.2 ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม
- 1.3 แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนในการทำกิจกรรม
- 1.4 หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ
- 1.5 รอคอยไม่แย่งวัสดุและอุปกรณ์

2. ความรับผิดชอบส่วนรวม ได้แก่

- 2.1 มีความพยายามในการทำงาน
- 2.2 การปฏิบัติตามข้อตกลง
- 2.3 สามารถทำงานที่มอบหมายได้สำเร็จ
- 2.4 ช่วยเพื่อนทำงานของกลุ่ม
- 2.5 เก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้แล้ว

3. การร่วมมือได้แก่

- 3.1 แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม
 - 3.2 ยอมรับฟังในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม
 - 3.3 ทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ
 - 3.4 มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม
 - 3.5 ร่วมทำตามข้อตกลงของกลุ่ม
- ### 4. การรักษาของส่วนรวมได้แก่
- 4.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม
 - 4.2 การใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่
 - 4.3 อาสาทำงานบางอย่างเพื่อส่วนรวม
 - 4.4 ไม่ทำลายสิ่งของและสิ่งต่างๆ ตามธรรมชาติ
 - 4.5 รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด

หลักการจัดกิจกรรม

1. การจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวจะจัดในช่วงเวลากิจกรรมเสริมประสบการณ์สัปดาห์ละ 3 วันได้แก่วันจันทร์ วันพุธและวันศุกร์ วันละ 50 นาที
2. จัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมสำหรับการจัดกิจกรรม
3. สร้างข้อตกลงร่วมกันกับเด็กก่อนการทำกิจกรรม
4. ให้เด็กทำกิจกรรมในบรรยากาศที่เป็นกันเองสนุกสนานได้แสดงความคิดเห็นร่วมกัน
5. สร้างความคุ้นเคยกับเด็กก่อนการทดลอง 1 สัปดาห์และเก็บข้อมูลพื้นฐานพฤติกรรมพฤติกรรมทางสังคมก่อนการทดลองโดยใช้แบบสังเกตที่ผู้วิจัยอีก 1 สัปดาห์
6. ดำเนินการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว สังเกตและบันทึกผลลงแบบสังเกตพฤติกรรมพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยโดยผู้วิจัยและปฏิบัติการทดลอง

บทบาทครู

1. ศึกษาแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวให้เข้าใจชัดเจนก่อนลงมือจัดกิจกรรม
2. จัดเตรียมสื่อวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนการจัดกิจกรรม
3. เป็นผู้กระตุ้นให้เด็กใช้ความคิดโดยการให้คำถามให้เด็กได้วางแผนการทำงานร่วมกันและกล้าลงมือปฏิบัติ
4. เป็นผู้ให้กำลังใจสนับสนุนและเสริมแรงให้กับเด็ก
5. คอยเสนอแนะและอำนวยความสะดวกตลอดกิจกรรมที่มีการลงมือปฏิบัติ
6. ดูแลความปลอดภัยของเด็กขณะทำกิจกรรม

บทบาทของนักเรียน

1. ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและร่วมมือกันกับเพื่อนในกลุ่มจนเกิดการเรียนรู้
2. วางแผนร่วมกับเพื่อนในกลุ่มเกี่ยวกับเรื่องที่ทำ
3. กล้าแสดงออกและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่ทำ
4. สะท้อนความคิดเห็นด้วยการนำเสนอผลงานและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม
5. เด็กปฏิบัติตามข้อตกลง
6. เด็กบันทึกสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำกิจกรรมอิสระและเล่าถึงผลงานการบันทึกของตนเองที่ได้ทำกิจกรรมในระหว่างการจัดกิจกรรมและเสริมสร้างการจัดกิจกรรมเด็กสรุปโดยการบันทึกเกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้โดยการวาดภาพระบายสีลงในกระดาษบันทึกการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งการบันทึกนี้จะเป็นลักษณะการบันทึกรายบุคคลและเป็นกลุ่มขึ้นอยู่กับกิจกรรมในแต่ละสัปดาห์

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมให้เด็กมีน้ำใจและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น
2. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม
3. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักรับผิดชอบต่อการทำงานของตนและของกลุ่ม
4. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการรักษาของส่วนรวมจากการทำงาน
5. เด็กร่วมกิจกรรมสำรวจพืชผักสวนครัวในโรงเรียน
6. เด็กรู้จักสังเกตจำแนกเปรียบเทียบส่วนประกอบต้นไม้และลักษณะการเจริญเติบโตของ

พืชได้

สาระที่ควรรู้

พืชผักสวนครัว หมายถึงพืชที่ใช้ส่วนต่างๆ เป็นอาหาร เช่น ลำต้น ใบ ดอก ผล และหัวพืชผักสวนครัวสามารถปลูกไว้ในบริเวณบ้านเพื่อใช้บริโภคภายในครอบครัวถ้าเหลือก็สามารถนำไปจำหน่ายเพื่อเป็นรายได้เสริมให้กับครอบครัวพืชผักเป็นพืชอาหารที่คนไทยนิยมนำ มาใช้รับประทานกันมากเนื่องจากมีคุณค่าทางอาหารทั้งวิตามินและแร่ธาตุต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อร่างกายสูง

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “ปลูกผักสวนครัว”และทำท่าทางประกอบ

ขั้นสอน

1. เด็กช่วยกันสร้างข้อตกลงร่วมกันในการไปทัศนศึกษา
2. พาเด็กไปดูพืชผักสวนครัวที่สวนพฤกษศาสตร์ของโรงเรียน ให้เด็กสังเกตส่วนประกอบและลักษณะการเจริญเติบโตของพืชผักสวนครัวว่าปลูกอย่างไรปลูกกับวัสดุอุปกรณ์อะไรบ้าง
3. แบ่งกลุ่ม 5 กลุ่มๆละ 3 คนโดยครูแจกบัตรภาพต้นไม้ให้เด็กคนละ 1 ภาพและเด็กคนใดที่ได้ภาพพืชผักสวนครัว เหมือนกันให้อยู่กลุ่มเดียวกันพร้อมกับบอกชื่อพืชผักสวนครัวในภาพ
4. เด็กร่วมกันแสดงความคิดเห็นโดยครูสนทนาซักถามดังนี้
 - เด็กๆ มองเห็นส่วนประกอบใดบ้างจากการสังเกตพืชผักสวนครัว
 - มีส่วนประกอบอื่นที่เด็กๆ มองไม่เห็นอีกหรือไม่ (มีรากอยู่ในดิน)

ขั้นสรุป

เด็กและครูสรุปเกี่ยวกับพืชผักสวนครัวที่เด็กรู้จักและการปลูกพืชผักสวนครัว

สื่อการเรียนรู้

1. เพลงปลูกผักสวนครัว
2. ต้นไม้ภายในบริเวณโรงเรียน

ประเมินผล

1. สังเกตความสนใจในการร่วมปฏิบัติกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาแสดงความคิดเห็นการตอบคำถามและการแก้ปัญหา

เพลงปลูกผักสวนครัว

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

ช่วยกันปลูกผักสวนครัว
พรวนดินให้ทั่วปลูกถั่วฝักยาว
ผักคะน้าและผักกาด
ข่าตะไคร้ มะกรูด มะนาว
โหระพา กะเพรา
น้ำเต้า ฝรั่งทอง

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมให้เด็กมีน้ำใจและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น
2. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม
3. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักรับผิดชอบต่องานของตนเองและของกลุ่ม
4. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการรักษาของส่วนรวมจากการทำงาน
5. สามารถเตรียมดินวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกพืชได้
6. เด็กรู้จักใช้วัสดุอุปกรณ์ในการเพาะปลูกพืช

เนื้อหา

การเตรียมดินและรู้จักใช้วัสดุอุปกรณ์เป็นวิธีการสำคัญในการเพาะปลูกพืชจึงจะทำให้พืชที่ปลูกเจริญเติบโตได้ดี

ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

เด็กๆและครูสร้างข้อตกลงร่วมกันในการไปทัศนศึกษาที่แปลงผักบริเวณโรงเรียนให้เด็กสังเกตผักที่อยู่ในแปลงสนทนากับเด็กดังนี้

- ผักที่อยู่ในแปลงเจริญเติบโตได้อย่างไร
- มีอะไรบ้างที่ทำให้ต้นผักโตขึ้น

ขั้นดำเนินการ

1. เด็กๆร่วมกันเล่าประสบการณ์ของเด็กเกี่ยวกับการเพาะปลูกมีวิธีการอย่างไรภายในกลุ่มของตน
 - เด็กต้องเตรียมอะไรบ้างในการเพาะปลูก
 - อุปกรณ์การเพาะปลูกที่เด็กรู้จักมีอะไรบ้าง
2. ครูแจกตัวอย่างดินปุ๋ยและอุปกรณ์ที่ใช้ในการเพาะปลูกให้แต่ละกลุ่มร่วมกันคิดวิธีการใช้อุปกรณ์และช่วยกันสังเกตดินลักษณะของดินที่ครูแจกให้โดยครูสังเกตและติดตามเด็กเป็นกลุ่มย่อยขณะปฏิบัติกิจกรรมโดยสนทนาและให้เด็กเล่าสิ่งที่พบเห็นและสาธิตการใช้อุปกรณ์การเกษตรในแต่ละกลุ่ม

3. ให้แต่ละกลุ่มออกมาสาธิตการใช้อุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกและสิ่งที่จำเป็นต้องใช้ในการปลูกผักช่วยกันบอกชื่อวิธีการใช้ครูบันทึกสิ่งที่เด็กนำเสนอบนกระดานแผ่นใหญ่

4. เด็กๆช่วยกันเก็บของเข้าที่ให้เรียบร้อยตามข้อตกลงของกลุ่ม

ขั้นสรุป

เด็กและครูร่วมกันสรุปและสนทนาเกี่ยวกับการเตรียมดินอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกผักพร้อมบันทึกการเรียนรู้ลงในกระดานบันทึกการเรียนรู้นำเสนอผลงานตนเองโดยเล่าเรื่องที่ตนวาด ครูจดบันทึกนำผลงานจัดแสดงที่มุมแสดงผลงาน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมพฤติกรรมทางสังคมในขณะทำกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาการตอบคำถาม
3. สังเกตการนำเสนอผลงาน
4. สังเกตผลงานจากการบันทึก

สื่อการเรียนการสอน

1. แปลงผักบริเวณโรงเรียน
2. ดินร่วน
3. ปุ๋ย
4. แวนชยาย
5. สมุดบันทึกการเรียนรู้รายบุคคลและกลุ่ม
6. อุปกรณ์ปลูกผักได้แก่ขันปลูกส้อมพรวนดินกระถางถุงเพาะชำบัวรดน้ำสายยาง

จบเล่ม

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว ชั้นอนุบาลปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1

จุดประสงค์

1. ส่งเสริมให้เด็กมีน้ำใจและรู้จักช่วยเหลือผู้อื่น
2. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักร่วมมือในการทำงานเป็นกลุ่ม
3. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักรับผิดชอบต่อการทำงานของตนและของกลุ่ม
4. ส่งเสริมให้เด็กรู้จักการรักษาของส่วนรวมจากการทำงาน
5. สามารถเตรียมดินวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปลูกพืชได้
6. เด็กรู้จักการดูแลรักษารดน้ำใส่ปุ๋ยให้ผักเจริญเติบโต

เนื้อหา

เมล็ดผักแต่ละชนิดมีความแตกต่างกันการปลูกผักสามารถทำได้โดยการนำเมล็ดพันธุ์มาเพาะปลูกลงในภาชนะและดินที่เตรียมไว้เด็กต้องรู้จักการดูแลรักษารดน้ำใส่ปุ๋ยให้ผักเจริญเติบโต

การดำเนินกิจกรรม

ขั้นนำ

ครูเล่านิทานเรื่อง“เต่าเก่งกินผักนึ่ง” และสนทนาจากเนื้อหาจากนิทานให้เด็กช่วยกันคิดว่า

- ผักเกิดจากอะไร
- ทำอย่างไรจะได้ผัก
- กินผักแล้วจะเป็นอย่างไร

ขั้นการดำเนินกิจกรรม

1. ให้เด็กนำเมล็ดพันธุ์ผักต่างๆจากบ้าน และสังเกตลักษณะรูปร่างเปรียบเทียบความแตกต่างของเมล็ดผักชนิดต่างๆโดยดูจากแว่นขยาย
2. ครูนำเมล็ดผักต่างๆพร้อมแนะนำชื่อให้เด็กรู้จักอีกครั้งและร่วมกันแสดงความคิดเห็น
3. ครูแจกเมล็ดผักนึ่งเงินให้เด็กแต่ละกลุ่มพร้อมอุปกรณ์การเพาะปลูกให้เด็กแต่ละกลุ่มเพาะปลูกเมล็ดผักนึ่งเงินที่แปลงผัก
4. ให้เด็กช่วยกันพรวนดินโดยใช้ช้อนพรวนดินตักดินโรยเมล็ดผักนึ่งเงินลงในดินโดยกดลงไปไม่ต้องลึกมากเว้นระยะห่างพอสมควร
5. แต่ละกลุ่มรดน้ำด้วยบัวรดน้ำให้ชุ่มแล้วแต่ละกลุ่มนำสัญลักษณ์รูปผักนึ่งเงินติดที่แปลงผัก

6. ให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมการเพาะปลูกผักบุ้งจีนโดยปรึกษากันและร่วมมือกันทำงานภายในกลุ่มและช่วยกันทำงานจนเสร็จโดยครูสังเกตและติดตามเด็กเป็นกลุ่มย่อยขณะปฏิบัติกิจกรรมโดยสนทนาและให้เด็กเล่าขั้นตอนการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละกลุ่ม

7. เด็กๆแต่ละกลุ่มเก็บวัสดุอุปกรณ์ให้เรียบร้อยตามข้อตกลงร่วมกัน

ขั้นสรุป

เด็กร่วมกันสรุปเกี่ยวเมล็ดพันธุ์ผักและสิ่งที่ได้ปฏิบัติลงในกระดาษบันทึกและนำผลงานการบันทึกมาเล่าให้เพื่อนๆฟังแล้วนำผลงานจัดแสดงที่มุมผลงาน

การประเมินผล

1. สังเกตพฤติกรรมทางสังคมในขณะทำกิจกรรม
2. สังเกตการสนทนาการตอบคำถาม
3. สังเกตการนำเสนอผลงาน

สื่อการเรียนรู้การสอน

1. นิทานเรื่อง“เต่าเก่งกินผักบุ้ง”
2. เมล็ดพันธุ์ผัก
3. แวนชยาย
4. อุปกรณ์การเพาะปลูกได้แก่ช้อนปลูกส้อมพรวนดินบัวรดน้ำ

ภาคผนวก

นิทานเรื่อง เต่าเก่งกินผักบุ้ง

ผู้แต่ง ผศ. นุบผา เรืองรอง

เต่ากับกระต่ายเป็นเพื่อนรักกัน ไปโรงเรียนพร้อมกันทุกวัน วันหนึ่งเตารู้สึกสนุก อยากเดินแข่งขันกับกระต่าย จึงพูดกับกระต่ายว่า

เต่าชวนกระต่าย ไม่อายบอกใคร

แข่งกันเดินไว เพื่อไปโรงเรียน

เคารพธงชาติ ไม่ขาดซีดเขียน

เราสองพราดเพียร ไม่เกียจคร้านเลย

กระต่ายตกลงด้วยความเต็มใจ แล้วเริ่มแข่งขันเดินเร็ว

เต่าเดินไปช้า เพราะขาสั้นสั้น

เดินไปตัวสั้น แต่หั่นไม่ถอย

หนทางยาวนัก หยุดพักบ่อยบ่อย

เพื่อนเพื่อนเฝ้าคอย เต่าน้อยไปสาย

กระต่ายเดินอย่างรวดเร็ว เดี่ยวเดียวก็ถึงโรงเรียน ในที่สุดกระต่ายจึงเป็นผู้ชนะและได้รับรางวัล
 ผักกาดหัวใหญ่ เพื่อนให้รางวัล เป็นของสำคัญมอบกันขึ้นใหญ่
 กระต่ายชนะ เป็นเพราะเหตุใด เพื่อนเพื่อนถามไป ตอบไวให้เฉลย
 กระต่ายยิ้มแฉ่ง เล่าให้เพื่อนๆ ด้วยความสุขใจว่า
 แข็งแรงเดินเก่งไม่เบ่งให้บอก เดินเร็วว่องไว เพราะไม่ได้กินผัก
 ผักดีสะอาด ไม่ขาดวิตามิน เตา่น้อยได้ยืนอย่างเก่งเช่นเธอ
 เตา่น้อยอยากเก่งเหมือนกระต่าย เตา่ก็ต้องกินผัก
 เตา่จึงไปตลาดแต่ขาดความรู้ ได้แต่ยืนดู อดสูอาใจ
 พวกผักที่มี นั่นคืออะไร แม่ค้าบอกให้ เตา่ได้ฉลาด
 แม่ค้าเห็นใจเตา่น้อย จึงบอกชื่อผักให้เตา่ได้รู้จักหลายชนิด
 ต้นหอมผักชี ชื่อนี้น่าฟัง แต่งกว่าแฟงผักถั่วผักยาวยาว
 มะเขือสะอาด ผักกาดต้นขาว ผักบุ้งใบเขียว น่าเขียวขบกิน
 เตา่เลือกดูผักนั้นผักนี้ แล้วเตา่ก็เลือกผักใบเขียวนำรับประทานมากชนิดหนึ่ง
 เตา่หมายใจมุ่ง ผักบุ้งน่ากิน ลำต้นอวบอ้อม น่าชิมลิ้มลอง
 จึงซื้อผักบุ้ง ใส่ถุงหิ้วกอง บอกเล่าเพื่อนพ้อง เตา่ต้องกินผัก
 เตา่ขยันทกินผักทุกวัน ทุกวัน จนกระทั่งวันหนึ่ง...
 โรงเรียนจัดงานกล่าวขานว่าดี เรียกกีฬาสี แข่งปีละหน
 นักกีฬาเตา่ ไม่เหงาเดินทน หมายใจไม่จนอดทนเดินได้
 เมื่อเตา่กินผักบุ้ง เตา่ก็แข็งแรงมาก
 เตา่กินผักบุ้ง จนพุงพองโต กล้ามเนื้อมากโข โอ้ไอ้เก่งจริง
 เดินทวนวนไป เหยี่ยุ้ยหมายความว่า สามรอบสนามไม่เกรงขามใคร
 ไชโย ไชโย เพื่อนๆ ปรบมือแสดงความยินดีกับเตา่เก่ง
 เตา่เก่งจริงจริงซิงได้เหรียญชัย ไม่เกรงอายใครเพราะได้กินผัก
 กระต่ายผู้มอบรางวัลเหรียญนัก เตา่เยี้ยมยอดนักกินผักแข็งแรง

ภาคผนวก ข

- คู่มือการใช้แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม
- แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม

คู่มือการใช้แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม

คำชี้แจง

1. การสังเกตและการบันทึกลงในแบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทางสังคมมี 4 ด้าน ได้แก่ด้านการมีน้ำใจ 5 ข้อการแบ่งปัน 5 ข้อด้านความร่วมมือ 5 ข้อและด้านการรักษาสวนรวม 5 ข้อ รวมจำนวน 20 ข้อ

2. แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยเป็นการบันทึกทั้งในรูปของความถี่(จำนวนครั้ง) และระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 3 ระดับ

3. เวลาที่ใช้ในการสังเกตสังเกตในช่วงเวลาจัดกิจกรรมเสรีเป็นเวลาจำนวน 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 วันได้แก่วันจันทร์วันพุธวันศุกร์โดยทำการสังเกตและบันทึกในชั้นดำเนินการกิจกรรม ช่วงเวลา 9.10 – 10.00 นาฬิกา รวมเวลา 50 นาที

4. การสุ่มเวลาในการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมตามตารางสุ่มเวลาสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมใช้นาฬิกาจับเวลาในการให้สัญญาณเริ่มและหมดเวลาการสังเกต

ข้อปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกตผู้ถูกสังเกต (เด็ก) วันเดือนปีที่ทำการสังเกต
2. ผู้ช่วยผู้สังเกตรวมจำนวน 2 คนทำการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม
3. การสังเกตให้ผู้สังเกตทั้ง 2 คนคือผู้ช่วยผู้วิจัยทำการสังเกตพร้อมกันในช่วงเวลาเดียวกัน ผู้สังเกตจะสังเกตเด็กทีละคนใช้เวลาในการสังเกตคนละ 1 นาทีสลับกันและกันและสังเกตเวียนตั้งแต่เด็กคนที่ 1 - 5 และเมื่อสังเกตครบทุก 5 คนจะพักระหว่างการสังเกต 1 นาทีแล้วเริ่มสังเกตเด็กคนต่อไปจนครบ 30 คนเมื่อสังเกตครบ 15 คนในรอบแรกแล้วจะสังเกตเวียนและสลับกันอีก 1 รอบตั้งแต่เด็กคนที่ 1 - 5

การบันทึกแบบสังเกต

เมื่อสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมตรงกับข้อใดและช่องระดับคะแนนพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมตรงกับข้อใดให้ทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องนั้นถ้าเกิดพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมช่องระดับคะแนนพฤติกรรมทางสังคมซ้ำช่องเดิมให้ทำเครื่องหมาย✓เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนครั้งที่เกิดพฤติกรรมซ้ำโดยทำการบันทึกดังนี้

ช่องระดับคะแนน 2 บันทึกเมื่อเด็กเกิดพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้วยตนเอง

ช่องระดับคะแนน 1 บันทึกเมื่อแสดงพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยเพื่อนหรือครูบอก

ช่องระดับคะแนน 0 บันทึกเมื่อเด็กไม่แสดงพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมหรือปฏิเสธที่จะทำ

การเตรียมการในการสังเกต

1. ผู้สังเกตต้องศึกษาคู่มือในการสังเกตให้เข้าใจกระบวนการในการสังเกตทั้งหมดเพื่อให้เกิดความชำนาญในการใช้แบบสังเกต
2. จัดเตรียมสภาพแวดล้อมและอุปกรณ์ในการปฏิบัติกิจกรรมไว้ให้เรียบร้อยล่วงหน้า
3. จัดเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในการสังเกตได้แก่คู่มือการใช้แบบประเมินการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยนาฬิกาจับเวลา 1 เรือนและแบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทางสังคมไว้ให้เรียบร้อย
4. ผู้สังเกตควรสร้างความคุ้นเคยกับผู้ถูกสังเกตก่อนที่จะทำการสังเกตและพยายามจำชื่อของผู้ถูกสังเกตทุกคน
5. ก่อนเริ่มทำการสังเกตควรให้ผู้สังเกตได้ทำธุระส่วนตัวให้เรียบร้อยก่อนเช่นดื่มน้ำและเข้าห้องน้ำ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1. มีน้ำใจ 1.1 ช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม	2	ช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนและครูไม่ต้องบอก
	1	ช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการทำกิจกรรมโดยที่เพื่อนและครูต้องร้องขอ
	0	ไม่ร่วมเตรียมวัสดุอุปกรณ์โดยที่เพื่อนและครูขอร้อง
	2	ช่วยเหลืออย่างเต็มใจโดยเพื่อนและครูไม่ต้องบอก
	1	เมื่อเพื่อนร้องขอความช่วยเหลือก็ลงมือช่วยโดยที่เพื่อนและครูต้องบอก
1.2 ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม	0	เมื่อเพื่อนร้องขอความช่วยเหลือก็ไม่สนใจและปฏิเสธ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
1.3 แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนในการทำกิจกรรม	2	เด็กแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กแบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนเมื่อเพื่อนบอกหรือมีผู้ชี้แนะ
	0	เด็กไม่แบ่งปันหรือปฏิเสธที่จะให้เพื่อนใช้วัสดุอุปกรณ์ของตนเมื่อเพื่อนร้องขอ
1.4 หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ	2	เด็กเห็นว่าเพื่อนไม่มีวัสดุอุปกรณ์จึงหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนโดยไม่ต้องร้องขอ
	1	เด็กหยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรมนี้
1.5 รอคอยไม่แย่งวัสดุและอุปกรณ์	2	เด็กรอคอยไม่แย่งวัสดุและอุปกรณ์ด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กรอคอยไม่แย่งวัสดุและอุปกรณ์เมื่อเพื่อนบอกหรือครูร้องขอ
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรมนี้
2. ความรับผิดชอบส่วนรวม		
2.1 มีความพยายามในการทำงาน	2	เด็กตั้งใจทำงานจนสำเร็จ โดยเพื่อนไม่ได้ช่วยเหลือ
	1	เด็กตั้งใจทำงานจนสำเร็จโดยมีเพื่อนคอยช่วยเหลือ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
2.2 การปฏิบัติตามข้อตกลง	0	เด็กไม่แสดงพฤติกรรมนี้เลย
	2	เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเองโดยครูและเพื่อนไม่ได้ขอร้องให้ทำ
	1	เด็กปฏิบัติตามข้อตกลงให้เพื่อนเมื่อเพื่อนร้องขอโดยเพื่อนขอร้องให้ทำ
2.3 สามารถทำงานที่มอบหมายได้สำเร็จ	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	2	เด็กสามารถทำงานที่มอบหมายได้สำเร็จด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กสามารถทำงานที่มอบหมายได้สำเร็จโดยครูขอร้อง
2.4 ช่วยเพื่อนทำงานของกลุ่ม	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจจะทำพฤติกรรมนี้
	2	เด็กช่วยเพื่อนทำงานของกลุ่มโดยไม่ต้องเตือน
	1	เด็กช่วยเพื่อนทำงานของกลุ่มโดยมีการเตือนบ้างบางครั้ง
2.5 เก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้แล้ว	0	เด็กไม่แสดงพฤติกรรมนี้เลย
	2	เด็กลงมือช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์ทันทีเมื่อใช้เสร็จ
	1	เด็กลงมือช่วยเพื่อนเก็บวัสดุอุปกรณ์เข้าที่เมื่อเพื่อนหรือครูร้องขอ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
3. การร่วมมือ 3.1 แสดงความคิดเห็น ร่วมกับเพื่อนๆในกลุ่ม	0	เด็กปฏิเสธหรือไม่สนใจที่จะลงมือเก็บวัสดุอุปกรณ์ เมื่อเพื่อนหรือครูร้องขอ
	2	เด็กร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่มโดยครูหรือ เพื่อนไม่ต้องร้องขอ
	1	เด็กร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่มโดยครูหรือ เพื่อนร้องขอ
	0	เด็กปฏิเสธที่จะร่วมแสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม
3.2 ยอมรับฟังในการทำ ตามข้อตกลงของกลุ่ม	2	เด็กยอมรับฟังในการทำตามข้อตกลงของกลุ่มได้ด้วยตนเอง
	1	เด็กยอมรับฟังในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม โดยเพื่อน บอกหรือครูบอก
	0	เด็กพูดหรือปฏิเสธไม่ทำตามข้อตกลงของกลุ่ม
3.3 ทำหน้าที่ที่กลุ่ม มอบหมาย	2	เด็กทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ
	1	เด็กทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายโดยที่ครูและเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
3.4 มีส่วนร่วมในการทำงาน กลุ่ม	2	เด็กมีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่มโดยไม่ต้องรอให้ครูหรือ เพื่อนบอก
	1	เด็กร่วมทำกิจกรรมร่วมกันเป็นกลุ่ม โดยครูหรือเพื่อนร้องขอ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับ คะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
3.5 ร่วมทำตามข้อตกลงของกลุ่ม	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	2	เด็กร่วมทำตามข้อตกลงของกลุ่มด้วยตนเองโดยเพื่อนไม่ได้ขอร้องให้ทำ
	1	เด็กร่วมทำตามข้อตกลงของกลุ่มโดยเพื่อนขอร้องให้ทำ
4. การรักษาสวนรวม 4.1 การดูแลสวนรวม	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	2	เด็กร่วมกันดูแลสวนรวมโดยไม่ต้องรอให้ครูหรือเพื่อนบอก
	1	เด็กร่วมกันดูแลสวนรวมโดยที่ครูและเพื่อนร้องขอ
4.2 การใช้สวนรวมแล้ว เก็บเข้าที่	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	2	เด็กใช้สวนรวมแล้วเก็บเข้าที่ โดยไม่ต้องรอให้ครูหรือเพื่อนบอก
	1	ใช้สวนรวมแล้วเก็บเข้าที่ โดยที่ครูและเพื่อนร้องขอ
4.3 อาสาทำงานบางอย่าง เพื่อสวนรวม	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	2	อาสาทำงานบางอย่างเพื่อสวนรวมโดยไม่ต้องรอให้ครูหรือเพื่อนบอก
	1	อาสาทำงานบางอย่างเพื่อสวนรวมโดยที่ครูและเพื่อนร้องขอ

หัวข้อพฤติกรรม	ระดับคะแนน	รายละเอียดพฤติกรรม
4.4 ไม่ทำลายสิ่งของและสิ่งต่างๆตามธรรมชาติ	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	2	เด็กไม่ทำลายสิ่งของและสิ่งต่างๆตามธรรมชาติ โดยไม่ต้องรอให้ครูหรือเพื่อนบอก
	1	เด็กไม่ทำลายสิ่งของและสิ่งต่างๆตามธรรมชาติ โดยครูหรือเพื่อนบอก
5. รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างเหมาะสม	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้
	2	รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด โดยไม่ต้องรอให้ครูหรือเพื่อนบอก
	1	รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างประหยัด โดยที่ครูและเพื่อนร้องขอ
	0	เด็กไม่ได้ทำหรือไม่สนใจที่จะทำพฤติกรรมนี้

คู่มือการใช้แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยมี 5 ด้านประกอบด้วย

1. ความมีน้ำใจมี 5 ข้อ
2. ความรับผิดชอบส่วนรวมมี 5 ข้อ
3. การร่วมมือมี 5 ข้อ
4. การรักษาของส่วนรวมมี 5 ข้อ

กล่าวคือ

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยหมายถึงการที่เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการแสดงออกถึงการเป็นผู้มีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่นรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ความรับผิดชอบร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัว มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม การลดความขัดแย้งโดยการผ่อนหนักผ่อนเบาให้กัน ประคองกันอะลุ่มอล่วยกัน ร่วมมือกันเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ อาสาทำงานบางอย่างเพื่อส่วนรวม ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวมตามวุฒิภาวะวัย และความสามารถของเด็กปฐมวัยของเด็กปฐมวัยตามวุฒิภาวะวัย และความสามารถของเด็กปฐมวัยดังนี้

1. มีน้ำใจได้แก่
 - 1.1 ช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำงานกิจกรรม
 - 1.2 ช่วยเหลือเพื่อนในการทำงานกิจกรรม
 - 1.3 แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนในการทำงานกิจกรรม
 - 1.4 หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ
 - 1.5 รอคอยไม่แย่งวัสดุและอุปกรณ์
2. ความรับผิดชอบส่วนรวมได้แก่
 - 2.1 มีความพยายามในการทำงาน
 - 2.2 การปฏิบัติตามข้อตกลง
 - 2.3 ยึดให้เพื่อนเมื่อเพื่อนทำงานสำเร็จ
 - 2.4 ช่วยทำงานของกลุ่มจนสมบูรณ์
 - 2.5 เก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้แล้ว
3. การร่วมมือได้แก่
 - 3.1 แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆ ในกลุ่ม
 - 3.2 ยอมรับฟังในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม

3.3 ทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ

3.4 มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม

3.5 ร่วมทำตามข้อตกลงของกลุ่ม

4. การรักษาของส่วนรวมได้แก่

4.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม

4.2 การใช้ของส่วนรวมแล้วเก็บเข้าที่

4.3 อาสาทำงานบางอย่างเพื่อส่วนรวม

4.4 ไม่ทำลายสิ่งของและสิ่งต่างๆตามธรรมชาติ

4.5 รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างเหมาะสม

1. แบบสังเกตพฤติกรรมการที่เด็กปฐมวัยมีคุณลักษณะที่แสดงออกถึงการเป็นผู้มีน้ำใจและช่วยเหลือผู้อื่นรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อน ความรับผิดชอบร่วมมือซึ่งกันและกัน ไม่เห็นแก่ตัว มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม การลดความขัดแย้งโดยการผ่อนหนักผ่อนเบาให้กัน ประองดองกันอะลุ่มอล่วยกัน ร่วมมือกันเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมเป็นสำคัญ อาสาทำงานบางอย่างเพื่อส่วนรวม ทำงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายเพื่อส่วนรวมตามวุฒิภาวะวัย และความสามารถของเด็กปฐมวัยของเด็กปฐมวัยเป็นการบันทึกในรูปแบบของความถี่และระดับคุณภาพของพฤติกรรมจัดเป็น 3 ระดับคะแนนคือ 2,1,0

2. เวลาที่ใช้ในการสังเกตสังเกตในช่วงเวลาที่จัดกิจกรรมพืชผักสวนครัวในวันจันทร์วันพุธและวันศุกร์วันละ 50 นาทีโดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น บันทึกการสังเกตโดยผู้วิจัย 1 คนและผู้ช่วยผู้วิจัย 1 คนรวมผู้สังเกตจำนวน 2 คนจัดกิจกรรมกิจกรรมพืชผักสวนครัวเป็นเวลา 8 สัปดาห์รวมเวลาในการสังเกต 8 สัปดาห์สังเกตในช่วงเวลา 09.10 – 10.00 น. รวมเวลา 50 นาที

ขั้นตอนปฏิบัติในการสังเกต

1. เขียนชื่อผู้สังเกตผู้ถูกสังเกต (เด็ก) วันเดือนปีสถานที่ที่ทำการสังเกต
2. ผู้วิจัยและผู้ช่วยผู้วิจัยรวมผู้สังเกต 2 คนทำการสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย
3. การสังเกตให้ผู้สังเกตทั้ง 2 คนคือผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตพร้อมๆกันในเวลาเดียวกันสังเกตเด็กคนเดียวกันโดยสังเกตเด็กเป็นรายบุคคล

การบันทึกแบบสังเกต

เมื่อสังเกตพฤติกรรมความร่วมมือตรงกับข้อใดและช่องระดับคะแนนพฤติกรรมการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยตรงกับข้อใดให้ทำเครื่องหมาย✓ลงในช่องนั้นถ้าเกิดพฤติกรรมความร่วมมือซ้ำช่องเดิมให้ทำเครื่องหมาย✓เพิ่มลงในช่องเดิมตามจำนวนที่เกิดพฤติกรรมซ้ำโดยทำการบันทึกดังนี้

- ช่องระดับคะแนน2 บันทึกเมื่อเด็กเกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมด้วยตัวเอง
 ช่องระดับคะแนน1 บันทึกเมื่อเด็กเกิดการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมโดยเพื่อนบอก
 ช่องระดับคะแนน 0บันทึกเมื่อเด็กไม่เกิดพฤติกรรมพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม

การให้คะแนน

1. ในช่วงเวลาที่สังเกตเด็กเมื่อเด็กแสดงพฤติกรรมพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัยกับข้อใดและช่องระดับใดให้ใส่เครื่องหมาย✓ลงในช่องนั้นถ้าเด็กเกิดพฤติกรรมพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมทางสังคมของเด็กปฐมวัยซ้ำในข้อและช่องระดับคะแนนเดิมให้ทำเครื่องหมาย✓ซ้ำลงในช่องนั้นตามจำนวนครั้งที่ซ้ำ
2. ถ้าพบเครื่องหมาย✓ในช่องระดับคะแนนใดก็ให้คะแนนเท่ากับช่องคะแนนในช่องนั้น เช่นในช่องระดับคะแนน2 คะแนนซ้ำ 2 ครั้ง รวมคะแนนเท่ากับ 4คะแนนเป็นต้น

แบบสังเกตการพัฒนาพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ชื่อผู้สังเกต.....นามสกุล.....เป็นผู้สังเกตคนที่.....

ชื่อผู้ถูกสังเกต.....นามสกุล.....ชั้นอนุบาล.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. สถานที่

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม	ระดับคะแนน		
	2	1	0
1.มีน้ำใจได้แก่ 1.1ช่วยเหลือเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ในการทำกิจกรรม 1.2ช่วยเหลือเพื่อนในการทำกิจกรรม 1.3 แบ่งปันวัสดุอุปกรณ์ให้เพื่อนในการทำกิจกรรม 1.4หยิบหรือส่งวัสดุอุปกรณ์ของตนให้เพื่อนเมื่อเพื่อนต้องการ 1.5 รอคอยไม่แย่งวัสดุและอุปกรณ์			
2.ความรับผิดชอบส่วนรวม ได้แก่ 2.1 มีความพยายามในการทำงาน 2.2 การปฏิบัติตามข้อตกลง 2.3 ยืมให้เพื่อนเมื่อเพื่อนทำงานสำเร็จ 2.4 ช่วยทำงานของกลุ่มจนสมบูรณ์ 2.5 เก็บวัสดุอุปกรณ์เมื่อเลิกใช้แล้ว			
3. การร่วมมือได้แก่ 3.1 แสดงความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนๆในกลุ่ม 3.2 ยอมรับฟังในการทำตามข้อตกลงของกลุ่ม 3.3 ทำหน้าที่ที่กลุ่มมอบหมายด้วยความเต็มใจ 3.4 มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม 3.5 ร่วมทำตามข้อตกลงของกลุ่ม			

การพัฒนาพฤติกรรมทางสังคม	ระดับคะแนน		
	2	1	0
4. การรักษาของส่วนรวมได้แก่ 4.1 การดูแลรักษาของส่วนรวม 4.2 การใช้ของส่วนร่วมแล้วเก็บเข้าที่ 4.3 อาสาทำงานบางอย่างเพื่อส่วนรวม 4.4 ไม่ทำลายสิ่งของและสิ่งต่างๆ 4.5 รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างเหมาะสม			

บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก ค

ตัวอย่างภาพกิจกรรมพืชผักสวนครัว

ตัวอย่างภาพกิจกรรมพืชผักสวนครัว

รู้จักรดคอยเพื่อนในการใช้วัสดุอุปกรณ์

มีความพยายามในการทำงาน

ตัวอย่างภาพกิจกรรมพืชผักสวนครัว

มีส่วนร่วมในการทำงานกลุ่ม

รู้จักใช้ของส่วนรวมอย่างเหมาะสม

ภาคผนวก จ

บัญชีรายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแผนการจัดกิจกรรมพืชผักสวนครัว

อาจารย์นิติธร ปิลวาสน์ ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

อาจารย์ศศิธร ธนะบุตร อาจารย์ประจำศูนย์การศึกษานอกที่ตั้ง
ลำปาง มหาวิทยาลัยสวนดุสิต

อาจารย์ธิดารัตน์ จันทะหิน อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจแบบสังเกตพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นพดล กองศิลป์ อาจารย์ประจำโรงเรียนสาธิต
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร (ฝ่ายประถม)

ดร. ปัทมวิษณุ ไบกุลหลาบ อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ดร.ปิยลักษณ์ พุกษวัน อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางวิราณี แสงสำฤทธิ์
วันเดือนปีเกิด	5 พฤศจิกายน 2501
สถานที่เกิด	จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	52 หมู่บ้านเกษราคลาสสิกโฮม ซอยเสรีไทย 81/2 แขวงคันนายาวเขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร10230 โทร 089-4515677
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ผู้ช่วยครูใหญ่และหัวหน้าฝ่ายวิชาการแผนกอนุบาล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนทรงวิทยศึกษาศาสตร์ แขวงคันนายาว เขตคันนายาว กรุงเทพมหานคร10230
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2518	ประกาศนียบัตรมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนอัสสัมชัญคอนแวนต์
พ.ศ. 2535	ประกาศนียบัตรวิชาชีพครู จาก มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
พ.ศ. 2553	ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณดุสิต
พ.ศ. 2557	การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ